

KRŠĆANSKI NAUK

ZA RIMOKATOLIČKU MLADEŽ
IV RAZREDA OSNOVNIH
I
I RAZREDA VIŠIH NARODNIH ŠKOLA

CIJENA 12 DINARA **DRUGA KNJIGA**

KRŠĆANSKI NAUK

ZA RIMOKATOLIČKU MLADEŽ IV RAZREDA OSNOVNIH I I RAZREDA VIŠIH NARODNIH ŠKOLA

DRUGA KNJIGA

SASTAVILI
FERDO HEFFLER, EUGEN KORNFEIND I STJEPAN KRAMAR
KATEHETI

Odobrilo Pretsjedništvo biskupskih konferencija u Zagrebu

Odobrilo Ministarstvo prosvjete rješenjem od 17 januara 1935 ON. br. 991.

NAKLADA PRETSJEDNIŠTVA BISKUPSKIH KONFERENCIJA
TISAK NADBISKUPSKE TISKARE U ZAGREBU
1935 GOD.

Pretsjedništvo Biskupskih Konferencija
Broj 135/Pres.

NIHIL OBSTAT

Dr. Carolus Hren, Dr. Michael Selec, Dr. Aloysius Wagner
censores m. p.

IMPRIMATUR

Datum Zagrebiae die 10 augusti 1934

L. S. *† Antonius, m. p.*
archiepiscopus

NAPOMENA ZA ŠKOLSKU UPOTREBU

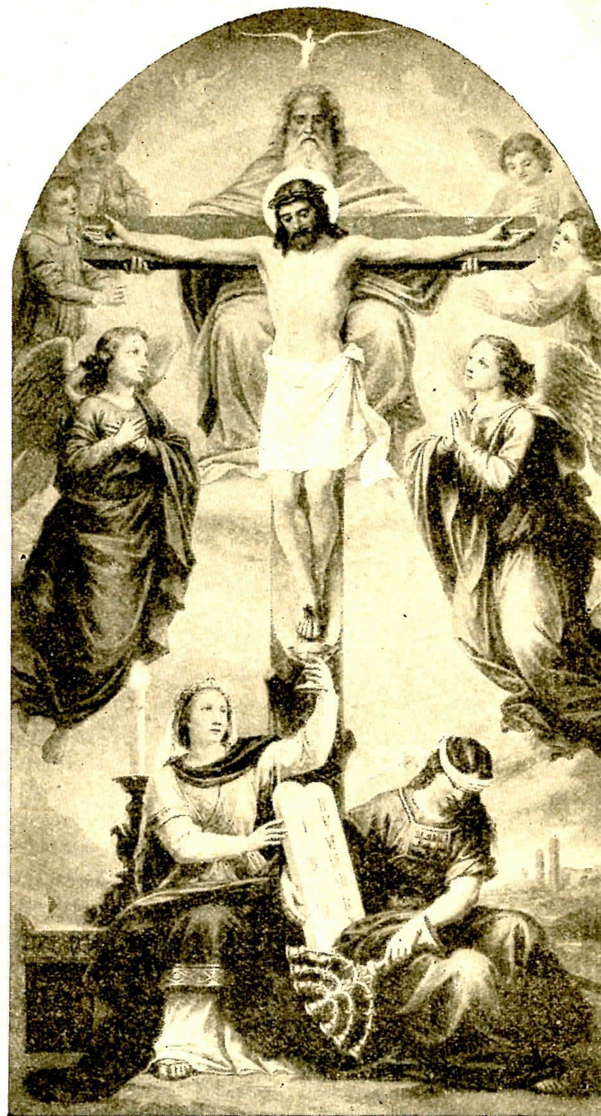
Ova je knjiga sastavljena za učenje nauka vjere u četvrtom razredu osnovnih i u prvom razredu viših narodnih škola.

Učenici ne uče sve gradivo koje se u knjizi nalazi. Oni treba da znadu naizust samo molitve i katekizamske odgovore. Te su molitve i odgovori jasno označeni i štampani u knjizi krupnim slovima. Učenici I razreda viših narodnih škola uče još naizust i one katekizamske odgovore koji su u ovoj knjizi štampani manjim slovima.

Sadržaj Biblije uče đaci samo po smislu. Biblijsko gradivo razdijeljeno je na otsjeke poradi boljega pregleda i lakšega rada.

Sve ostalo gradivo u knjizi kako biblijsko (citati Sv. Pisma) i katekizamsko tako i pobude za čestito kršćansko življenje, služiće učenicima samo za čitanje i lakše razumijevanje kršćanskoga nauka.

Pitanja koja su zabilježena križićem ✠ preuzeta su iz I. knjige Kršćanskoga nauka, pa se u ovoj knjizi samo ponavljaju ili proširuju gdje je to potrebno. Naročito se ponavljaju pitanja o sv. sakramentima ispovijedi, pričesti i potvrde.

ISUS ZAKONODAVAC NOVOGA ZAVJETA

DESET ZAPOVIJEDI BOŽJIH

UVOD

BOG JE DAO LJUDIMA ZAPOVIJEDI

Bog je dao ljudima svoje zapovijedi da znadu što je njegova volja. Te zapovijedi je proglasio u Starom zavjetu po Mojsiju, a u Novom zavjetu po svom Sinu Isusu Kristu. Sveto pismo to pripovijeda ovako:

1. Kad je Mojsije po Božjoj zapovijedi izveo Izrailjce iz egipatskoga sužanjstva i čudom ih preveo preko Crvenoga Mora, dovede ih u pustinju sinajsku. Tu su Izrailjci razapeli šatore naprama gori. A Gospodin pozove Mojsija na goru Sinaj i reče mu: »Ako sada poslušate glas moj i čuvate zavjet moj, bićete moj narod mimo sve narode.« Dalje reče Bog: »Idi k narodu i posvećuj ih danas i sutra i neka operu haljine svoje; i neka budu gotovi za treći dan, jer će sići Gospodin pred svim narodom na goru sinajsku.« Napokon reče Gospodin: »Kad zatrubi trublja, onda neka pođu pod goru.« I Mojsije siđe s gore k narodu i posveti ga. I pripravljali su se tri dana: prali su svoje haljine i čuvali se grijeha.

I kad bi treći dan ujutru, zagrme gromovi i munje zasijevaju i gusti oblaci pokriju goru i trublja zatrubi veoma jako. Tada ih izvede Mojsije ispod gore. A sva se gora sinajska dimila, jer je Gospodin sišao na nju u ognju, i dim se iz nje podigao kao iz peći, i sva je gora bila strašna. I odredi Gospodin da dođu na goru Mojsije i brat mu, veliki svećenik Aron, a svećenici i narod da ostanu pod gorom. I proglasi Gospodin ove zapovijedi:

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj, nemaj drugih bogova uz mene.

2. Ne uzmi imena Gospodina Boga svoga isprazno.

3. Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji.

4. Poštuj oca i mater da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.

5. Ne ubij.

6. Ne sagriješi bludno.

7. Ne ukradi.

8. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga.

9. Ne poželi žene bližnjega svoga.

10. Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga.

I Mojsije načini žrtvenik pod gorom i prinese Gospodinu žrtve. Potom uzme polovinu krvi i metne je u zdjele, a drugu polovinu izli na žrtvenik. I uzme krv i poškropi njome narod govoreći: »Evo krv zavjeta koji učini Gospodin s vama za sve riječi ove.« (II. Mojsijeva 24, 4). Tako je Mojsije zapečatio Stari zavjet krvlju od žrtava. Potom dade Gospodin Mojsiju dvije kamene ploče sa zapovijedima koje su pisane prstom Božjim. (II. Mojs. 31, 18).

2. A zakonodavac Novoga zavjeta Isus Krist usavršio je te zapovijedi i dopunio svojim novim zapovijedima. Tako na pr. reče: »Novu vam zapovijed dajem da ljubite jedan drugoga... To je moja zapovijed.« (Ivan 13, 34). Dalje reče: »Ljubite neprijatelje svoje!« (Matej 5, 44). Naredivši žrtvu Novoga zavjeta: svetu misu, zapovjedi apostolima da prikazuju tu žrtvu rekavši im: »To činite na moj spomen.« (Luka 22, 19). Svima je zapovjedio da ga ljube govoreći: »Ostanite u mojoj ljubavi! Ko ima moje zapovijedi i drži ih, on je onaj koji me ljubi.« (Ivan 14, 21). A u svojoj gorskoj besjedi je rekao: »Nemojte misliti da sam došao ukinuti zakon ili proroke; nisam ih došao ukinuti, nego ispuniti.« (Matej 5, 17).

I kad je Spasitelj proglasio svoje zapovijedi, zapečatio je Novi Zavjet svojom krvlju na križu; a poslije svoga uskrsnuća predao je svu vlast svojoj Crkvi i zapovjedio da ona njegove zapovjedi tumači i čuva. (Matej 28, 18).

✠ 1. *Ko nam je dao deset zapovijedi?*

Deset zapovijedi dao nam je sam Gospodin Bog na gori Sinaju.

Sveto pismo kaže: »Pogani koji nemaju zakona, po naravi čine ono što je po zakonu... Oni dokazuju da je djelo zakona pisano u srcima njihovim.« (Rimljanima 2, 14).

✠ 2. *Na što je Bog napisao deset zapovijedi?*

Bog je napisao deset zapovijedi na dvije kamene ploče, ali ih je usadio i u dušu svakoga čovjeka.

3. *Da li je Isus ukinuo deset zapovijedi Božjih?*

Isus nije ukinuo deset zapovijedi Božjih nego ih je usavršio, dopunio i predao svojoj Crkvi da ih tumači i čuva.

✠ 4. *Čemu nam je Bog dao deset zapovijedi?*

Bog nam je dao deset zapovijedi da ih držimo i tako u nebo dođemo.

Nabroj deset zapovijedi Božjih!

PAMTI! Sveto pismo kaže: »Naredbe koje ti ja dajem neka budu u tvojem srcu; ti ih imaš kazivati svojim sinovima i razmišljati o njima i sjedeći u svojoj kući i idući putem i kad ideš spavati i kad ustaješ. Drži zapovijedi Gospodina Boga i naredbe koje ti je dao i čini što je ugodno i dobro pred očima Gospodnjim.« (V. Mojsijeva 6, 3).

Nastoj da što bolje upoznaš zapovijedi Božje, pa se moli Bogu da ih možeš dobro razumjeti, zapamtiti, izvršivati i tako spasiti svoju dušu. Sveto pismo veli: »To je ljubav prema Bogu da

držimo njegove zapovijedi; a zapovijedi njegove nisu teške.« (I. Ivanova 5, 3). One koji ljube Boga čeka na nebu neopisiva nagrada. Sveto pismo veli: »Što oko nije vidjelo, i uho nije čulo, i u srce čovječje nije ušlo, to je Bog pripravio onima koji ga ljube.« (I. Korinćanima 2, 9).

PRVA ZAPOVIJED BOŽJA: JA SAM GOSPODIN BOG TVOJ, NEMAJ DRUGIH BOGOVA UZ MENE

1. BOG ZAPOVIJEDA DA MU SE KLANJAMO I NJEMU JEDINOMU SLUŽIMO

U Starom zavjetu je Bog sam zapovjedio da mu se klanjamo. Tako čitamo u Svetom pismu ove riječi Božje: »Jer je Gospodin Bog vaš, Gospodar onima koji vladaju; Bog velik, i silan, koji ne gleda ko je ko niti prima mita. Boj se Gospodina Boga svojega i njemu jedinomu služi.« (V. Mojsijeva 10, 17). To isto kaže ukratko prva zapovijed Božja: »Ja sam Gospodin Bog tvoj. Nemaj drugih bogova uz mene!«

1. Kad je došao Isus Krist, ponovio je zapovijed da se treba Bogu klanjati. Bilo je to onom zgodom kad je postio četrdeset dana i noći u pustinji, i kad ga je đavao napastovao: »Ako si Sin Božji, reci da kamenje ovo hljebovi postanu.« A Isus odgovori: »Pisano je: Neki živi čovjek o samom hljebu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih.« Tada ga uze đavao u Jerusalim i postavi ga na vrh hrama pa mu reče: »Ako si Sin Božji, skoči dolje, jer je pisano: Anđelima svojim zapovjediće za tebe i na rukama će te nositi da gdje ne zapneš za kamen nogom svojom.« Reče mu Isus: »Ali je i to pisano: Ne kušaj Gospodina Boga svoga!« Opet ga uze đavao na vrlo visoku goru i pokaza mu sva kraljevstva svijeta i slavu njihovu i reče mu: »Sve ovo daću tebi, ako padneš ničice te mi se pokloniš.« Tada mu reče Isus: »Odlazi, sotono, jer je pisano: Gospodinu Bogu svomu klanjaj se i njemu jedinomu služi.« Nato ga ostavi đavo; i gle, anđeli su pristupili i služili mu. (Matej 4, 1).

2. Najdostojnija djela kojima su se ljudi klanjali Bogu bile su žrtve. Njih je sam Bog propisao po Mojsiju u Starom zavjetu.

Ali pomalo se te žrtve nisu više prikazivale onako kako je dostojno Boga. Žrtvovali su i kod toga molili često bez unutrašnje pobožnosti i prave nakane. Te žrtve bile su često puta samo izvanjski obredi. Zato se Bog po proroku Malakiji žalio na takve žrtve i rekao Izrailjcima: »Niste mi mili i neću primiti žrtve iz ruke vaše. Jer je od istoka do zapada sunca veliko moje ime među narodima; i na svakom mjestu će se žrtvovati i prikazivati imenu mojemu žrtva čista.« (Malakija 1, 10).

Tu čistu žrtvu, svetu misu, ustanovio je Isus Krist na posljednjoj večeri. U toj žrtvi prikazuje se pod prilikom kruha i vina svomu nebeskomu Ocu sam Isus Krist i zapovijeda da se tom žrtvom klanjamo Bogu.

3. Prije nego je Isus ustanovio žrtvu Novoga zavjeta, poučio je ljude da se treba klanjati Bogu

ne samo izvanjskim načinom nego i unutarnjom pobožnošću. Bilo je to u Samariji kod zdenca Jakovljeva kad se Gospodin razgovarao sa ženom Samarjankom. Ta je žena iz razgovora upoznala da je Isus od Boga poslani prorok. Zato ga je pitala da li imaju pravo Samarijci koji se klanjaju Bogu na gori Garizimu, ili Judejci koji mu se klanjaju u Jerusalimu. I odgovori joj Isus: »Ženo, vjeruj mi, ide vrijeme, i već je nastalo kad će se pravi klanjaoci klanjati Ocu u duhu i istini. Bog je duh, i koji mu se klanjaju, u duhu i istini treba da mu se klanjaju.« (Ivan 4, 24).

5. *Koja je prva dužnost svakoga čovjeka prema Bogu?*

Prva je dužnost svakoga čovjeka prema Bogu da mu se klanja i njemu jedinomu služi.

6. *Zašto je svaki čovjek dužan klanjati se Bogu?*

Klanjati se Bogu dužan je svaki čovjek zato, jer je Bog naš Stvoritelj, Gospodar i Otac od koga nam je sve dobro.

U razgovoru sa ženom Samarjankom uči nas Isus da se treba Bogu klanjati i nutarnjom načinom, tj. u duhu i istini. A to biva kad Bogu služimo (na pr. molitvom, sv. misom, ispoviješću, pričešću itd.) od srca, s iskrenom nakanom, imajući u duši vjeru, ufanje i ljubav. Izvanjsko vršenje bogoštovnih čina bez unutarnjega klanjanja nema vrijednosti pred Bogom.

7. *Kako treba da se klanjamo Bogu?*

Bogu treba da se klanjamo ne samo izvanjskim nego i nutarnjim načinom, tj. u duhu i istini, a to biva kad služimo Bogu s vjerom, ufanjem i ljubavlju.

8. *Kojim se dobrim djelom možemo dostojno klanjati Bogu?*

Dostojno se možemo klanjati Bogu svakim dobrim djelom, ako ga činimo s vjerom, ufanjem i ljubavlju, a osobito molitvom i žrtvom Novoga zavjeta: svetom misom.

✠ 9. *Kako treba moliti?*

Moliti treba pobožno, ponizno, pouzdano, Bogu odano i postojano.

Isus je učio ljude najljepšu molitvu Oče naš... Ta se molitva zove i Gospodnja, jer nas je sam Krist, Gospodin, učio Oče naš... i zapovjedio da tako molimo. Oče naš... ima predgovor i sedam prošnja.

Predgovor glasi: Oče naš, koji jesi na nebesima. Taj nas opominje da je Bog naš najbolji Otac, pa zato treba da mu se molimo s djetinjim pouzdanjem.

Iza predgovora dolazi sedam prošnja.

Prvom prošnjom: Sveti se ime tvoje, molimo da svi ljudi slave ime Božje i da ga nikada ne grde.

Drugom prošnjom: Dođi kraljevstvo tvoje, molimo da se na zemlji proširi kraljevstvo milosti i ljubavi Božje, i da svi ljudi dođu u nebo.

Trećom prošnjom: Budi volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji, molimo da svi ljudi onako vrše volju Božju kako je izvršuju i sveti na nebu.

Četvrtom prošnjom: Kruh naš svagdanji daj nam danas, molimo za svagdanji kruh, ali i za sve drugo što nam svaki dan treba za dušu i tijelo.

Petom prošnjom: Otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim, molimo da nam Bog oprosti grijehe i kaznu koju smo njima zaslužili; ali treba da i mi oprostimo onima koji su nas uvrijedili.

Šestom prošnjom: Ne uvedi nas u napast, molimo da Bog odvrati od nas napasti, ili da nam podijeli milost da ih možemo svladati.

Sedmom prošnjom: Izbavi nas od zla, molimo da nas Bog oslobodi od vremenih nevolja, kao: rata, glada, kužnih bolesti itd. i od duševnoga zla, tj. grijeha i vječne

propasti. Na svršetku dodajemo: Amen, što znači: Tako neka bude!

10. *Kojom se žrtvom najdostojnije klanjamo Bogu?*

Najdostojnije se klanjamo Bogu nekrvnom žrtvom Novoga zavjeta, a to je sveta misa, u kojoj se Isus Krist pod prilikama kruha i vina neprestano prikazuje svome nebeskom Ocu.

11. *Kako treba prisustvovati svetoj misi?*

Svetoj misi treba prisustvovati ne samo izvanjskim nego i nutarnjim načinom, tj. treba pažljivo pratiti dijelove svete mise i duhovno se sjediniti s Isusom Kristom.

PAMTI! Bogu svomu klanjaj se i njemu jedinomu služi! To je prva dužnost koju ti Bog nalaže u zapovijedi: »Ja sam Gospodin Bog tvoj. Nemaj drugih bogova uz mene.« Izvrši tu dužnost svaki dan ujutru i uveče jutarnjom i večernjom molitvom. Kad moliš, misli na Boga i na ono što izgovaraš. Ne valja moliti samo jezikom. Misao i srce neka ti bude kod Boga dok moliš!

Kad polaziš k sv. misi, blagoslovu i drugoj kojoj pobožnosti, ne čini to iz kakvih taštih razloga i ljudskih obzira, ili samo zato, jer moraš, već to čini da se Bogu klanjaš i tako lakše izmoliš različite milosti za se i za druge. Kloni se kod službe Božje svakoga razgovora, smijeha, ogledavanja itd. Naročito se pobožno klanjaj Isusu za vrijeme od podizanja do pričesti, dok je Isus nazočan na oltaru.

Ako si kod mise natašte i nemaš na duši smrtnoga grijeha, možeš pristupiti k svetoj pričesti. Ako se pak ne možeš pričestiti stvarno, a ti se svakako pričesti duhovno, tj. barem zaželi da Isus dođe k tebi. To se zove duhovna pričest. To možeš obaviti ovom molitvicom:

Moj Isuse, ja vjerujem da si ti u presvetom oltarskom sakramentu! Uzdam se da ćeš mi oprostiti grijehe za koje se kajem od svega srca. Ljubim te nada sve i želim da dođeš barem duhovno u moju dušu! Posve se s tobom sjedinjujem, i ne dopusti da se igda udaljim od tebe! Amen.

2. BOG ZAPOVIJEDA VJEROVATI SVE ŠTO JE OBJAVIO

1. Što su ljudi trebali znati i vjerovati za svoje spasenje javio je Bog već prvim ljudima. Oni su tu Božju objavu čuvali i predali svojim potomcima. A kad su ljudi počeli zaboravljati te Božje objave, javljao im se Bog ponovo po nekim svetim osobama koje zovemo patrijarsi. Takvi su bili: Noa, Abraham, Izak, Jakov od koga potječe dvanaest plemena naroda izrailjskoga. Taj narod od Boga izabrani imao je čuvati vjeru u pravoga Boga i nadu u budućega Spasitelja. Da se ne izgubi i ne zaboravi štogod od onoga što je Bog objavio, zapovjedi Bog nekim ljudima da to zabilježe. Njih je Duh Sveti prosvjetljivao da pišu ono što je uistinu Bog objavio. Tako je po nalogu Božjem Mojsije počeo prvi pisati objavu Božju počevši od stvorenja svijeta. Poslije njega su pisali i drugi sveti pisci i proroci, na pr. David, Salamon itd. Naročito su ti pisci po nadahnuću Božjem mnogo toga napisali o budućem Spasitelju.

Što je Bog objavio ljudima prije dolaska Spasiteljeva zabilježeno je u 45 knjiga Svetoga pisma Staroga zavjeta.

2. A kad je došao obećani Spasitelj, izabrao je odmah na početku svoga javnog naučavanja dvanaest apostola. Njihova imena jesu: Prvi Šimun zvan Petar i Andrija brat njegov; Jakov stariji i brat njegov Ivan; Filip, Bartolomej, Toma i Matej carinik; Jakov mlađi i Juda Tadej; Šimun prozvan revnitelj i Juda Iškariot. Osim apostola iza-

brao je Isus još 72 učenika. Poslije uskrsnuća reče Isus apostolima: »Idite po svem svijetu i propovijedajte evanđelje svakomu stvorenju. Poslije uzašašća Isusova na nebo i primitka Duha Svetoga razišli su se apostoli širom po svijetu i usmeno su naučavali nauku Isusovu. A one koji su vjerovali, krstili su i podijelili im Duha Svetoga.

Da se vjerno sačuvaju neke najvažnije istine Isusove nauke, napisali su ih nekoji apostoli i evanđelisti. Na prvom mjestu Sv. pisma Novoga zavjeta jesu četiri evanđelja što su ih napisali sv. Matej, Marko, Luka i Ivan. Zatim Djela apostolska od sv. Luke; dalje 14 poslanica sv. Pavla i 7 poslanica drugih apostola. Napokon je proročka knjiga Otkrivenje od sv. Ivana. Svega 27 knjiga. To su knjige Sv. pisma Novoga zavjeta.

Isus je rekao apostolima: »Koji vjeruje i pokrsti se, spasiće se, a koji ne vjeruje, osudiće se.«

✠ 12. *Što je prije svega potrebno za naše spasenje?*

Za naše spasenje potrebno je prije svega vjerovati sve što je Bog objavio.

13. *Po kome nam je Bog objavio što je potrebno vjerovati?*

Što je potrebno vjerovati objavio nam je Bog u Starom zavjetu po patrijarsima i prorocima, a u Novom zavjetu po svom Sinu, Isusu Kristu, i po apostolima.

Riječ Božja koju su apostoli naučavali, ali je nisu napisali, zove se Usmena predaja; a riječ Božja koju su apostoli i drugi sveti pisci napisali po nadahnuću Duha Svetoga, zove se Sveto pismo. Sv. Pavao piše Solunjanima: »Tako, dakle, stojte i držite predaje koje naučiste ili propovijedanjem ili poslanicom našom.« (II. Solunjanima 2, 14). Stoga je Usmena predaja iste vrijednosti i istinitosti kao i Sveto pismo.

14. *Kako je došlo do nas što je Bog objavio?*

Što je Bog objavio došlo je do nas po Svetom pismu i po Usmenoj predaji.

15. *Što je Sveto pismo?*

Sveto pismo jesu knjige koje su napisali ljudi prosvijetljeni i nadahnuti od Duha Svetoga, i koje knjige drži Crkva kao riječ Božju.

16. *Kako se dijeli Sveto pismo?*

Sveto pismo se dijeli na knjige Staroga i na knjige Novoga zavjeta.

U knjigama Staroga zavjeta je riječ Božja koja je ljudima objavljena prije dolaska Kristova. A u knjigama Novoga zavjeta je riječ Božja koju su nam Krist i apostoli navijestili. Sveto pismo smijemo čitati samo onda, ako ima odobrenje od crkvene vlasti. Zabranjeno je katoliku čitati ga bez odobrenja.

17. *Što je Usmena predaja?*

Usmena predaja je riječ Božja koju su apostoli naučavali, ali je nisu napisali.

Sveto pismo i Usmenu predaju nepogrešivo tumači sv. Crkva. Bez Crkve ne bi se mogla nijedna vjerska zabluda upoznati niti ukloniti; jer Sv. pismo kao mrtvo slovo ne može nikomu kazati ko ima pravo, a ko ima krivo, nego treba tumača. Stoga dobiva i Sv. pismo svoj ugled i vrijednost po katoličkoj Crkvi, jer je ona od Boga postavljena da ustanovi koje knjige treba držati kao Sveto pismo.

✠ 18. *Ko nas uči sve što je Bog objavio?*

Sve što je Bog objavio uče nas poglavari katoličke Crkve kao nasljednici apostola, kojima je Isus Krist naložio da naučavaju objavljene istine vjere.

Sveto pismo kaže: »Onaj koji hoće da dođe k Bogu, valja da vjeruje da ima Bog i da plaća onima koji ga traže.« (Hebrejima 11, 16). To su temeljne istine vjere koje svaki čovjek treba da znade i vjeruje, ako se hoće spasiti. Ove i još druge nekoje istine kršćanske vjere koje svakako

treba znati i vjerovati poznate su pod imenom: Pet poglavitih istina kršćanskih.

Nabroj pet poglavitih istina kršćanskih!

Što treba da znamo i vjerujemo, opširnije nam se razlaže u dvanaest članaka vjerovanja apostolskoga.

Nabroj dvanaest članaka vjerovanja apostolskoga!

✠ 19. *Zašto smo dužni vjerovati što je Bog objavio?*

Što je Bog objavio dužni smo vjerovati zato, jer je Bog nepogrešivo istinit.

O SV. KRSTU

Ipak nije dosta samo vjerovati nego treba primiti i sveti krst, jer je Isus rekao: »Koji vjeruje i pokrsti se, spasiće se.« Bez krsta ne može se, dakle, niko spasiti; zato želi Crkva da se krštenje djeteta ne odgađa nadugo iza rođenja.

✠ 20. *Kako se podjeljuje sakramenat krsta?*

Sakramenat krsta podjeljuje se ovako: Kršteniku se polijeva glava vodom i ujedno se izgovaraju Kristove riječi: »Ja te krstim u ime Oca, i Sina, i Duha Svetoga.«

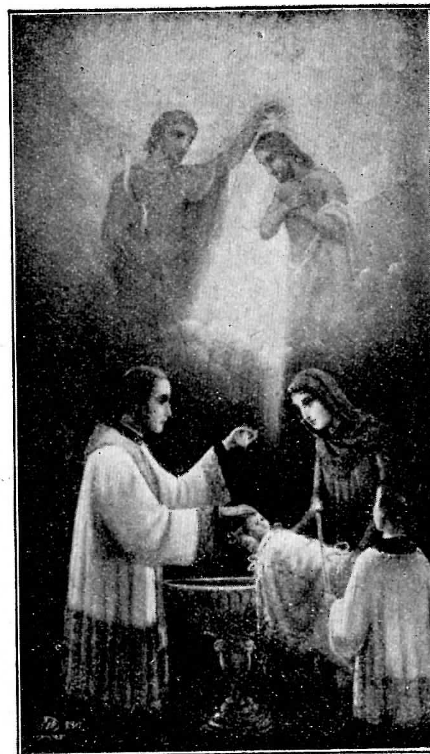
Krsti obično svećenik, i to župnik ili njegov zamjenik. U nuždi smije krstiti svaki čovjek bez razlike, samo ako ima nakanu krstiti i ako upotrebi vodu i riječi krštenja onako kako to određuje Crkva.

✠ 21. *Koje grijehe oprašta sakramenat krsta?*

Sakramenat krsta oprašta istočni grijeh i sve druge grijehe koje je čovjek možda učinio prije krštenja; zatim oprašta vječnu i vremenu kaznu za grijehe.

✠ 22. *Koju milost dobivamo u sakramentu krsta?*

U sakramentu krsta dobivamo milost posvećujuću, postajemo djeca Božja i baštinici kraljevstva nebeskoga; ujedno nam Duh Sveti ulijeva u dušu vjeru, ufanje i ljubav.

Krst bilježi dušu neizbrišljivim biljegom, zato ga smije čovjek samo jedanput primiti. Ko bi se drugiput krstio, učinio bi teški grijeh, i taj krst ne bi bio valjan.

O SV. POTVRDI

Da uzmognu kršćani ustrajati u vjeri što su je dobili na krštenju, treba da prime i sakramenat potvrde koji je kano dopuna krštenja i u kojem se daje punina Duha Svetoga.

✠ 23. *Što je potvrda?*

Potvrda je sakramenat u kojem se potvrđeniku polaganjem biskupovih ruku, mazanjem svetom krizmom i molitvom daje Duh Sveti.

✠ 24. *Koju nam osobitu milost daje Duh Sveti u sakramentu potvrde?*

U sakramentu potvrde daje nam Duh Sveti osobitu milost da možemo svoju vjeru stalno priznavati i po njoj živjeti.

✠ 25. *Kako se podjeljuje potvrda?*

Potvrda se podjeljuje ovako: Biskup polaže ruke na onoga koji se potvrđuje, moli nad njim i čini mu na čelu svetom krizmom znak križa govoreći: »Znamenujem te znakom križa i potvrđujem te krizmom spasenja. U ime Oca i Sina, i Duha Svetoga. Amen.«

Ko ide na potvrdu, treba da priziva Duha Svetoga i da pobožno moli za sedam darova njegovih: mudrosti, razuma, savjeta, jakosti, znanja, pobožnosti i straha Božjega. Zatim neka potvrđenik obeća Bogu da će živjeti i umrijeti kao dobar(ra) katolik(inja).

Čim dijete dođe do razuma, neka se pouči o sakramentu potvrde koliko je to moguće prema njegovim sposobnostima. Sveta Crkva želi da se taj sakramenat ne odgađa na kasnije godine, nego da ga dijete primi u dobi oko sedme godine i da ne pristupa k prvoj pričesti dok nije primilo sakramenat potvrde, ako to mjesne prilike dopuštaju.

Ali ne valja ipak to tako tumačiti kao da Crkva zabranjuje djeci pristupiti k prvoj pričesti, iako prije toga nisu mogla primiti sakramenat potvrde. (Tako je riješio Sv. Otac Papa Pio XI po sv. Kongregaciji o sakramentima odlukom od 30 juna 1932).

26. *S kakvom dušom treba primiti svetu potvrdu?*

Svetu potvrdu treba primiti s čistom dušom, tj. u milosti posvećujućoj. Zato se mora prije potvrde dostojno ispovjediti svaki koji je učinio teški grijeh; a treba da primi i svetu pričest, ako se već kada pričestio.

Potvrda bilježi dušu neizbrišljivim biljegom. Zato je smije čovjek primiti samo jedanput. Ko bi se usudio drugiput primiti svetu potvrdu, taj bi učinio svetogrđe.

PAMTI! Kako smo sretni, što smo rođeni i odgojeni u katoličkoj Crkvi koja nas neprevarljivo naučava i vodi u nebo! Zahvaljuj Bogu, što si kršten u katoličkoj Crkvi i tako postao njezinim članom i što si na sv. potvrdi primio Duha Svetoga i darove njegove.

Moli češće obdan: »Gospodine, očuvaj nam vjeru!« (100 dana oproštenja). Kršćanin treba da svaki dan uz ostale molitve izmoli i »Vjerovanje apostolsko«. A potrebno je od časa do časa izmoliti i »Djelo vjere«, osobito u napastima protiv vjere.

Velik dio čovječanstva još nema Kristove vjere. Za proširenje vjere katoličke mnogo rade misionari i misionarke širom po svijetu. Crkva katolička preporučuje da se upišeš u »Društvo za širenje vjere«. Ako možeš, učini to, pa molitvom i novčanim darom podupri rad toga društva, a naročito čini to na pretposljednju nedjelju u listopadu kad se po našim crkvama skupljaju milodari za to društvo.

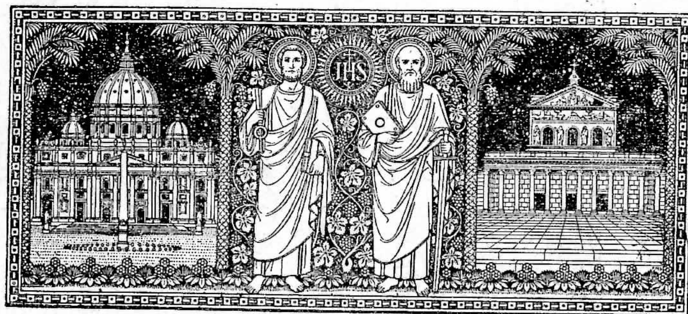
3. KAKVA TREBA DA NAM JE VJERA

Poslije svoga uskrsnuća rekao je Isus apostolima: »Dana mi je sva vlast na nebu i na zemlji. Idite, dakle, i naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, učeći ih da drže sve što sam vam zapovjedio.« (Matej 28, 18). A Duh Sveti veli: »Svaki koji god otstupa i ne ostaje u nauci Kristovoj nema Boga« (za Oca i prijatelja). (II. Ivanova 9).

Po Božjoj zapovijedi, dakle, dužan je svaki čovjek vjerovati sve što je Bog objavio i živjeti kako ga vjera uči.

1. Lijep primjer za to daju nam apostoli, a osobito sv. Petar i prvi kršćani. Sveto pismo pripovijeda: Kad je došao Isus u krajeve Cezareje, zapita svoje učenike: »Za koga drže ljudi Sina čovječjega?« Oni odgovore: »Jedni za Ivana Krstitelja, drugi za Iliju, opet drugi za Jeremiju ili za kojega od proroka.« Reče im Isus: »A za koga me vi držite?« Odgovori Šimun Petar: »Ti si Krist, Sin Boga živoga.« (Matej 16, 16).

Sv. Petar je u Rimu upravljao Crkvom Kristovom preko 25 godina kao njezin prvi vrhovni poglavar. Napokon bude ondje bačen u tamnicu i osuđen na smrt za vrijeme progona cara Nerona. Umro je mučeničkom smrću na križu 29 lipnja 67 god. Isti dan pogubljen je i apostol Pavao. I on je mnogo trpio radi vjere Isusove kako to sam tvrdi u poslanici biskupu Timoteju: »Dobar sam boj vojevao, vjeru uzdržao. Uostalom meni je pripravljen vijenac pravde koji će mi dati Gospodin u dan onaj, pravedni sudac; ali ne samo meni nego i svima koji su ljubili dolazak njegov.« (II. Timoteju 4, 7).

Petar je prvi očitovao svoju vjeru da je Isus Krist Sin Boga živoga, prvi je propovijedao na dan dolaska Duha Svetoga, pa se taj dan pokrstilo oko tri tisuće ljudi. Ti su bili postojani u nauci apostolskoj i vjerovali su sve što su ih učili apostoli kao vrhovni učitelji Crkve. Ko tako sve vjeruje, ima cjelovitu vjeru.

✠ 27. *Kad nam je vjera cjelovita?*

Vjera nam je cjelovita kad vjerujemo sve što je Bog objavio i što nam Crkva katolička predlaže vjerovati.

Cjelovite vjere nema ko odbacuje jednu ili više priznatih istina kršćanske vjere.

Ko odbacuje jednu ili više priznatih istina kršćanske vjere, taj je krivovjerac; ko odbacuje sve te istine nevjernik je; ko odbacuje vjeru u Boga bezbožac je; ko ne zna za pravoga Boga, nego se klanja idolima neznabožac je, poganin ili idolopoklonik.

Ko je bez svoje krivnje izvan katoličke Crkve nema grijeha, ako nije imao zgode da upozna pravu vjeru. No i on griješi, ako ne vjeruje u Boga, Stvoritelja i suca, i ako ne drži Božje zapovijedi pa čini štogod protiv zakona što ga je Bog upisao u njegovu dušu. O tome njemu svjedoči savjest.

Ljudi koji su se pokrstili na dan dolaska Duha Svetoga nisu ništa sumnjali, već su tvrdo vjerovali sve. I apostoli su tvrdo vjerovali u Isusa Krista i neustrašivo svjedočili za njega i branili ga. Ko tako vjeruje i čini, taj ima tvrdu vjeru.

✠ 28. *Kad nam je vjera tvrda?*

Vjera nam je tvrda kad ništa ne sumnjamo o onom što je Bog objavio, nego čvrsto vjerujemo sve istine katoličke vjere i branimo vjeru koliko možemo.

Komu dolaze vjerske sumnje protiv njegove volje, nema grijeha tako dugo dok se protivi tim napastima i dok ih postojano odbija.

Tvrde vjere nema ko hotimice sumnja o istinama katoličke vjere; ko govori protiv vjere i takve govore rado sluša; ko čita knjige što ih zabranjuje katolička Crkva.

Sv. Petar i ostali apostoli su ustrajali u vjeri. Voljeli su radije sve pretrpjeti pa i smrt, nego da otstupe od Isusove vjere. Ko tako vjeruje, taj ima stalnu vjeru.

✠ 29. *Kad nam je vjera stalna?*

Vjera nam je stalna kad volimo sve izgubiti pa i isti život negoli otstupiti od vjere.

Stalne vjere nema ko voli prije odreći se katoličke vjere, negoli radi nje što pretrpjeti ili izgubiti.

Svi oni koji su primili Isusovu vjeru u Jerusalimu i pokrstili se, počeli su živjeti po propisima Isusove vjere i držati njegove zapovijedi. Ko tako vjeruje i živi, ima živu vjeru.

✠ 30. *Kad nam je vjera živa?*

Vjera nam je živa kad živimo po vjeri, tj. čuvamo se zla i činimo dobro kako nas vjera uči.

Žive vjere nema ko ne živi kako ga uči katolička vjera, a naročito ko se svoje vjere stidi ili je taji.

Isus je rekao: »Koji god prizna mene pred ljudima, priznaću i ja njega pred Ocem svojim koji je na nebesima; a koji god zataji mene pred ljudima, zatajiću i ja njega pred Ocem svojim koji je na nebesima.« (Matej 10, 32).

Protiv vjere griješi, dakle, ko nema vjere cjelovite, tvrde, stalne i žive.

PAMTI! Ustraj u vjeri katoličkoj i zadrži je cjelovitu do smrti. Tjeraj sumnje iz svoje pameti, pa vjeruj tvrdo. Neka te ništa ne pokoleba u vjeri katoličkoj. Brani vjeru koliko znaš i možeš, ako je ko napada. Opri se onima koji bi te htjeli odvratiti od nje. Spriječi razgovore protiv vjere, ako možeš; ako pak ne možeš ili ne koristi o tom govoriti, ukloni se iz takva društva. Marljivo čitaj knjige nabožnoga sadržaja, ako imaju odobrenje crkvenih poglavara. Ako nemaju takva odobrenja, onda ih ne kupuj i ne čitaj. Budi dakle stalan u vjeri poput sv. mučenika koji su i život žrtvovali za vjeru.

Živi prema propisima katoličke vjere. Štuj i slušaj crkvene poglavare, tj. Sv. Oca Papu i s njim sjedinjene biskupe kao i druge crkvene poglavare: župnike i ostale svećenike, jer nas oni uče vjeru Isusovu. Rado slušaj njihove pouke i revno polazi na kršćanski nauk i propovijed. Upiši se u »Bratovštinu kršćanskoga nauka«, koju zapovijeda Crkva i koja se po cijeloj katoličkoj Crkvi osniva. Pamti i to da je katolicima zabranjeno polaziti na bogoslužje u nekatoličke crkve.

Pobudi češće obdan, a osobito u napastima, uzdah: Bože, vjerujem u te, jer si nepogrešivo istinit!

4. BOG ZAPOVIJEDA UZDATI SE U NJEGA

Bog je svemoguć gospodar neba i zemlje, dobrostiv Otac koji skrbi za sve. On zapovijeda da se u njega uzdamo. U Svetom pismu govori Bog: »Mili su Gospodinu koji ga se boje i koji se uzdaju u milosrđe njegovo.« (Psalam 32, 18). »Uzdaj se u Gospodina i čini dobro.« (Psalam 36, 3). »Uzdaj se u Gospodina svim srcem svojim i ne oslanjaj se na svoj razum.« (Poslovice 3, 5).

1. Lijep primjer pouzdanja u Boga čitamo u Svetom pismu o proroku Danijelu: Kad je judejski narod bio odveden u sužanjstvo babilonsko, bude među ostalima zarobljen i pobožan mladić Danijel. Odgajan u tom ropstvu na kraljevskom dvoru vršio je visoke državne službe. Zato su Danijelu zavidjeli velikaši zemlje i gledali kako bi ga svrgnuli. Narod te zemlje klanjao se krivim bogovima: kipovima i životinjama. Danijel je odvraćao narod od toga neznaboštva, a kralja je sve više predobivao za pravoga Boga komu se Danijel klanjao. Babilonci su se klanjali i velikomu zmaju kao svomu bogu. A Danijel reče kralju: »Daj mi vlast, pa ću ubiti zmaja bez mača i toljage.« Kralj mu dopusti. Onda Danijel uzme smole, masti i dlaka i skuha sve to skupa, pa načini grude koje dade zmaju u žvale. I zmaj proždre te grude i raspukne se. I reče Danijel: »Evo, koga ste častili kao boga.« Kad to čuju Babilonci, pobune se i stanu od kralja tražiti Danijela, jer će inače ubiti i njega i njegovu porodicu. Kralj prisiljen preda im Danijela, a oni ga odmah bace u lavsku jamu. U toj jami bilo je sedam lavova, a davali su im svaki dan dva mrtva tijela i dvije ovce za hranu; a samo sada ne dobiju ništa da bi Danijela proždrli. I bijaše Danijel u jami šest dana i uzdao se u Božju pomoć.

U to vrijeme je prorok Habakuk koji je boravio u Judeji, skuhao kašu i ponio je u polje žeteocima. A anđeo Gospodnji reče Habakuku: »Odnesi taj

objed Danijelu koji je u Babiloniji u lavskoj jami.« Odgovori Habakuk: »Gospodine, ja Babiloniju nisam ni vidio, a jamu i ne znam.« Tada ga anđeo Gospodnji ponese u tren oka u Babiloniju i postavi ga kod lavske jame. I poviče Habakuk: »Danijele, slugo Božji, uzmi objed koji ti posla Bog.« Tada reče Da-

nijel: »Opomenuo si se mene, Bože, i nisi zapustio one koji te ljube.« I ustavši Danijel blagova. Anđeo pak Gospodnji povrati odmah Habakuka na njegovo mjesto. (Danijel 14, 37).

Sedmi dan dođe kralj da plače za Danijelom. I kad pristupi k jami i pogleda, a to Danijel sjedi među lavovima. Tada poviče kralj: »Velik si, Gospodine Bože Danijelov!« I izvadi Danijela iz jame lavske, a u nju dade baciti one koji su htjeli pogubiti Danijela. A lavovi ih proždru u čas pred njim. Kralj izda ovu naredbu: »Neka se svi boje Boga Danijelova, jer je on izbavitelj koji čini znamenja i čudesa na svijetu; on je oslobodio Danijela iz lavske jame.«

2. U Novom zavjetu nas Isus Krist potiče da se uzdamo u Boga. U svojoj besjedi na gori zapovijeda među ostalim da Bogu govorimo: »Oče naš koji jesi na nebesima...« Istom zgodom uči: »Ne brinite se (tjeskobno) za život svoj što ćete jesti i što ćete piti, ni za tijelo svoje u što ćete se obući... Pogledajte ptice nebeske kako niti siju niti žanju niti sabiraju u žitnice, pa ih Otac vaš nebeski hrani. Niste li vi mnogo vredniji od njih?... Pogledajte liljane u polju kako rastu, ne trude se niti predu; a kažem vam da se nije ni Salamon u svoj slavi svojoj obukao kao jedan od njih. A ako poljsku travu koja danas jest, a sutra se u peć baca, Bog tako odijeva, kako neće više vas, malovjerni! Ne brinite se, dakle, (tjeskobno) govoreći: Što ćemo jesti ili što ćemo piti ili u što ćemo se obući? Jer sve ovo neznabošci traže. Ta Otac vaš nebeski zna da vam sve ovo treba... Tražite, dakle, najprije kraljevstvo Božje i pravednost njegovu, i sve će vam se ovo dodati.« (Matej 6, 33).

31. *Zašto smo dužni uzdati se u Boga?*

Uzdati se u Boga dužni smo zato, jer je Bog naš svemogući i milosrdni Otac, pa će nam radi Isusovih zasluga dati što je obećao.

Danijel je ponajprije tražio slavu Božju i spasenje ljudskih duša. To nam zapovijeda Isus kad veli: »Tražite najprije kraljevstvo Božje i pravednost njegovu, i sve će vam se ovo dodati.« Ko tako radi i uzda se u Boga, taj se uredno uzda u njega.

32. *Ko se uredno uzda u Boga?*

Uredno se uzda u Boga ko se nada da će mu Bog dati ponajprije što je potrebno za spasenje duše, a zatim i što mu treba za život zemaljski.

Uredno se ne uzda u Boga ko moli Boga samo za zemaljske stvari, a odnemaruje spasenje svoje duše.

Danijel se čvrsto uzdao u Gospodina, pa je ostao Bogu odan i onda kad su ga bacili u lavsku jamu. Tako i mi nigda

ne smijemo u nevoljama biti malodušni, već treba da se posve predamo u ruke Božje. Ko se tako uzda u Boga, taj se uzda čvrsto.

33. *Ko se čvrsto uzda u Boga?*

Čvrsto se uzda u Boga ko ništa ne sumnja da mu Bog može pomoći u potrebama duše i tijela; a kad ga snađu nevolje, ne očajava, već se predaje volji Božjoj.

Čvrsto se ne uzda u Boga ko se premalo ili nikako ne uzda u Boga, a možda i očajava kad ga snađu nevolje.

Kad je Danijel bio u pogibli, nije se pouzdao u svoju mudrost ni u svoju čast, nego je bio ponizan i od Boga čekao pomoć. Ko se tako uzda u Boga, taj se uzda ponizno.

34. *Ko se ponizno uzda u Boga?*

Ponizno se uzda u Boga ko priznaje da je grešan i nije vrijedan da ga Bog usliši, ali se ipak uzda da će mu Bog dati sve što mu je potrebno za dušu i tijelo.

Ponizno se ne uzda u Boga ko se uzda samo u svoja dobra djela, a ne u milosrđe Božje; ili ko se preko mjere uzda u milosrđe Božje, pa misli da će se spasiti, iako ustraje u grijehu.

Protiv ufanja griješi, dakle, ko se ne uzda u Boga uredno, čvrsto i ponizno.

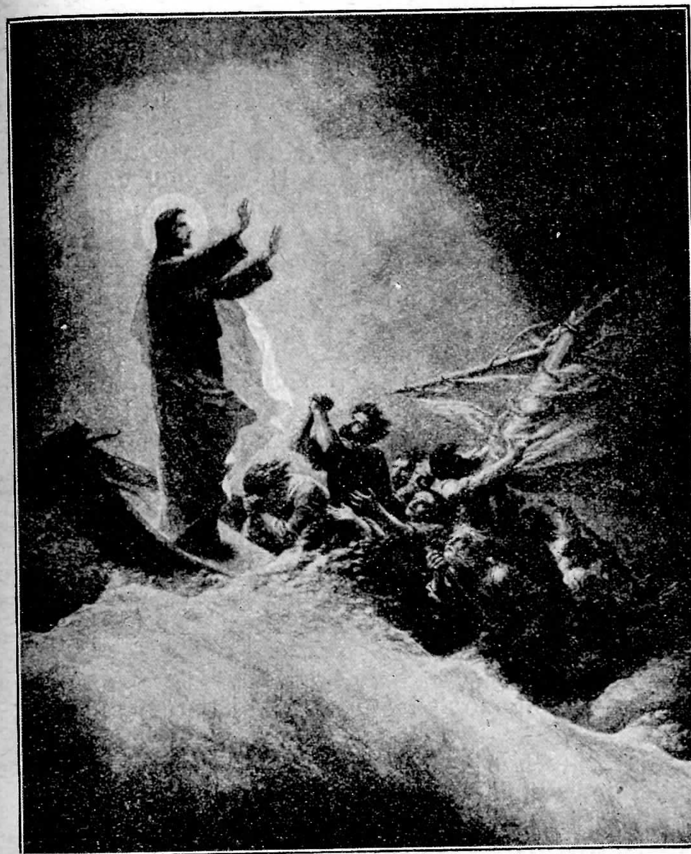

PAMTI! Kad su se apostoli za vrijeme oluje na moru odviše plašili i vapili za pomoć, reče im Isus: »Šta se plašite, malovjerni?« I zapovjedi oluji i moru i spasi apostole. (Matej 8, 26). Imaj, dakle, veliko uzdanje u pomoć Božju!

Uzdaj se u Gospodina, jer je milosrđe njegovo beskrajno. Smiješ moliti od Boga i zemaljske stvari kao, sreću, zdravlje itd., ali ako ne dobiješ odmah što moliš, ne gubi pouzdanja i ne kloni duhom.

Neka te ne smeta, ako vidiš da su nekoji grešnici sretni. Ta je sreća samo prividna i nestalna. Ti se uzdaj u Boga, i ako ne dobiješ što moliš, znaj da

te Bog neće zapustiti, nego ti sprema nešto bolje. Često su zemaljske stvari velika zapreka za vječno blaženstvo. Prepusti, dakle, Bogu i reci: »Bože, budi volja tvoja!«

Ne očajavaj nikada pa ni onda, ako po nesreći i ljudskoj svojoj slaboći sagriješiš. Imamo kod Boga posrednika Isusa Krista i moćne zagovornike bl. Djevicu Mariju i svece. Imamo i na zemlji sredstva milosti, svete sakramente ispovijedi i pričesti. »Pristupimo, dakle, s pouzdanjem k prijestolju milosti da

primimo milosrđe i nađemo milost kad nam ustreba pomoć«, veli sv. Pavao, apostol. (Hebrejima 4, 16).

Stavi svoje pouzdanje i u žrtvu svete mise u kojoj se Isus Krist prikazuje za potrebe duše i tijela svih ljudi.

Pobudi češće obdan uzdah: »Bože, uzdam se u te, jer si beskrajno milosrdan«!

5. BOG ZAPOVIJEDA DA GA LJUBIMO

U Starom zavjetu zapovijeda Bog ovako: »Ti, dakle, imaš ljubiti Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom jakošću svojom.« (V. Mojsijeva 6, 5).

Isus Krist potvrdio je tu zapovijed kad ga neki zakonoznanac upita koja je najveća zapovijed u zakonu. Isus je odgovorio: »Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom pameću svojom i svom snagom svojom. Ovo je najveća i prva zapovijed, a druga je ovoj jednaka: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.« (Matej 22, 36 i Marko 12, 30).

Lijep primjer ljubavi prema Bogu čitamo u Sv. pismu o Mariji Magdaleni koja je suzama prala noge Isusove, kosom s glave svoje otrla ih, i cjelivajući noge njegove mazala ih je pomašću. Isus reče farizeju: »Oprošteni su joj mnogi grijesi, jer je mnogo ljubila (Boga)«; a njoj reče Isus: »Oprošteni su ti grijesi.« (Luka 7, 47). Od toga časa ljubi ona samo Boga i nastoji što bolje upoznati Kristovu nauku.

Kad je Isus bio mučen i na križ raspet, dopratila ga je Marija Magdalena i na goru Kalvariju; ondje je stajala pod križem zajedno s Majkom Isusovom i sv. Ivanom, makar su joj se rugali mučitelji Isusovi. S bl. Djevicom Marijom i sv. Ivanom prisustvovala je ona i kod polaganja tijela Isusova u grob. Ona je sama tražila uskrsnuloga Isusa koji joj se i posebice javio. A kad je Isus uzašao na nebesa, Marija Magdalena je s prvim kršćanima revno služila Bogu i pomagala svojim imutkom Crkvu i siromahe. Tako je ona ljubila Boga i činila pokoru do smrti. (Djela apostolska 1, 14 i 2, 42).

✠ 35. *Zašto smo dužni ljubiti Boga?*

Ljubiti Boga dužni smo zato, jer je on najveće dobro i jer nam je od njega sve dobro.

Marija Magdalena počela je ljubiti Boga onako kako ga je upoznala iz Isusove nauke. Do toga joj je pomogla milost Božja. Ta njezina ljubav nije bila zemaljska, naravska, već nebeska, vrhunaravska. Ko tko ljubi Boga, taj ga ljubi vrhunaravski.

36. *Ko ljubi Boga vrhunaravski?*

Vrhunaravski ljubi Boga ko ga ljubi s pomoću milosti Božje kako ga uči vjera.

Ljudi koji odbacuju objavu Božju pa vjeruju samo ono što poznaju svojim razumom; ili koji hoće Boga slaviti kako se njima svidi, a ne kako ih uči prava vjera, mogu također očitovati neku ljubav prema Bogu, ali ih na to ne potiče milost niti ih tako uči vjera. Zato je ta njihova ljubav samo naravska i nije dovoljna za spasenje.

Marija Magdalena potaknuta milošću upoznala je iz nauke Isusove da je grijesima zaslužila paklene muke. Ujedno je upoznala da uz pomoć milosti može doći jednom u nebo. I počela je ljubiti Boga; ali ta njezina ljubav bila je još nepotpuna ili nesavršena. Malo pomalo upoznala je da je Bog najveće i najmilije dobro, i počela ga je ljubiti, jer je On neizmjerno dobar. Ta njezina ljubav postala je potpuna ili **savršena.**

37. *Ko ljubi Boga vrhunaravski nesavršeno?*

Vrhunaravski nesavršeno ljubi Boga ko ga ljubi zato, jer se nada nebu, a boji se pakla.

38. *Ko ljubi Boga vrhunaravski savršeno?*

Vrhunaravski savršeno ljubi Boga ko ga ljubi zato, jer je Bog najveće i najmilije dobro.

Ko savršeno ljubi Boga, opraštaju mu se grijesi i izvan sakramenta pokore pa bili i teški, samo ako je spreman ispovjediti ih.

Smrtni grijeh nam otima posvećujuću milost, a s njom i ljubav. Laki grijesi ne otimaju nam ljubavi Božje, ali je u nama slabe pa postajemo prema Bogu sve hladniji.

39. *Kako ćemo sačuvati u sebi vrhunaravsku ljubav?*

Vrhunaravsku ljubav sačuvaćemo u sebi tako da se klonimo smrtnoga grijeha.

Marija Magdalena je nakon svoga obraćenja toliko ljubila Boga da je bila pripravna podnijeti svaki prezir. Boga je ljubila više nego sve drugo na svijetu, pa više nije htjela vrijeđati Boga teškim grijesima. Ona je ljubila Boga nada sve.

40. *Ko ljubi Boga nada sve?*

Nada sve ljubi Boga ko ga ljubi više nego sve drugo na svijetu, pa je pripravan radije sve pretrpjeti negoli Boga uvrijediti smrtnim grijehom.

Za spasenje je dovoljno, ako toliko ljubimo Boga da smo pripravni čuvati se barem smrtnoga grijeha.

Ne ljubi Boga nada sve ko mrmlja na Boga ili se srdi na njega, ako mu ne ide sve po volji.

Nikako ne ljubi Boga ko toliko cijeni zemaljske stvari da njima za volju i smrtno griješi, a pogotovu ko mrzi, prezire i pogrđuje Boga, Crkvu, molitvu, sakramente, misu i druge svetinje Božje.

Ko misli da nema ljubavi prema Bogu, jer je ne osjeća u sebi, neka se ne uznemiruje, samo ako je spreman Bogu za ljubav čuvati se barem smrtnoga grijeha. Takav uistinu ljubi Boga nada sve.

Pokornica Magdalena je poslije svoga obraćenja pokazala djelima da ljubi Boga. Ona je držala zapovijedi. Ko tako isto čini, taj ljubi Boga djelotvorno.

41. *Ko ljubi Boga djelotvorno?*

Djelotvorno ljubi Boga ko drži Božje i crkvene zapovijedi.

Ne ljubi Boga djelotvorno ko prestupa Božje i crkvene zapovijedi.

Protiv ljubavi griješi, dakle, ko ne ljubi Boga nada sve i djelotvorno.

„Ostanite u mojoj ljubavi!“ (Ivan 15, 9).

PAMTI! Sv. pismo kaže: »Koji se bojite Boga, vjerujte mu, i neće izostati vaša plaća. Koji se bojite Boga, uzdajte se u njega, pa ćete postići slatko milosrđe. Koji se bojite Boga, ljubite ga i rasvijetliće se srca vaša.« (Crkvenica *2*, 8).

Vjera, ufanje i ljubav dolaze od Boga i vode nas k Bogu, zato se zovu bogoslovske kreposti. Među njima najodličnija je ljubav. Sv.

pismo kaže: »Kad bih jezike ljudske i anđeoske govorio, ali ljubavi ne bih imao, bio bih kao mjed koja ječi ili praporac koji zveči.« (I. Korinćanima 13, 1).

Činimo sve iz ljubavi prema Bogu! Tako će svako naše djelo postati Bogu ugodno i za nebo zaslužno. Bog od nas ne traži velikih stvari, nego da svoje svagdanje, obične poslove činimo iz ljubavi prema njemu.

Podnosimo sve iz ljubavi prema Bogu! Često ćemo morati trpjeti prezir, siromaštvo, progon itd. Ali ostajmo i tad Bogu vjerni. Bog će nas tješiti i pomoći nas. Sv. pismo kaže: »Znamo da onima koji Boga ljube sve zajedno pomaže na dobro.« (Rimljanima 8, 28).

Pobudi češće obdan uzdah: »Bože, ljubim te, jer si neizmjerno dobar.« Taj uzdah ponavljaj višeput kad pristupaš k sv. pričesti gdje se najtjesnije i najnježnije sjedinjuješ u ljubavi s Isusom, Gospodinom i Bogom svojim. Ako bi se po nesreći dogodilo da izgubiš milost posvećujuću, a s njom i ljubav Božju, ne miruj dok je opet ne dobiješ. Ako se ne možeš odmah ispovjediti, odluči da ćeš to učiniti što prije i usto pobudi savršeno pokajanje ovako: **Kajem se od svega srca što sam uvrijedio(la) Boga, najveće i najmilije dobro. Mrzim na sve svoje grijehe i tvrdo odlučujem da ću se popraviti i da neću više griješiti.**

»Djelo vjere, ufanja i ljubavi« moli rado. Za ovu molitvu dobivaš oproštenje 7 godina.

6. BOG ZABRANJUJE PRAZNOVJERJE

1. Kad je Mojsije primio od Boga dvije kamene ploče s deset njegovih zapovjedi, ostao je na gori Sinaj 40 dana i noći i primao od Boga nauk kako će sagraditi sveti šator i urediti službu Božju. Kad vidi narod da Mojsije dugo ne silazi s gore, skupi se pred Aronom i reče mu: »Hajde, načini nam bogove koji će ići pred nama, jer ne znamo što se dogodilo Mojsiju.« Aron ne smijući se protiviti reče im neka mu donesu zlatne nakite kojima su se kitile žene i djevojke njihove, misleći da mu ih neće donijeti. Ali su mu donijeli sav nakit. I Aron salije od tih nakita zlatno tele, a pred njim načini oltar. A Izrailjci su prinosili žrtve zlatnom teletu i stali jesti i piti i igrati oko njega.

A Gospodin reče Mojsiju: »Idi, siđi; sagriješi narod tvoj koji si izveo iz Egipta. Brzo su zašli s puta koji si im pokazao; načinili su sebi tele liveno i poklonili mu se, i prinoseći žrtve govorili su: ovo su bogovi tvoji, Izrailju, koji su te izveli iz Egipta.«

Tad siđe Mojsije s gore, a u rukama mu dvije kamene ploče. Kad ugleda zlatno tele i narod gdje mu se klanja, razgnjevi se i baci ploče koje se razbiju. Potom satre tele u prah i baci u vodu da narod vidi čemu se klanjao. A Bog kazni nevjerni narod, i pogine taj dan više tisuća ljudi. A onima koji su činili pokoru oprostio je. (II. Mojsijeva 32, 1). Potom načini Mojsije dvije nove ploče od

kamena, i Gospodin napiše na njih deset zapovijedi. (II. Mojs. 32 i 34).

2. Izrailjci se katkad nisu držali tih Božjih zapovijedi. Sv. pismo pripovijeda: Kralj izrailjski Ohozija teško se razboli i pošlje sluge u grad Akaron da pitaju poganskog idola Belzebuba da li će ozdraviti. Prorok Ilija izađe mu u susret i reče: »Zar nema Boga u Izrailja kad idete pitati Belzebuba u Akaron? Zato ovako veli Gospodin: »S kreveta na koji si dospio nećeš ustati, nego ćeš umrijeti.« I umre Ohozija kako je prorekao Ilija. (IV. Kraljeva 1, 2).

Izrailjci su se klanjali zlatnom teletu i držali da je to njihov Bog. I danas iskazuju mnogobrojni neznabošci neku božansku čast svojim kamenim i drvenim kipovima i životinjama. To su pogani, neznabošci ili idolopoklonici.

Kralj Ohozija pripisivao je Belzebubu neku osobitu moć, pa je od njega tražio pomoć. On je vjerovao u nešto što nije bilo istinito. Njegova je vjera bila prazna. On je bio praznovjeran. I danas ima praznovjernih ljudi. Takvi su svi oni koji pripisuju vračarima neku tajnu moć, pa se nadaju da će im pomoći u nevolji, bolesti, ili da će od njih saznati budućnost. Zatim koji paze na sne pa gledaju u knjigu da vide što im sni znače; koji paze na neke osobite znakove, riječi, znamenja, pa im pripisuju moć sreće ili nesreće; koji iz karata hoće saznati budućnost; koji zazivaju duhove ili duše pokojnika da štogod saznaju od njih; koji prepisuju stanovite molitve u određenom broju i šalju ih drugima da prepisuju i opet dalje šalju; koji zabacuju propise i obrede što ih je naredila Crkva, pa izmišljaju neke posebne obrede i propise kojima će, vele, slaviti Boga. Sve takve osobe, stvari, riječi i znamenja nemaju nikakve posebne moći niti po svojoj naravi, niti su je dobili od Boga, niti po molitvi Crkve. Ko bi ipak vjerovao da uistinu imaju tajne moći u sebi, taj bi griješio praznovjerjem.

42. Ko griješi praznovjerjem?

Praznovjerjem griješi ko vjeruje da neke osobe, stvari, riječi i znamenja imaju neku tajnu moć koje nemaju niti po svojoj naravi, niti po odredbi Božjoj, niti po molitvi Crkve.

U Indiji smatraju Bramani krave svetima te ih štuju.

„Svete krave" prolaze nesmetano ulicama indijskoga velegrada Bombaya

Sveto pismo odvraća nas od praznovjerja ovim riječima: »Neka se ne nađe u tebe ni koji bi pitao vračara, ni koji bi gatao po snu, ni uročnik, ni čarobnjak, ni koji pita duhove, ni koji proriče, ni koji bi ispitivao istinu od mrtvih. Jer na sve to mrzi Gospodin i radi tih opačina će ih zatrti.« (V. Mojs. 18, 9).

PAMTI! Sv. Ivan Zlatousti kaže: »Ne čudimo se tomu što pogani čine te stvari; ali da se sramotni običaji nalaze među štovateljima Kristova križa, među kršćanima, to je veoma žalosno.«

Kad te stigne bolest, nevolja, ili kakva teškoća, kloni se praznovjerja. Mjesto toga moli Boga za pomoć. Uzdaj se u moć svete mise, jer se tu prikazuje sam Sin Božji za naše potrebe duše i tijela. Moli svećenika da prikaže svetu misu na tvoju nakanu ili da se tebe spomene kod mise. Uzdaj se u zagovor bl. Djevice Marije i svetih. U bolesti zovi liječnika. Ne zaboravi ni na ispovijed i pričest. U tim sakramentima naći ćeš najbolju pomoć.

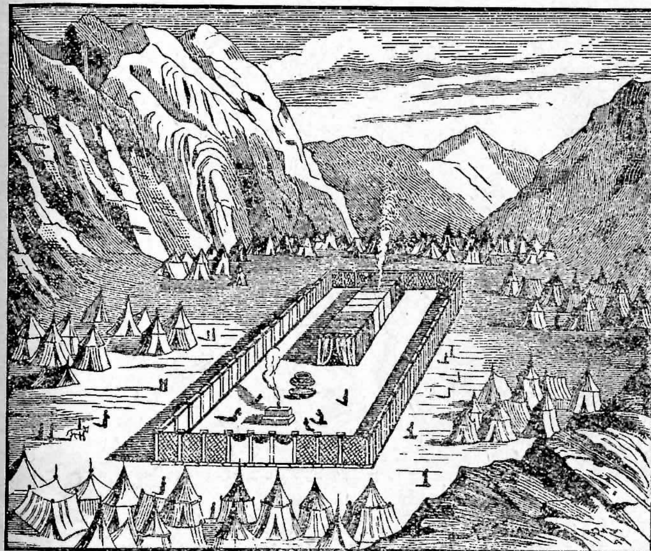
Kad nastane oluja ili prijeti kakva pogibao, zapali blagoslovenu svijeću, škropi kuću blagoslovenom vodom. Moli pred raspelom i svetim slikama; moli krunicu; nosi škapular bl. Gospe ili medaljicu, i pouzdaj se u molitvu i blagoslov Crkve koja je molila nad tim predmetima. Znaj da je neznanje vjerskih istina mnoge strovalilo u najteže opačine praznovjerja. U takvo neznanje lako padaju oni koji ne idu k službi Božjoj i ne mole Boga kako treba; koji ne slušaju propovijed i kršćanski nauk. Ne zanemaruj, dakle, te svoje kršćanske dužnosti!

7. BOG ZAPOVIJEDA ŠTOVATI NJEMU POSVEĆENE OSOBE, MJESTA I STVARI

1. U Starom zavjetu naredio je Mojsije službu Božju kako mu je Bog zapovjedio, a vršila se u sv. šatoru. Najsvetiji dio šatora zvao se svetinja nad svetinjama. Tu se čuvala škrinja zavjetna. U škrinji su bile dvije kamene ploče s deset zapovijedi Božjih. U svetinju nad svetinjama smio je unići samo veliki svećenik.

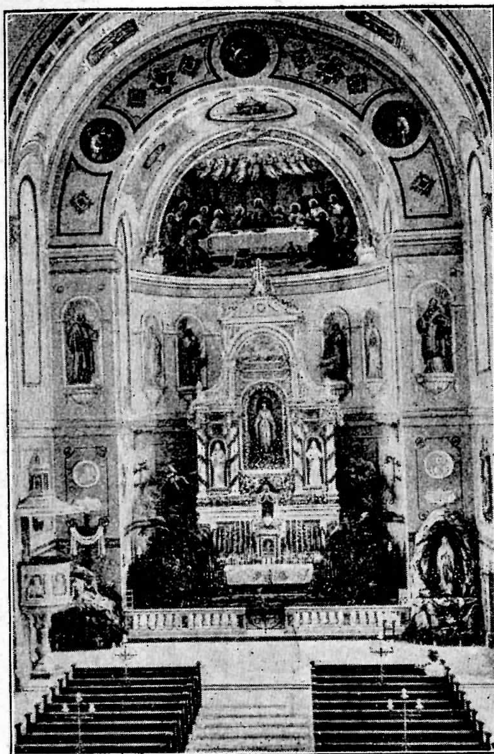
Aron je bio prvi veliki svećenik. Svećenici su prinosili svagdanje žrtve i blagosiljali narod. Bila im je također dužnost tumačiti sveti zakon i opominjati narod da drži Božje zapovijedi. Svećenike su pomagali kod bogoslužja niži službenici: leviti. Narod je te uredbe Božje poštovao i obilno pridonosio za potrebe bogoslužja.

2. U Novom zavjetu uredili su apostoli službu Božju, jer je to zapovjedio Krist. Sv. misu prikazivali su onako kako je to činio Isus na posljednjoj večeri kad im je zapovjedio: »To činite na moj spomen!« Na molitvu, misu i propovijed skupljahu se najprije u onoj dvorani gdje je Isus

imao posljednju večeru. Kad su se apostoli razišli po svijetu, prikazivali su sv. misu u kućama vjernika s kojima su zajedno i molili. S vremenom su kršćani gradili crkve i vršili službu Božju kako su naredili vrhovni crkveni poglavari. Za progona vršili su službu Božju u spiljama, katakombama, pećinama, u šumi, na polju, na lađi, pa i u tamnicama kad su ih zatvorili.

Izvana na crkvi nalazi se toranj ili zvonik; na vrhu je križ, znak našega otkupljenja. Ura na tornju opominje na prolaznost svega. Zvona u zvoniku zovu na molitvu, misu, večernju.

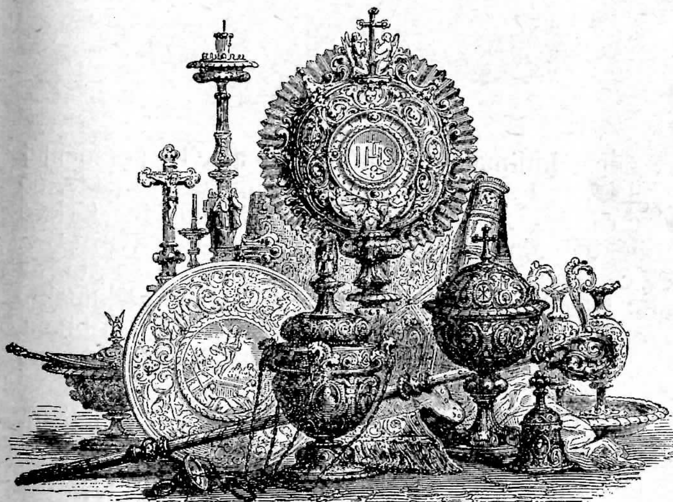
Crkva presv. Srca Isusova u Zagrebu

Crkva iznutra ima tri dijela: predvorje, brod ili lađu i svetište. Prostor na ulazu u crkvu zove se predvorje. Tu se obično nalazi škropionica ili posuda s blagoslovenom vodom da se poškropimo kod ulaza i izlaza iz crkve. Srednji dugoljasti dio crkve, gdje puk pribiva službi Božjoj, zove se brod ili lađa. Tu je propovijedaonica s koje svećenik naviješta riječ Božju; krstionica gdje se podjeljuje sakramenat krsta; ispovijedaonica, gdje se vjernici ispovijedaju, zatim klupe, sjedala i pjevalište (kor) gdje su smještene orgulje.

Mjesto kod glavnoga žrtvenika zove se svetište. U sredini oltara je svetohranište (tabernakul), ormarić u kojem se čuva presv. oltarski

sakramenat. Na žrtveniku su moći ili relikvije svetaca u kamenoj ploči, bez koje se ne smije vršiti misa. Nad žrtvenikom je propelo koje nas sjeća da je misa bitno ista žrtva sa žrtvom Isusovom na križu. Zapaljene svijeće na oltaru predočuju ljubav prema Bogu. Pred svetohraništem gori dan i noć svijetlo koje se zato zove vječno svijetlo. Tu valja prignuti koljeno i pozdraviti Spasitelja kad se dolazi u crkvu i izlazi iz nje.

Uz svetište nalazi se sakristija gdje se svećenici oblače za sv. službu. Tu se čuva misno odijelo i rublje, sv. posuđe i sve ostalo potrebno za službu Božju.

Različite crkvene službe vrše biskupi i svećenici. Biskupi kao nasljednici apostola upravljaju pojedinim biskupijama, podjeljuju sakramenat potvrde i sv. reda. Kod svečanih zgoda nose biskupsku kapu ili mitru i štap; na ruci nose velik prsten, a na prsima velik zlatan križ. Biskupija se dijeli na crkvene kotare koji se zovu dekanati, a na čelu im je dekan. U svakom dekanatu ima

više župa, kojima upravljaju **ž u p n i c i**; pomoćnici župnika zovu se **k a p e l a n i**, a gdjegdje ih nazivaju **v i k a r i**. Sve biskupije svijeta zajedno čine Crkvu katoličku kojoj je vidljivi vrhovni poglavar **S v. O t a c P a p a**. On je namjesnik Isusa Krista na zemlji i nasljednik sv. Petra apostola na biskupskoj stolici rimskoj. Njegova svećenička haljina je bijela, a kod svečanih zgoda nosi na glavi trostruku krunu koja se zove **t i j a r a**.

Ko bi pogrdio te Bogu posvećene osobe, mjesta i stvari, učinio bi grijeh: **s v e t o g r đ e**. Tako bi sagriješio ko bi iz mržnje prema Bogu ili Crkvi zlostavljao biskupe, svećenike, redovnike; ko bi oteo **c r k v u**, **k a p e l u**, **g r o b l j e** i upotrebio ih za druge svrhe; ko bi na tim mjestima prolio čovječju krv, ili učinio besramne grijehe, provalu; ko bi u smrtnom grijehu primio sv. pričest, potvrdu itd.

43. *Ko učini svetogrđe?*

Svetogrđe učini ko pogrđuje Bogu posvećene osobe, stvari i mjesta.

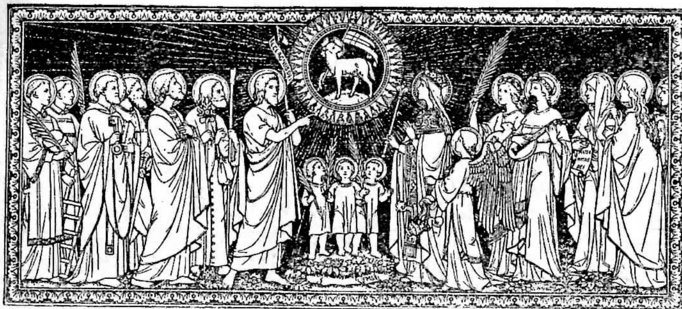
PAMTI! Sv. pismo kaže: »Boj se Boga iz sve duše i poštuj svećenike!« (Crkvenica 7, 31). Biskupi i svećenici koji su u zajednici sa Sv. O. Papom jesu službenici Kristovi i djelitelji tajna Božjih. (I. Korinćanima 4, 1). Bez biskupa i svećenika nema mise, ni pričesti, ni ispovijedi, ni posljednjeg pomazanja, ni od Boga postavljenog propovjednika riječi Božje. Zato treba da smo Bogu zahvalni, što nam daje biskupe i svećenike koji se brinu za naše spasenje. Slušaj ih kad tumače Božji zakon i ne prezri ih, jer bi tad prezreo Isusa Krista.

U crkvi i na drugim sv. mjestima vladaj se dolično, jer je crkva kuća Božja i dom molitve. U crkvu ne ide razgovor, smijeh, a najmanje za vrijeme mise. Crkva je mjesto gdje se klanjamo Bogu, gdje primamo sv. sakramente, gdje slušamo riječ Božju i primamo od Boga milost i utjehu. To mjesto treba da nam je sveto! I **g r o b l j e** je sveto mjesto na kojem pokojni čekaju uskrsnuće tijela. Pristojno se vladaj na groblju i moli ondje za sve vjerne preminule. Na groblje ne smije se puštati blago da ondje pase ili ruje. Kad ideš mimo groblje, reci: »Pokoj vječni daruj im Gospodine!« Lijep je običaj i hvale vrijedan kad vjernici žrtvuju za potrebe i ukras crkve; kada osobito mladići i djevojke čiste crkvu, kite je cvijećem itd. Sveto pismo kaže: »Podaj s radosnim pogledom prema svojim silama, jer je Bog koji uzvraća i sedmerostruko će ti vratiti.« (Crkvenica 35, 11).

Idući mimo crkvu pokloni se Isusu u presv. oltar. sakramentu, a ako možeš, pođi u crkvu i u radne dane, makar nakratko i pokloni se svomu Spasitelju.

8. BOG ZAPOVIJEDA ŠTOVATI ANĐELE I SVETE

Sv. pismo kaže: »Slavite Gospodina u svetima njegovim.« (Psalam 150, 1). »Njihova su tjelesa ukopana u miru, ali ime njihovo živi od naraštaja do naraštaja. Mudrost njihovu neka razglašuju narodi i slavu njihovu da naviješta Crkva.« (Crkvenica 44, 14).

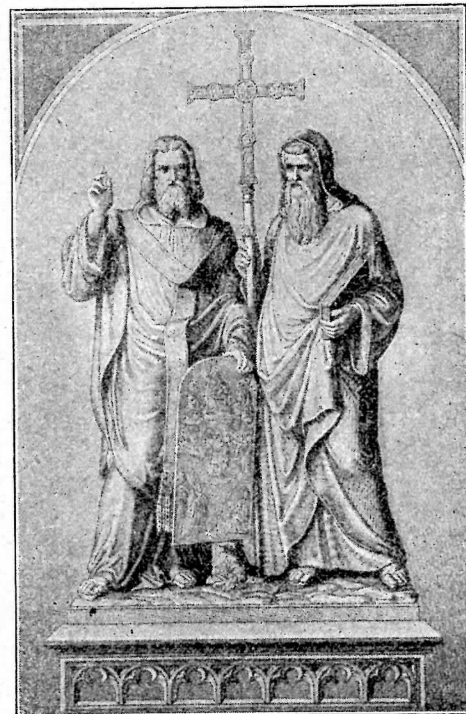
1. Kad su apostoli počeli propovijedati nauku Isusovu, obratili su se mnogi Židovi i pogani. Primivši sakramenat krsta postali su kršćani i živjeli su sveto. S njima je bila bl. Djevica Marija, Majka Isusova koju su kršćani još za njezina života osobito štovali i ljubili. Poslije njezine smrti i uznesenja na nebo još su je više štovali i njezinu pomoć prizivali. Isus je svoju Majku proslavio mnogim čudesima, jer su se dogodila na njezin zagovor.

Ali je Isus proslavio i svoje apostole. Sv. Petar je već za života činio velika čudesa. Na pr. u Lidi je ozdravio čovjeka koji je osam godina ležao bolestan. U Jopi je uskrisio pobožnu kršćanku, po imenu Tabitu itd. Nad grobom Sv. Petra u Rimu sagrađena je najveća crkva na svijetu; na njegovu grobu koji je ispod velikog oltara skupljaju se svaki dan bezbrojni hodočasnici.

Po primjeru sv. Petra i ostalih apostola bezbrojni su kršćani žrtvovali svoj život za Isusovu vjeru. Mnoge je Gospodin također proslavio velikim čudesima. Zato su ih kršćani još više štovali i prizivali. Njihova tjelesa sahranjivali bi s velikim poštovanjem i dolazili na njihove grobove. Tamo su biskupi i svećenici prikazivali misu i molili sv. mučenike i druge svete da ih zagovorom pomažu kod Boga.

2. U Svetom pismu čitamo kako je Bog pokazao sv. Ivanu apostolu svoje svetitelje i prijatelje na nebu. U knjizi Otkrivenja piše ovako: »Vidio sam

veliko mnoštvo koje nije mogao niko izbrojiti, od svakoga naroda i plemena i puka i jezika, gdje stoje pred prijestoljem i pred Janjetom (Isusom) obučeni u bijele haljine i palme u rukama njihovim... I svi anđeli stajahu oko prijestolja... i padoše na lice pred prijestoljem i pokloniše se Bogu.«

Sv. Ćiril i Metod slavenski apostoli

Tada čuje i ove riječi: »Ko su ti obučeni u bijele haljine i otkuda dođoše? To su oni koji dođoše od nevolje velike i opraše haljine svoje i očistiše ih u krvi Janjetovoj (Isusovoj). Zato su pred prijestoljem Božjim i služe mu u hramu njegovu.« (Otkrivenje sv. Ivana 7, 9).

Tako Bog proslavljuje svoje svete.

44. *Što nas uči katolička Crkva o štovanju i prizivanju svetih?*

O štovanju i prizivanju svetih uči nas katolička Crkva da je pravo i spasonosno štovati i prizivati svete.

45. *Zašto je pravo i spasonosno štovati i prizivati svete?*

Štovati i prizivati svete pravo je i spasonosno, jer su oni prijatelji Božji pa nas svojim zagovorom pomažu kod Boga.

Drukčije se molimo Bogu, a drukčije svetima. Kad u Litanijama prizivamo božanske Osobe: Oca, i Sina i Duha Svetoga, kažemo: Smiluj se nama; a kad zazivamo bl. Djevicu Mariju, anđele i druge svete, velimo: »Moli za nas« ili »Molite za nas«.

46. *Kako se molimo Bogu, a kako svetima?*

Bogu se molimo da nam sam pomogne svojom svemogućnošću, a svetima se molimo da nam pomognu svojim zagovorom kod Boga.

Blaž. Djev. Marija je Majka Isusa Krista, Sina Božjega; stoga nadvisuje milošću i slavom sve anđele i svete.

✠ 47. *Koga treba da štujemo i prizivamo nad sve anđele i svete?*

Nad sve anđele i svete treba da štujemo i prizivamo bl. Djevicu Mariju, Majku Božju.

48. *Zašto treba da štujemo i prizivamo bl. Djevicu Mariju nad sve anđele i svete?*

Bl. Djevicu Mariju treba da štujemo i prizivamo nad sve anđele i svete, jer je ona Majka Božja, pa nam može najviše pomoći zagovorom kod Boga.

Svete slavi najljepše ko prisustvuje sv. misi, prima sakramente, moli svete za njihov zagovor i nastoji slijediti njihove kreposti.

Sveci su se odlikovali na zemlji bogoslovskim krepostima: vjerom, ufanjem i ljubavlju i glavnim ćudorednim krepostima: razboritošću, pravednošću, umjerenošću i (duševnom) jakošću. Te su kreposti pokazali naročito u nevolji, bolesti i za vrijeme progona. Dalje su se odlikovali krepostima koje su protivne glavnim grijesima. Te kreposti jesu: 1. poniznost, 2. darežljivost, 3. čistoća, 4. dobrostivost, 5. umjerenost, 6. krotkost, 7. revnost u dobru.

49. *Kako ćemo najbolje štovati svete?*

Svete ćemo najbolje štovati tako da ih prizivamo, razmatramo njihov život i nastojimo nasljedovati njihove kreposti.

Treba također štovati slike i kipove Isusa i svetih, jer nas pobuđuju na pobožnost i potiču da živimo po njihovu primjeru. To je pravo i zato, jer kad štujemo i častimo slike i kipove znamenitih kralјeva, vojskovođa, narodnih junaka, pjesnika, roditelja i dobročinitelja itd., to više treba da štujemo slike i kipove Isusa i svetih. Osobito valja štovati raspelo, jer potsjeća na raspetoga Spasitelja.

Ostaci tijela, odijela itd. svetih zovu se moći ili relikvije svetih. I te moći ili relikvije valja štovati, jer je Bog po njima više puta činio čudesa, i jer su tjelesa svetih bila hram Duha Svetoga pa će uskrsnuti na vječnu slavu.

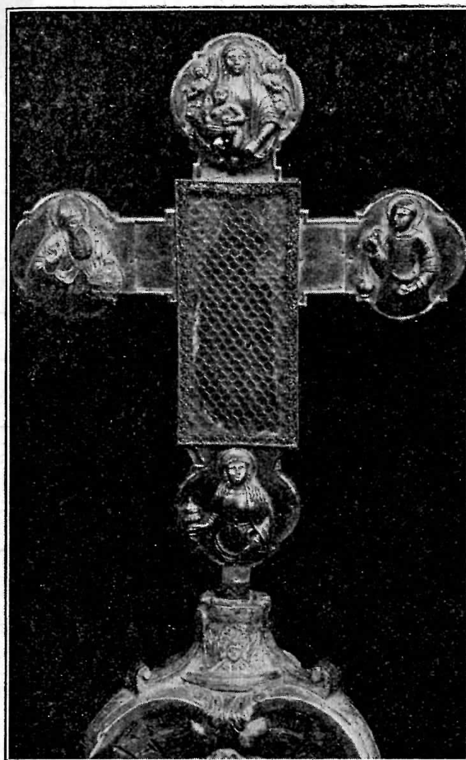
Prva zapovijed Božja glasi: Ja sam Gospodin Bog tvoj. Nemaj drugih bogova uz mene.

50. *Što nam zapovijeda Bog u prvoj zapovijedi?*

U prvoj zapovijedi zapovijeda nam Bog da se njemu klanjamo i njemu jedinomu služimo; da vjerujemo sve što je objavio, da se u njega uzdamo i ljubimo ga; da štujemo Bogu posvećene osobe, mjesta i stvari; da štujemo anđele i svete.

51. *Što nam zabranjuje Bog u prvoj zapovijedi?*

U prvoj zapovijedi zabranjuje nam Bog sve što se protivi vjeri, ufanju i ljubavi; zatim zabranjuje praznovjerje i svetogrđe.

Relikvijar s česticom Isusova križa u Dubrovniku.

PAMTI! Stan se pravih katolika raspoznaje po tome, što se u njemu nalazi raspelo i pogdjekoja slika iz života Isusova, Majke Božje i svetaca.

Kad molimo pred slikom ili kipom, to znade svaki kršćanin katolik da se onda ne molimo slici ili kipu kao takvomu, nego onomu koga slika ili kip prikazuje. Ako možeš, nabavi sebi sliku svoga sv. imenjaka pa rado čitaj njegov životopis, slijedi njegove kreposti, a na svoj imendan nastoj da se ispovjediš i pričestiš.

Veoma su korisna pobožna udruženja: Srca Marijina, Kraljice sv. Krunice (Ružarija), Majke Božje Karmelske (škapular), Marijina kongregacija, Treći red sv. Franje, Treći red sv. Dominika itd.

Pitaj svoga župnika, kapelana ili vjeroučitelja u koju bi se bratovštinu ili udruženje upisao.

DRUGA ZAPOVIJED BOŽJA: NE UZMI IMENA GOSPODINA BOGA SVOGA ISPRAZNO

9. BOG ZAPOVIJEDA SVETITI NJEGOVO IME

1. Sv. pismo pripovijeda kako je Mojsije boravio u zemlji madijanskoj i ondje vidio gdje gori kupina, a ne sagorijeva. On se približio da vidi šta je. A iz kupine vikne Gospodin: »Mojsije! Ne idi ovamo! Izuj obuću, jer je mjesto gdje stojiš sveto. Ja sam Bog Abrahama, Isaka i Jakova.« Čim je Mojsije čuo ime Božje, zaklonio je lice svoje od straha i poštovanja. (II. Mojsijeva 3, 6).

Od deset zapovijedi što ih je Bog proglasio na Sinaju, glasi druga: »Ne uzmi imena Gospodina Boga svoga isprazno.« Izraeljci su imali strah i poštovanje prema imenu Božjem. Zato su ime »Bog« zamijenili imenom »Gospodin« i tako su ga prizivali.

2. Čitamo u Sv. pismu kako je bl. Djevica Marija svetila ime Božje. Kad je po Duhu Svetom začela, otišla je u judejske gore da pohodi svoju rođaku Elizabetu. A ona rasvijetljena i potaknuta od Duha Svetoga reče Mariji: »Blagoslovena ti među ženama, i blagosloven plod utrobe tvoje. Blago tebi, što si vjerovala, jer će se izvršiti što ti je kazao Gospodin.« A Marija zapjeva pjesmu zahvalnicu: »Veliča duša moja Gospodina, i obradova se duh moj u Bogu, spasu mojemu... Jer mi učini velike stvari onaj koji je silan, i sveto je ime njegovo... (Luka 1, 49).

Najljepši nauk kako treba svetiti ime Božje dao je Isus Krist. On nam je zapovjedio da nazivamo Boga svojim Ocem kad je rekao apostolima: »Ovako se molite: Oče naš, koji jesi na nebesima; sveti se ime tvoje.« (Matej 6, 9).

3. Kad je Isus uzašao na nebo, apostoli su posvuda propovijedali ime Isusovo i njime činili čudesa. Jednom su Petar i Ivan išli u hram na molitvu. Pred vratima hrama sjedio je neki čovjek hrom od poroda i molio milostinju. A Petar mu reče: »Srebra

i zlata nema u mene; nego što imam ovo ti dajem: U ime Isusa Krista, Nazarećanina, ustani i hodi!« I uzevši ga za desnicu podiže ga, a on odmah skoči na noge, stade hodati i uđe s njima u hram hvaleći Boga. Malo potom su poglavari svećenički uhvatili Petra i Ivana i stavili ih u zatvor. Sutradan zapitaju apostole kakvom silom i u čije ime su to učinili. A

Petar reče: »U ime Isusa Krista, Nazarećanina, koga ste vi raspeli, ali koga je Bog oživio od mrtvih, po njemu stoji pred vama ovaj zdrav... I nema ni u jednom drugome spasenja, jer nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima u kojem bismo se mogli spasiti.« (Djela apostolska glava 3 i 4).

Bl. Djevica Marija je u pjesmi »Veliča duša moja Gospodina« slavila presveto ime Božje s takvim vanjskim poštovanjem da se u tom očitovala njezina vjera, ufanje, ljubav i zahvalnost prema Bogu. Tako je ona ime Božje svetila.

52. *Kako ćemo svetiti ime Božje?*

Ime Božje ćemo svetiti, ako ga izgovaramo s takvim poštovanjem da se u tom pokaže naša vjera, ufanje i ljubav i zahvalnost prema Bogu.

Tako treba svetiti i svako drugo ime kojim se označuje božanstvo. Takva su imena: Presveto Trojstvo; Stvoritelj, Otkupitelj, Isukrst, Srce Isusovo, Krv Isusova. Zatim treba štovati imena osoba i stvari koje potsjećaju na Boga i na naše spasenje kao: nebo, Božić, križ, Isusov grob; ime bl. Djevice Marije; imena anđela, apostola i drugih svetaca.

53. *Zašto smo dužni svetiti ime Božje?*

Ime Božje dužni smo svetiti, jer je to ime Boga, Stvoritelja neba i zemlje, Gospodara i Oca našega nebeskoga.

Isus je često prizivao ime Oca svoga na nebesima; a poticao je i apostole da prizivaju to ime. I mi treba da činimo tako.

Prizivati ime Božje i druga sv. imena treba češće; napose ujutru i uveče, kad prisustvujemo misi i drugim sv. činima; prije svakoga važnog posla; a najviše u napastima, nevoljama i u času smrti.

Sveto je i moćno ime Isusovo. Tim su imenom apostoli činili mnoga čudesa. Uz ime Isusovo treba pobožno prizivati ime Bogorodice Marije; sv. Josipa, zaštitnika sv. Crkve i kršćanskih obitelji. Zazivajući imena Isusa, Marije i Josipa moći ćemo svladati najteže napasti, a u času smrti naći ćemo jaku utjehu i pomoć.

Na čast tim svetim imenima naredila je Crkva i posebne svetkovine. Ime Isusovo slavi se između Nove godine i Bogojavljenja; Ime Marijino 12 rujna.

PAMTI! Lijep je običaj prikloniti glavu kad se izgovara ime Isusovo. Ko pobožno pozdravi »Hvaljen Isus« ili odzdravi sa »Navijeke«! dobije 100 dana oproštenja. Ko se dostojno križa i izgovara »U ime

Oca i Sina, i Duha Svetoga« dobije svakiput 50 d. opr., a blagoslovenom vodom 100 d. opr. Ko pobožno moli Litanije imena Isusova dobije 300 d. oproštenja.

Pazi da moleći Oče naš... izgovoriš lijepo svaku prošnju, a napose prvu: »Sveti se ime tvoje.« Svoje molitve rado završavaj ovim: »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.«

Često zazivaj ime Isusovo! Ako si bolestan, tare te nevolja, dolaze ti opake misli, napada te očaj; ili te muče sumnje i bojazni: izreci ili bar pomisli na presv. ime Isusovo, ali ne samo ustima nego i srcem.

U misnim molitvama dolazi krasan hvalospjev imenu Božjemu: »Gloria in ekscelsis Deo«, »Slava Bogu na visini.« Lijepo je kad sav narod zajedno sa svećenikom moli ili pjeva kod mise taj hvalospjev.

Crkva je odredila da svećenici mole svaki dan u svom časoslovu, lijepu pjesmu bl. Dj. Marije: »Magnifikat...«, tj. »Veliča duša moja Gospodina...« Taj se hvalospjev pjeva na Veliku subotu na svršetku svečane mise, zatim kod svečanih večernjica, svečanosti Marijinih kongregacija itd.

10. BOG ZABRANJUJE ISPRAZNO UZIMATI NJEGOVO SVETO IME

1. Izrailjci se nisu usudili izgovoriti ime »Bog« niti u molitvi, nego su Boga prizivali imenom »Gospodin«. U Novom zavjetu smijemo izgovoriti ime »Bog«, samo valja paziti da ga ne izgovaramo uzalud ili isprazno. Na gori Sinaju zapovjedi Bog: »Ne uzmi imena Gospodina Boga svoga isprazno; jer Bog neće pustiti bez kazne onoga koji bude izrekao ime Gospodina svoga uzalud.« (II. Mojsijeva 20, 7).

Još teža kazna stigne onoga ko pogrdi ime Božje i druga sveta imena. O tom pripovijeda Sv.

pismo više događaja. Tako se jednom dogodilo, dok su još Izrailjci boravili u pustinji, da su se dvojica zavadila. Psujući jedan od njih pohuli ime Božje i prokune ga. Pošto su ga predveli pred Mojsija da mu sudi, naložio je da psovača stave u zatvor dok saznadu što će Gospodin odrediti za njega. A Bog zapovjedi Mojsiju: »Izvedi toga psovača napolje, i neka ga narod kamenuje. Cijelom pak narodu proglasi: »Ko prokune Boga svoga, trpjeće kaznu za svoj grijeh; a ko psuje ime Božje, smrću neka umre: Neka ga kamenuje sav narod, bio on domaći ili stranac. Jednako pravo neka bude za svakoga.« (III. Mojsijeva 24, 11).

2. Drugi primjer čitamo u Sv. pismu: Vojska asirskoga kralja Nabukodonozora pod vodstvom Holoferna dođe pod grad Betuliju da ga zauzme i zarobi Izrailjce. Holoferno i njegovi velikaši raspitivali su se kod moapskog poglavice Akiora o Izrailjcima. On im reče da toga naroda niko ne može nadvladati dok služi Bogu nebeskomu. Nato su Holofernovi velikaši rekli: »Ko je taj koji govori da Izrailjci, ljudi bez oružja i bez jakosti, mogu odoljeti kralju Nabukodonozoru i njegovoj vojsci. Neka znadu svi narodi da je Nabukodonozor bog na zemlji i da nema drugoga boga izvan njega.« A i sam Holoferno rekao je Akioru: »Pokazaću ti ja, da nema drugoga boga osim Nabukodonozora kad pogubimo sve Izrailjce.« Nato zapovjedi vojnicima da svežu Akiora, i povedu pred Betuliju neka ga Izrailjci zarobe. Tako je Akior dospio u Betuliju kao sužanj. I on je pripovjedio svemu narodu u Betuliji kako je Holoferno pogrdio Boga i prijetio njima.

Nato padne sav narod na zemlju i stade se moliti Bogu, postiti i pokoru činiti da ih Bog nebeski zaštiti. I Gospodin ih je uistinu zaštitio.

Kad je Holoferno opkolio Betuliju i odvratio od grada svu vodu, odlučili su Izrailjci predati grad, ako im za pet dana ne stigne pomoć.

U Betuliji živjela je bogata, bogobojazna udovica, imenom Judita. Kad je čula da će starješine

za pet dana predati grad, postila je i molila se Bogu da svlada oholog Holoferna i njegove velikaše, a svoje je tješila da se čvrsto uzdaju u Božju pomoć. Potom se obuče u svoje najljepše haljine, naresi se najdragocjenijim nakitom i izađe sa svojom sluškinjom iz grada. Straže asirske uhvate je odmah i odvedu pred Holoferna. Ona mu reče da je prebjegla, jer će grad skoro pasti u njegove ruke. Još ga zamoli da joj dopusti da sa sluškinjom stanuje pod jednim šatorom i da po volji izlazi noću i u zoru da se Bogu moli. A četvrti dan učini Holoferno veliku gozbu i pozove Juditu. I razveseli se Holoferno i popije vina koliko ga nikad nije pio. Pijan svali se na postelju, a gosti otidu. Judita pak reče sluškinji neka stoji pred šatorom i neka pazi. Tada stade pred postelju, uzme mač koji je visio kraj Holoferna, pomoli se Bogu i reče: »Okrijepi me, Gospodine Bože, u ovaj čas«! I udari Holoferna dvaput po zatiljku i otsiječe mu glavu. Za čas izađe iz šatora i dade sluškinji glavu da metne u torbu. Potom su izašle obadvije kao da idu na molitvu i došle su okolišnim putem do vrata

Betulije. I stražari joj otvore vrata. A Judita sazove sav narod i pokaže mu Holofernovu glavu. Tada sav narod uzbuđen od radosti zahvali Bogu. Potom reče Judita neka glavu Holofernovu objese na gradske zidine, a ujutru neka provale iz grada i udare na Asirce. I oni učine tako. Kad to vide Asirci, dotrče k šatoru Holofernovu; i zapazivši njegovo tijelo bez glave tako se uplaše da su svi pobjegli ostavivši šatore i sav plijen. Narod je zahvaljivao Bogu i slavio Juditu. (Judita 5—15).

Sveto pismo kaže: »Ime Božje neka ne bude neprestano u tvojim ustima, i ne miješaj imena svetih, jer nećeš ostati bez grijeha.« (Crkvenica 23, 10). Takvo uzimanje imena Božjega je isprazno i grešno.

54. *Ko uzima ime Božje isprazno?*

Isprazno uzima ime Božje ko ga izgovara bez potrebe: u šali, srditosti ili od navade.

Izrailjac je u svađi pogrdio ime Božje. I velikaši asirski su također pogrdili ime Božje kad su rekli Akioru: »Neka znadu svi narodi da je Nabukodonozor bog na zemlji i da nema drugoga boga izvan njega.« Oni su tim riječima prezreli Boga i dali božansku čast Nabukodonozoru. I Izrailjac i Asirci su psovali ili hulili Boga i teško sagriješili.

55. *Ko psuje ili huli Boga?*

Psuje ili huli Boga ko porugljivim ili besramnim riječima pogrđuje Boga, ime Božje ili druga sveta imena.

Izrailjac je u svađi ime Božje ne samo psovao nego ga je i p r o k l e o. I Holoferno je kleo ili proklinjao kad je Akioru i Izrailjcima želio smrt i usto pogrdio ime Božje.

56. *Ko kune ili proklinje?*

Kune ili proklinje ko zaziva zlo na sebe ili na drugoga i pri tom grdi ime Božje ili druga sveta imena.

Kako je psovka i kletva velik grijeh, vidi se iz velike kazne što je stigla Izrailjca i Holoferna. Sv. pismo kaže: »Psovači će propasti.« (Psalam 36, 22). »Psovači neće baštiniti kraljevstva Božjega.« (I. Korinćanima 6, 10).

Mnoge teške nevolje koje stižu čitave krajeve, kazne su Božje za mnoge psovke i kletve. Tim kaznama opominje Bog ljude da se poprave, jer će ih još teže kazne stići na drugom svijetu. Sveto pismo veli: »Bilo mu je ugodno izgovarati proklinjanje, i neka sađe povrh njega; bilo mu je mrsko željeti blagoslov, i neka se odaleči od njega.« (Psalam 108, 18).

PAMTI! Ne daj, Bože, da igda naučiš koju psovku ili kletvu. Ako si pak naučio koju psovku ili kletvu, pokaj se skrušeno pred Bogom i iskreno se ispovjedi. Čvrsto odluči da nećeš nigda kletve izgovarati.

Ako čuješ koga da psuje ili kune, a ti ga opomeni i nastoj ga odvratiti od toga grijeha. Ako je pak ta osoba starija ili odličnija ili neće da odustane od kletve; ili ako čuješ na ulici kako opaki prolaznici psuju i kunu, nastoj zadovoljiti pravdi Božjoj za nanesenu uvredu i reci tiho: »Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu« ili »Oprosti mu, Bože, jer ne zna što čini« ili »Oče naš . . . Sveti se ime tvoje.«

Moli za obraćenje psovača i onih koji kunu. S molitvom prikaži Bogu koje drugo dobro djelo, a često namijeni i pričest na njihovo obraćenje. Dobro bi bilo da se upišeš u »Vojsku Srca Isusova«, ako možeš, jer to udruženje pobožnih ljudi nastoji zatirati psovku i kletvu.

Ako bi tebe ko psovao ili proklinjao, a ti šuti i nemoj mu uzvratiti psovkom i kletvom, nego se pomoli Bogu za njega da mu oprosti. Tako je činio Isus; šutio je i opraštao onima koji su ga mučili i psovali.

Kad čuješ kod mise ili kod blagoslova pjevati pjesmicu: »Svet, svet, svet!«, sjeti se svojih i tuđih psovki i kletvi, namijeni tu pjesmicu Bogu kao zadovoljštinu za te uvrede i moli ga da svima oprosti.

Nauči i moli češće Pohvale imenu Božjemu: Blagosloven budi Bog! — Blagoslovljeno njegovo sveto ime! itd.

11. BOG ZAPOVIJEDA ISTINITO SE ZAKLINJATI

Kad su iza posljednje večere glavari svećenički i farizeji poslali četu da uhvati Isusa na Maslinskoj Gori, rekao je Isus: »Kao na razbojnika izišli ste s mačevima i toljagama da me uhvatite. Svaki dan sam bio kod vas u hramu, i niste me uhvatili.« I dovedu Isusa k velikom svećeniku Kaifi gdje su se sabrali književnici i starješine. Tada mu reče veliki svećenik: »Zaklinjem te živim Bogom da nam kažeš jesi li ti Krist, Sin Božji?« Reče mu Isus: »Ja jesam; i vidjet ćete Sina čovječjega gdje sjedi s desne strane sile Božje i dolazi u oblacima nebeskim.« Tada veliki svećenik razdere svoje haljine i reče: »Pogrdio je Boga. Evo, sad ste čuli kako grdi. Šta mislite?« A oni odgovore: »Zaslužio je smrt.« I počnu neki pljuvati na Isusa, pokrivati mu lice, ćuškati ga govoreći: »Proreci nam ko te je udario«? I sluge su ga tukli po licu. (Matej 26, 63 i Marko 14, 62).

Veliki svećenik je prizvao ime Božje za svjedočanstvo istine i tražio da Isus govori pod prisegom. Isus je odgovorio pod prisegom: »Ja jesam«. Isto tako priseže i onaj koji priziva ime Božje za svjedočanstvo da će držati svoje obećanje.

57. *Ko se zaklinje ili priseže?*

Zaklinje se ili priseže ko priziva ime Božje za svjedočanstvo da istinu govori ili da će obećanje držati.

Isus je pod prisegom govorio istinu, zato mu je bila prisega istinita; Isus je prisegom potvrdio svoje božanstvo, a to je velik razlog za prisegu, pa mu je bila prisega razložna ili razborita; a i svrha prisege bila je velika i pravedna, zato je bila i njegova prisega pravedna. Ta-

kova je prisega Bogu ugodna i sveta. I Sv. pismo kaže: »Zaklinji se istinito, razborito i pravedno.« (Jeremija 4, 2).

58. *Kad je prisega Bogu ugodna i sveta?*

Prisega je Bogu ugodna i sveta kad je istinita, razborita i pravedna.

59. *Kad je prisega grešna?*

Prisega je grešna kad je neistinita, nerazborita i nepravedna.

Prisega neistinita zove se kriva prisega; a ko se krivo zaklinje krivokletnik je.

60. *Kakav grijeh učini ko krivo priseže?*

Ko krivo priseže učini jedan od najvećih grijeha, jer pogrđuje ime Božje; zaziva na sebe teške kazne na ovom i na drugom svijetu, a bližnjemu često nanosi najveću nepravdu i štetu.

Teško griješi i onaj koji krivo priseže da bližnjemu pomogne, na pr. da ga oslobodi od kakve dužnosti; da ga riješi zatvora, novčane globe ili druge kakve kazne; da ga izbavi iz koje neprilike ili da ga opravda pred sudom, premda znade da je kriv. Ovakva prisega, iako ne škodi nikomu, ipak je velika i teška grehota pred Bogom i pred ljudima. Sveto pismo kaže: »Ko opravda krivoga i ko osudi pravoga, obojica su mrski Gospodinu.« (Poslovice 17, 15). »Jao vama koji dajete pravo opakomu za mito, a pravednomu grabite njegovu pravednost.« (Izaija 5, 23).

Ko je krivom prisegom naškodio bližnjemu, nije dovoljno da se samo pokaje, što je time teško uvrijedio Boga i iskreno se ispovjedi, već je dužan i popraviti učinjenu nepravdu i bližnjemu naknaditi štetu koliko može.

Ko bi se zakleo da će učiniti kakvo zlo, na pr. da će bližnjemu naškoditi; da mu neće oprostiti; ili da neće izvršiti što je dužan, takva bi zakletva bila nevaljana i grešna, i kad bi je izvršio, ponovo bi sagriješio. Kad je Herodijada tražila glavu Ivana Krstitelja, Herod nije smio izvršiti svoje zakletve, jer je Herodijada tražila da učini zlo.

PAMTI! Kršćanin katolik diže tri prsta uvis dok priseže. Velik i svečan je to čas kad se priziva ime Božje za svjedočanstvo istine! Pazi, dakle, kad prisežeš, da istinu govoriš i tako dadeš čast imenu Božjemu.

Pazi da se ne zaklinješ bez potrebe! Ne zaklinji se smrtnim grijehom, nebom, životom, zdravljem, očinjim vidom, dušom itd. Ne izgovaraj sam takvo što, pa nastoj i druge da odvratiš od toga. Sv. pismo kaže: »Ne priučavaj usta svoja na zakletvu, jer je to mnoge strovalilo u grijehe.« (Crkvenica 23, 9). Ko se zakleo u naglosti, na pr. da će učiniti kakvo zlo, neka ne izvrši takve zakletve, već neka se skrušeno pokaje, što se lakoumno zakleo.

Ne kaljaj, dakle, svoju savjest ni lažnom, ni lakoumnom, ni nepravednom prisegom, i ne zazivaj na sebe kaznu Božju.

12. BOG ZAPOVIJEDA IZVRŠITI ZAVJET

U sva vremena su ljudi dragovoljno obećavali Bogu različita dobra djela da izmole od njega potrebne pomoći. Osobito su to činili u većim teškoćama svoga života. Bogu su mila ta obećanja ili zavjeti pa ih rado usliši. Sveto pismo kaže: »Prikaži Bogu žrtvu hvale i izvrši Svevišnjemu svoj zavjet, pa me prizovi u nevolji, i oslobodiću te.« (Psalam 49, 14).

Čitamo u Svetom pismu kako se patrijarh Jakov zavjetovao Bogu i bio uslišen. Kad se njegov stariji brat Esav lakoumno odrekao prava prvenca, podijelio je otac Isak blagoslov prvenaštva njemu kao mlađenu sinu. Radi toga je Esav zamrzio na brata Jakova i htio ga ubiti. Bježeći Jakov pred svojim bratom k ujaku Labanu, stigne ga na putu noć. I on uzme kamen, stavi ga pod glavu i zaspi. U snu ugleda ljestve od zemlje do neba i anđele Božje gdje

uzlaze i silaze po ljestvama. Gore je stajao Gospodin i govorio Jakovu: »Ja sam Bog Abrahama i Isaka: tu zemlju na kojoj spavaš daću tebi i potomstvu tvojemu, i u tebi će se blagosloviti svi narodi na zemlji.« Kad se Jakov probudio, rekao je: »Kako je strašno to mjesto! Ovdje je doista kuća Božja i vrata nebeska.« I kamen što ga je metnuo sebi pod glavu prelije uljem, a ono mjesto prozove »Betel«, tj. kuća Božja. Potom se Jakov pomoli Bogu ovako: »Ako me Bog sačuva na putu, i sretno se vratim u dom oca svojega, ovdje ću načiniti oltar Gospodinu i od svega blaga svojega daću deseti dio Bogu za žrtvu.«

Potom dođe k svome ujaku Labanu i ostane kod njega 20 godina. Ondje se oženio i imao je jedanaest sinova i jednu kćer. Nakon 20 godina vratio se kući i izmirio se s bratom Esavom. Potom je otišao u Betel i ondje tačno izvršio što je zavjetom bio obećao Bogu. (I. Mojsijeva 28, 20).

Jakov je molio Boga da ga očuva od svake nesreće i sretno dovede kući. U to je ime dragovoljno obećao Bogu da će na onom mjestu gdje mu se javio Gospodin podići oltar i kao žrtvu prinijeti desetinu svega svoga blaga. To nisu bile samo male obične i neznatne stvari, nego vrijedna i bolja djela. On je sve dobro promislio, pa je obećao onoliko koliko je mislio da će moći izvršiti.

61. *Ko se zavjetuje?*

Zavjetuje se ko promišljeno i dragovoljno obeća Bogu koje bolje djelo što ga može izvršiti.

Dobro djelo što ga zavjetom obećamo može biti na pr.: molitva, pohod crkve, hodočašće, ispovijed, pričest, post, različita pokornička djela; zatim djela samozataje u jelu i pilu; dalje novčani prilog za crkvu, oltar, zvona, slike; za siromahe; prilog za podizanje ili potporu dobrotvornih zavoda itd.

Osobito su Bogu ugodni zavjeti: siromaštva, čistoće i poslušnosti. Te zavjete polažu redovnici i redovnice u različnim crkvenim redovima i družbama.

Veće zavjete ne valja činiti bez pitanja onih koji o tom treba da znadu i odluče, a to su roditelji, poglavari, ispovjednik itd.

Patrijarh Jakov izvršio je svoj zavjet. To traži Bog od svakoga koji se zavjetovao. Sveto pismo veli: »Kad učiniš zavjet Gospodinu Bogu svojemu, ne oklijevaj izvršiti ga, jer će ga tražiti Gospodin Bog tvoj; a ako budeš oklijevao, računaće ti se u grijeh. Ako li ne htjedneš obećati, bićeš bez grijeha. Ali što ti je jednoć izišlo iz usta, drži i učini kao što si Gospodinu Bogu svomu obrekao i dragovoljno i svojim ustima izrekao.« (V. Mojsijeva 23, 21). »Bolje je da se ne zavjetuješ, negoli da zavjet učiniš pa ga ne izvršiš.« (Propovjednik 5, 4).

62. *Što traži Bog od onoga koji se zavjetovao?*

Od onoga koji se zavjetovao traži Bog da izvrši što je zavjetom obećao.

Druga zapovijed Božja glasi: Ne uzmi imena Gospodina Boga svoga isprazno.

63. *Što nam zapovijeda Bog u drugoj zapovijedi?*

U drugoj zapovijedi zapovijeda nam Bog da svetimo ime Božje i druga sveta imena: da istinito prisežemo i izvršimo što smo zavjetom Bogu obećali.

64. *Što nam zabranjuje Bog u drugoj zapovijedi?*

U drugoj zapovijedi zabranjuje nam Bog isprazno uzimati ime Božje i druga sveta imena; psovati i kleti, krivo priseći i kršiti zavjet.

PAMTI! Zavjetom štujemo Boga i slavimo njegovo sveto ime, a sebi pribavljamo mnoge koristi.

Premda je zavjet Bogu milo djelo, a čovjeku korisno, ipak treba da dobro promisliš prije negoli se zavjetuješ. Ne obećavaj u nevolji ono što ne možeš izvršiti. Ne prenagli se! Pitaj starije za savjet, a u

većim stvarima obrati se na ispovjednika da te uputi, jer je čovjek strogo obvezan izvršiti što je obećao Bogu. Ko ne drži što je zavjetom obećao, taj g r i j e š i. Ako se radi o v e ć i m stvarima, može biti i s m r t n i g r i j e h. O tome valja ispitivati svoju savjest i otkriti to u ispovijedi.

TREĆA ZAPOVIJED BOŽJA: SPOMENI SE DA SVETKUJEŠ DAN GOSPODNJI

13. BOG ZAPOVIJEDA SVETKOVATI DAN GOSPODNJI

Čovjek nema samo tijelo nego i besmrtnu dušu. Treba, dakle, da skrbimo i za dušu, a ne samo za tijelo. Zato je Bog već na početku naredio dan počinka da ga naročito posvetimo Bogu i spasenju duše.

1. Sv. pismo pripovijeda: Kad je izrailjski narod boravio u pustinji sinajskoj, ponestane mu hrane; i stane vikati na Mojsija i Arona: »Zašto ste nas izveli u tu pustinju da umremo od glada?« I reče Gospodin Mojsiju: »Večeras ćete jesti mesa, a sutra ćete se nasititi kruha.«

I gle, uveče dolete silna jata prepelica i prekriju čitav kraj. A ujutru pade po zemlji nešto okruglo i bijelo kao mraz. I reknu jedan drugomu: »Man hu?« tj. »Što je to?« Mojsije im reče: »To je hljeb što vam ga šalje Bog.« I prozovu taj hljeb m a n a, a bio je sladak kao medeni kolači. Izrailjci su imali skupljati manu svako jutro koliko je ko trebao; a ako je što preostalo za drugi dan, pokvarilo se. Samo su šesti dan morali sakupiti mane za dva dana, j e r s e d m i d a n n i j e p a d a l a.

Među zapovijedima što ih je Bog dao na Sinaju nalazi se i ova: »Šest dana radi i svršuj sve svoje poslove. A sedmi je dan počinak Gospodina Boga tvojega; tada nemoj raditi nikakva posla ti, ni sin tvoj, ni kći, ni sluga, ni sluškinja, ni ikoje živinče tvoje, ni došljak koji je kod tebe.« (II. Mojs. 20, 9). Još im zapovjedi Bog da mu taj dan prinose posebne žrtve u svetom šatoru. I svećenici su ondje prinosili

Bogu žrtve, palili tamjan i blagosiljali narod u ime Gospodnje. A narod je dolazio k tim žrtvama i zajedno sa svećenicima molio i pjevao. Svećenici su još na taj dan poučavali narod i opominjali ga da drži zapovijedi. Taj sedmi dan zvali su Izrailjci sabat, tj. p o č i n a k. To je vrijedilo za Stari zavjet.

2. U Novom zavjetu su prvi kršćani po odredbi apostola svetkovali dan iza subote, tj. n e d j e l j u. Kad je sv. Pavao, apostol, pohodio kršćane u Troasu, u Maloj Aziji, propovijedao im je u nedjelju. O tome čitamo u Sv. pismu ovo: »U prvi dan nedjelje, kad se sabrasmo da lomimo hljeb (tj. k sv. misi), propovijedao im je Pavao.« (Djela apost. 20, 7). Korinćanima je rekao sv. Pavao neka milodare sabiraju u n e d j e l j u kao što to čine kršćani u drugim krajevima: »S v a k i p r v i d a n s e d m i c e (tj. u nedjelju) neka svaki od vas kod sebe ostavlja i skuplja koliko može; da ne bivaju sabiranja kad dođem.« (I. Korinćanima 16, 2). Taj prvi dan sedmice nazivali su kršćani d a n G o s p o d n j i kako ga naziva i Ivan, apostol. (Otkrivenje, 1, 10).

D a n G o s p o d n j i, tj. n e d j e l j a j e d a n p o č i n k a N o v o g a z a v j e t a.

65. *Zašto mi kršćani svetkujemo nedjelju, a ne subotu?*

Nedjelju, a ne subotu, svetkujemo mi kršćani, jer su apostoli odredili nedjelju za dan Gospodnji.

Apostoli su tako odredili zato, jer je Isus Krist u n e d j e l j u uskrsnuo od mrtvih i u n e d j e l j u je poslao Duha Svetoga nad apostole.

Sedmi dan nije u pustinji padala mana. Tako je Bog poučio Izrailjce da šest dana rade i skrbe za sve potrebe života, a sedmi dan da se odmaraju i slave Boga žrtvama. Tako su se i prvi kršćani na dan Gospodnji odmarali od težih tjelesnih poslova, tj. držali su nedjeljni počinak, a slobodno vrijeme upotrebili su za službu Božju: prisustvovali su misi, primali pričest, slušali propovijed, pjevali svete pjesme i skupljali milodare za potrebe crkve.

66. *Kako treba da svetkujemo dan Gospodnji, tj. nedjelju?*

Dan Gospodnji, tj. nedjelju, treba da svetkujemo tako da držimo nedjeljni počinak i idemo k sv. misi; a vrlo je korisno također da slušamo riječ Božju, primamo svete sakramente i činimo djela milosrđa.

PAMTI! Nedjeljni počinak potreban nam je za zdravlje tijela. Radom se čovjek umori, zato je potrebno da se u nedjelju tjelesno odmori i sakupi novu snagu za dalji rad. Zdravlju tijela koristi i to da se u nedjelju preobučemo u čisto ruho i bolje se operemo. Tako ćemo i vanjskom čistoćom slaviti Boga koji nam daje život i zdravlje i svako dobro.

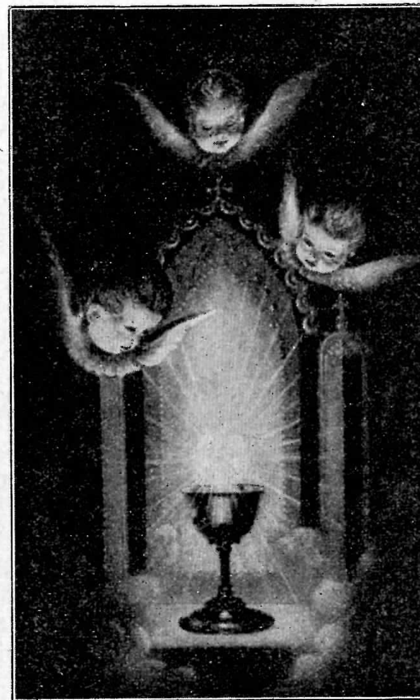
U nedjelju treba da činimo više dobrih djela. Na pr. da više molimo Boga, idemo na večernju ili blagoslov; da idemo na kršćanski nauk i neuke poučimo u vjeronauku; da čitamo dobre knjige i učimo neuke; da pohodimo i pomažemo bolesnike, siromahe i druge nevoljnike. Takva djela ljubavi prema bližnjemu poznata su pod imenom karitativna djela katoličke akcije.

U nedjelju počinut' se sjeti,
Nedjelja se Gospodinu sveti!

Dobar se kršćanin katolik cijele sedmice veseli kako će u nedjelju opet prisustvovati misi. Zato kad nedjeljom zazvone zvona i pozovu k službi Božjoj, ne smije biti za nas važnijega posla negoli poći na sv. misu. Ondje svećenik prikazuje Jaganjca Božjega za naše grijehe. Ondje Isus kao kralj na prijestolju dijeli nebeske darove svakomu bez razlike, a naročito onima koji se kod mise pobožno vladaju i klanjaju Gospodinu.

Dok si kod mise, imaj na pameti da se nedjeljom po cijelom svijetu prikazuje Bogu oko 350 tisuća sv. misa. Združi se sa svim tim sv. misama i moli ove molitve:

O moj Isuse, uključujem se u sve sv. mise, koje će se danas prikazivati po cijelom svijetu; prikazujem ih sjedinjujući se s nakanama presvetoga Srca Tvoga i molim Te po bezgrešnom Srcu Marijinu: Sačuvaj mi iz svake sv. mise jednu kapljicu Tvoje svete krvi za uništenje mojih grijeha i kazne za grijehe.

Molim Te i ove milosti: da se kod svake sv. mise jedna duša oslobodi čistilišta; jedan grešnik da se obrati k Tebi; jedan umirući da nađe milosrđe; da se obrati jedan poganin; da se odvrati od jednog djeteta pogibao smrti bez sv. krštenja; da se sačuva nevinost jednoga djeteta; jedna mlada duša da dobije kod izbora zvanja rasvjetljenje i odvažnost da radi po Božjoj volji i da se spriječi jedan teški grijeh koji zadaje najviše bola Tvome srcu.

Bez Tebe, Isuse, neću da umrem, a na Tvome presv. Srcu pripravan(na) sam umrijeti kako, gdje i kad se Tebi svidi. Amen.

14. BOG NAGRAĐUJE ONE KOJI SVETKUJU DAN GOSPODNJI, A KAŽNJAVA ONE KOJI GA ZANEMARUJU

Bog je ljudima obećao mnoga dobra, ako budu držali dan počinka i druge njegove zapovijedi: »Držite moje dane počinka — reče Gospodin — i poštujte svetinju moju. Ako budete živjeli prema mojim zapovijedima... davaću vam kišu na vrijeme, i zemlja će rađati rod svoj, a drveta će se puniti voćem... Daću mir u krajevima vašim; spavaćete, a neće biti nikoga da vas plaši. Pogubiću ljute zvijeri, i mač neće prolaziti preko granica vaših... Namjestiću prebivalište svoje među vama. Pribivaću među vama i biću Bog vaš, a vi ćete biti narod moj.« Ali je Bog i vrlo zaprijetio ljudima, ako prezru Božje naredbe. Gospodin reče: »Ali ako me ne budete slušali i držali moje zapovijedi... ja ću vas iznenada kazniti siromaštvom... uzalud ćete sijati sjeme, jer će ga jesti neprijatelji. Okrenuću lice svoje nasuprot vama i padaćate ispred neprijatelja svojih, i biće vam gospodari oni koji mrze na vas; i daću da nebo nad vama bude kao gvožđe i zemlja kao mjed, (tj. bez kiše će biti zemlja tvrda i nerodna). Snaga će se vaša trošiti uzalud, zemlja neće rađati roda ni drveta donositi voća. I ako mi se usprotivite, pa me ne budete htjeli slušati, dodaću vam sedam puta više muka radi vaših grijeha. Pustiću na vas mač... i pomor među vas, i bićete predani u ruke neprijateljske.« (III. Mojsijeva 26).

Što Bog obeća, to i izvrši. On blagosilja rad onih koji svetkuju dan Gospodnji, a prijeti teškim kaznama onima koji ga zanemaruju. Iako je te prijetnje izrekao Gospodin u Starom zavjetu, ipak smijemo držati da su mnoge nesreće i opće siromaštvo i druge teške nevolje očita kazna Božja radi toga, što kršćani zanemaruju dan Gospodnji.

* * *

Ima nekih ljudi koji ne drže nedjeljni počinak, koji na dan Gospodnji rade tjelesne poslove, pa i svojim podložnicima zapovijedaju ili barem dopuštaju da rade. Ima i takovih koji ne dolaze na službu Božju i ne mare za slavu Božju i spasenje duše; štoviše, u nedjelju se podaju raspuštenim i grešnim zabavama.

67. *Ko skvrni dan Gospodnji?*

Dan Gospodnji skvrni ko u nedjelju radi teške tjelesne poslove ili dopušta da ih drugi radi; ko zanemaruje sv. misu i ko se raspušteno vlada i grešno zabavlja.

68. *Koji su poslovi zabranjeni u nedjelju?*

U nedjelju su zabranjeni tjelesni poslovi što ih obično rade poljodjelci, zanatlije i radnici.

69. *Je li kada slobodno u nedjelju raditi tjelesne poslove?*

Tjelesne poslove slobodno je raditi u nedjelju kada to silna potreba zahtijeva i kad to dopusti crkvena vlast.

70. *Što čeka one koji vjerno svetkuju dan Gospodnji?*

One koji vjerno svetkuju dan Gospodnji čeka na ovom svijetu pomoć Božja i blagoslov, a na drugom svijetu vječno blaženstvo.

71. *Što čeka one koji zanemaruju dan Gospodnji?*

One koji zanemaruju dan Gospodnji čeka kazna na ovom i na drugom svijetu.

Treća zapovijed Božja glasi: Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji.

72. *Što nam zapovijeda Bog u trećoj zapovijedi?*

U trećoj zapovijedi zapovijeda nam Bog da držimo nedjeljni počinak i da idemo k sv. misi.

73. *Što nam zabranjuje Bog u trećoj zapovijedi?*

U trećoj zapovijedi zabranjuje nam Bog raditi u nedjelju teške tjelesne poslove i zanemariti sv. misu.

* * *

PAMTI! Brige za svagdanje poslove prepustimo u nedjelju Bogu, svomu nebeskomu Ocu. On zna što nam je potrebno, pa nam neće uskratiti svoju pomoć, ako budemo s pouzdanjem u njega svetkovali taj dan. Posvetimo ga počinkom, molitvom, sv. misom i čitanjem dobrih knjiga. Slušajmo taj dan propovijed ili kršćanski nauk da ne zaboravimo vjerske istine. Tako ćemo najlakše upoznati sve što nam treba znati za spasenje. Jačajmo se sv. sakramentima da uzmognemo svladati napasti. Izbjegavaj kino pretstave, sumnjiva prijateljstva, raspuštene zabave, pijančevanja itd. Kloni se i nedjeljne trgovine. Ima velikih država gdje se u nedjelju nikako ne trguje. Kršćanima treba da je više stalo do slave Božje i spasenja duše negoli do one koristi koju bi mogli postići nedjeljnom trgovinom. Riječi Isusove: »Tražite najprije kraljevstvo Božje i pravdu njegovu, i sve će vam se ovo dodati,« — vrijede za svaki dan, a osobito za nedjelju kao dan Gospodnji.

ČETVRTA ZAPOVIJED BOŽJA: POŠTUJ OCA I MATER DA DUGO ŽIVIŠ I DOBRO TI BUDE NA ZEMLJI

15. BOG ZAPOVIJEDA DA DJECA ŠTUJU, LJUBE I SLUŠAJU SVOJE RODITELJE

Prve tri zapovijedi Božje poučile su nas kako treba ljubiti Boga, a ostale nas zapovijedi uče kako treba ljubiti također i bližnjega svoga. Među bližnjima na prvom su mjestu naši roditelji.

Ništa nema slađe od riječi o t a c; i samomu Bogu je to ime milo, jer hoće da ga tako nazivamo. To ime izražava moć i snagu početnika života. A nema ništa nježnije od riječi m a j k a. To ime izražava ljubav i dražest; a riječ r o d i t e l j i uključuje oba imena oca i majke.

Bog je dao roditeljima pravo da zapovijedaju svojoj djeci u njegovo ime; zato se imadu u ime Božje i skrbiti za njihovu dušu i tijelo. Roditelji zapovijedaju svojoj djeci namjesto Boga.

1. U Svetom pismu nalazimo lijepe primjere prave roditeljske skrbi i djetinje ljubavi. Tako čitamo: Kad su Izrailjci nakon smrti Mojsijeve zauzeli obećanu zemlju, pošalje im Bog starješine da vladaju narodom i da mu sude, a zvali su se s u c i. Za vladanja suca Helija koji je bio ujedno veliki svećenik živio je pobožan čovjek Elkana sa svojom ženom Anom. Oni isprose od Boga sina kojemu nadjenu ime Samuel, što znači: isprošen od Boga. Kad je taj poodrastao, odvede ga majka u sv. šator i preda ga Heliju, jer ga je zavjetovala za službu Božju. Samuel je kao dječak i kao mladić ostao u službi Božjoj onako kako su ga roditelji zavjetom odredili. Posluživao je u sv. šatoru i pomagao Heliju, pa je radi poslušnosti i lijepog vladanja omilio Bogu i ljudima. Poslije postavi Bog Samuela za proroka, svećenika i suca. Bog ga je blagoslovio pa je sretno doživio starost od 98 godina. (I. Kraljeva 1, 1).

2. Najljepši primjer kako treba roditelje štovati dao je Isus. Cijeli svoj život i kao dijete i kao odrastao, u svojoj muci i slavi, pokazivao je primjerom kako treba roditelje štovati, ljubiti i slušati.

Za vrijeme skrovitog života do svoje tridesete godine u Nazaretu pomagao je Isus Majci i svome hranitelju u kućnim poslovima. Napose je pomagao sv. Josipu u tesarskom zanatu. A u posljednjim njegovim časovima dvorio ga u bolesti i tješio ga.

Kad je Isus javno počeo djelovati i tvoriti čudesa, učinio je prvo svoje čudo na molbu svoje Majke u Kani galilejskoj pretvorivši vodu u vino. I u najtežim bolovima na križu mislio je Isus na Majku i zauzeo se za nju kad ju je povjerio apostolu Ivanu neka se za nju brine rekavši mu: »Evo ti Majke!«

Na dan uskrsnuća najprije se Isus javlja presv. Majci da je utješi i razveseli. Poslije Isusova uzašašća živjela je bl. Djevica Marija još nekoliko godina, a brinuo se za nju Ivan, apostol. A kad je umrla i apostoli je časno sahranili, nije njezino tijelo ostalo u grobu, nego ju je Spasitelj uskrisio i uzeo k sebi na nebo.

74. *Što su roditelji po naređenju Božjem svojoj djeci?*

Roditelji su po naređenju Božjem svojoj djeci namjesnici Božji i najveći dobročinci.

75. *Što su djeca dužna svojim roditeljima?*

Djeca su dužna svojim roditeljima da ih štuju, ljube i slušaju.

76. *Kako ćemo pokazati da štujemo roditelje?*

Da štujemo roditelje pokazaćemo tako da ih od srca cijenimo, o njima dobro govorimo i uljudno se vladamo prema njima.

77. *Kako ćemo pokazati da ljubimo roditelje?*

Da ljubimo roditelje pokazaćemo tako da ih razveseljavamo dobrim vladanjem i zahvalno se sjećamo njihovih dobročinstava; da im od srca dobro želimo, a u bolesti i potrebi pomažemo.

78. *Kako ćemo pokazati da slušamo roditelje?*

Da slušamo roditelje pokazaćemo tako da rado izvršimo što nam zapovjede i spremno primimo njihove opomene.

Bog je obećao dobroj i poslušnoj djeci dug život i dobro na zemlji. To se zove Božji blagoslov. Sv. pismo kaže: »Riječju i djelom štuj svoga oca da dođe na tebe blagoslov i na tebi da ostane do kraja.« (Crkvenica 3, 9).

79. *Što čeka djecu koja štuju, ljube i slušaju roditelje?*

Djecu koja štuju, ljube i slušaju roditelje čeka na ovom svijetu Božja pomoć i blagoslov, a na drugom svijetu vječno blaženstvo.

PAMTI! Sv. pismo kaže: »Djeco! Pokoravajte se roditeljima u svemu, jer je ovo vrlo ugodno u Gospodinu.« (Kološanima 3, 20). Poštuj, dakle, roditelje i pokaži im to milim pogledom i blagim riječima; srdačnim susretanjem i poslušnošću. Mrki pogledi, osorne riječi, hladni susretaj i prkos ne doliku ju dobroj djeci. Dobra djeca ne stide se nigda roditelja, nego ih priznavaju i cijene, ako se uspnu i do visoke časti i službe. Ako djeca moraju zarađivati u dalekom svijetu, često neka im se javljaju pismom i šalju pokoji dar i novčanu pomoć, ako bi roditelji bili u nevolji. Kad djeca odrastu, treba da su potpora roditeljima, a osobito u nevolji i bolesti.

Kad je ostario pobožni Tobija, nadajući se da će skoro umrijeti, rekao je svomu sinu: »Kad primi Bog dušu moju, tijelo moje ukopaj; a majku svoju poštuj svega vijeka njezina, jer treba da se sjećaš koje je i kolike muke pretrpjela radi tebe. A kad i ona navrši vrijeme života, ukopaj je kraj mene.« (Knjiga Tobijina).

Sv. Petar Krizolog veli o roditeljima i djeci: »Oduzmi zraku od sunca, i ona više neće svijetliti; odijeli potok od izvora, i on više neće teći; otkini granu od

drveta, i ona se više neće zelenjeti; otsijeci ruku od tijela, i ona će postati mrtva; oduzmi djetetu štovanje prema roditeljima, i nema više djeteta, nema sina, nema kćerke.«

Nekoja djeca pokazuju već od mladosti posebnu volju za Božje stvari. Tu sklonost neka roditelji podupiru, navlastito, ako djeca očituju želju za svećenički ili redovnički stalež. Katolička Crkva uvijek treba dobrih svećenika i redovnika; a roditelji neka takvu djecu rado prikažu Bogu za njegovu službu. Gospodin će ih obilno za to nadariti. Ali ako dijete nema volje za taj stalež, neka ga roditelji ne sile na to. Tako i žensku djecu neka roditelji ne sile da pođu u samostan; no opaze li da im kćerka ima volju da postane redovnica, neka joj ne priječe da se posveti službi Božjoj.

16. BOG KAŽNJAVA NEVALJALU DJECU

Sv. pismo veli: »Prkos je kao grijeh vračanja, a neposlušnost kao opačina idolopoklonstva.« (I. Kraljeva 15, 22). Kako Bog kažnjava nevaljalu djecu, pokazuje ovaj primjer iz Sv. pisma. Veliki svećenik Helije, ujedno sudac izrailjskoga naroda, imao je dva sina Ofnija i Finesa. Oni su bili nevaljali i skvrnili su svetinju Božju odvraćajući narod od prinošenja žrtava u sv. šatoru. Helije je, doduše, govorio sinovima kako teško griješe Bogu i ljudima i opominjao ih je, ali ih nije kaznio kako zapovijeda Božji zakon, jer ih je preko mjere ljubio.

Dogodi se dok je još Samuel kao dječak služio pred Gospodinom da je čuo jedne noći ovaj glas: »Samuele, Samuele!« On ustane i pritrči k Heliju misleći da ga zove. Helije mu reče: »Nisam te zvao! Idi i spavaj.« Kad je tako bilo i drugi i treći put, dosjeti se Helije da Gospodin zove Samuela, pa mu reče: »Ako još jednom čuješ taj glas da te zove, reci: »Govori Gospodine, sluga tvoj čuje!« I zaista glas Božji opet zovne Samuela, a ovaj se odazove: »Govori, Gospodine, sluga tvoj čuje!« Tada javi Gospodin Samuelu da će doskora kazniti Helija i njegove sinove, jer je znao da su nevaljali, pa ih nije kaznio.

Sutradan zapita Helije Samuela, što mu je kazao Gospodin? Samuelu je bilo teško to reći, ali je ipak iskazao sve. A Helije reče ponizno: »Gospodin je, neka učini što mu je sveta volja.«

Naskoro udare Filisteji na Izrailjce. Ti su ponijeli na bojno polje škrinju zavjetnu, a čuvali su je Ofnije i Fines. Starac Helije ostao je kod kuće i sjedio na stolici kraj puta čekajući glasnika s bojišta. Najviše se bojao za škrinju zavjetnu. Uto dođe glasnik sav poderan. Helije ga zapita: »Što se dogodilo?« A glasnik reče da su Filisteji nadvladali Izrailjce i da su mnogi poginuli, a s njima i Ofnije i Fines. Napokon javi glasnik da su Filisteji oteli škrinju zavjetnu. Kad je Helije to čuo, pao je sa stolice nauznak, slomio vrat i umro.

Filisteji odnesu škrinju zavjetnu u svoju zemlju, ali Bog posla na njih bolesti, pa ih mnogo umre. Zato su je vratili Izrailjcima. (I. Kraljeva 3, 1).

80. *Koje dijete ne štuje roditelje?*

Roditelje ne štuje ono dijete koje ih prezire, o njima zlo govori, neuljudno i drsko se vlada prema njima ili ih sramoti.

81. *Koje dijete ne ljubi roditelje?*

Roditelje ne ljubi ono dijete koje im zlo želi, srdi ih i žalosti; koje ih ne pomaže u bolesti, potrebi i starosti.

82. *Koje dijete ne sluša roditelje?*

Roditelje ne sluša ono dijete koje nerado ili nikako ne vrši njihove zapovijedi; koje ne prima njihove opomene i prkosi im.

83. *Što čeka djecu koja ne štuju, ne ljube i ne slušaju roditelje?*

Djecu koja ne štuju, ne ljube i ne slušaju roditelje čeka na ovom svijetu sramota i nesreća, a na drugom svijetu teška kazna.

PAMTI! Lijepo veli Sv. Pismo: »Sine moj! Drži zapovijedi oca svojega i ne ostavljaj naloga matere svoje. Utisni ih sebi u srce zauvijek... Jer je zapovijed svjetiljka, a nauka i karanje je svijetlo koje rasvjetljava put života... Slušaj oca svojega i ne prezri matere svoje kad ostari.« (Priče Salamonove 6, 20).

Djeca koja ne štuju, ne ljube i ne slušaju roditelje pokazuju da nemaju u sebi straha Božjega; spremaju nesreću sebi i roditeljima i ljudskomu društvu. I među djecom već ima, nažalost, zločinaca. Do toga nisu došla najedanput, već tako da su malo pomalo odbijala i prezirala opomene roditelja.

Za nevaljalu djecu rastu šibe. Sv. pismo kaže: »Ne uskraćuj djetetu stegu, i ako ga udariš šibom, neće umrijeti. Ti ga udari šibom i izbavićeš mu dušu iz pakla.« I opet veli: »Ko žali šibu, mrzi na sina svojega, a ko ga ljubi, kara ga za vremena.« »Šiba i opomena daju mudrost, a dječak komu se sve pušta na volju, sramota je materi svojoj.« (Priče Salamonove 13, 24 i 29, 15).

17. BOG ZAPOVIJEDA ŠTOVATI I SLUŠATI POGLAVARE

Bog je ustanovio na zemlji dvije vlasti da njima upravlja ovaj svijet. Jedna je svjetovna vlast koja skrbi za mir i blagostanje zemaljsko, a druga je duhovna vlast koja se brine za naš vječni život.

1. Duhovnu vlast Novoga zavjeta utemeljio je Isus Krist za vrijeme svoga javnoga djelovanja. Jednom je zapitao svoje učenike: »Za koga drže ljudi Sina čovječjega?« Oni odgovore: »Jedni za Ivana Krstitelja, drugi za Iliju, opet drugi za Jeremiju ili za kojega od proroka.« Reče im Isus: »A za koga me vi držite?« Odgovori Šimun Petar: »Ti si Krist, Sin Boga živoga.« Odgovori mu Isus: »Blago tebi Šimune, sine Jonin! Jer tijelo i krv nisu to tebi objavili, nego Otac moj koji je na nebesima. I ja tebi kažem: Ti si Petar (tj. stijena), i na toj stijeni sagradiću Crkvu svoju, i vrata je paklena neće nadvladati. I tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga. Pa što god svežeš na zemlji, biće svezano i na nebesima; i što god razriješiš na zemlji, biće razriješeno i na nebesima.« (Matej 16, 13). A poslije svoga uskrsnuća reče Petru: »Pasi jaganjce moje«, »pasi ovce moje.« (Ivan 21, 15).

A kad je Isus slao svoje apostole da propovijedaju, rekao im je: »Ko vas sluša, mene sluša, i ko vas prezire, mene prezire. A ko mene prezire, prezire onoga koji je mene poslao« (tj. Oca nebeskoga). (Luka 10, 16).

2. Uz duhovnu vlast dao je Bog ljudima i svjetovnu, tj. svjetovne poglavare. Sv. pismo kaže: »Po meni kraljuju kraljevi i vladaoci postavljaju pravdu.« (Poslovice 8, 15). »Svaka duša neka se pokorava višim vlastima, jer nema vlasti da nije od Boga. A što su, od Boga su postavljene.« (Rimljanima 13, 1).

Dalje opominje Sv. pismo: »Slušajte u svemu svoje tjelesne gospodare, ne služeći samo na oko, kao oni koji se hoće ljudima dopasti nego u jednostavnosti srca, bojeći se Boga.« (Kološanima 3, 22).

I opet veli: »Sluge! Pokoravajte se sa svim strahom gospodarima, ne samo dobrima i krotkima nego i zlima.« (I. Petrova 2, 18).

Sv. pismo pripovijeda ovaj događaj: »Kad je jednom prorok Elizej prolazio nekim gradom, rugali su mu se nevaljali dječaci i vikali za njim: »Hodi, ćelo! Hodi, ćelo!« Elizej im zaprijeti u ime Gospodnje. Uto dođu dva medvjeda iz šume i rastrgaju od onih dječaka četrdeset i dvojicu. U Sv. pismu čitamo i ove riječi: »Pred sijedom glavom ustaj i poštuj lice starčevo.« (III. Mojsijeva 19, 32).

84. *Koga smo dužni štovati i slušati uz roditelje?*

Uz roditelje dužni smo štovati i slušati duhovne i svjetovne poglavare.

Vrhovni duhovni poglavari ješu Sv. Otac Papa i s njim sjedinjeni biskupi; a vrhovni svjetovni poglavari jesu carevi, kraljevi i drugi upravitelji zemaljski.

85. *Ko je dao vlast duhovnim i svjetovnim poglavarima?*

Duhovnim i svjetovnim poglavarima dao je vlast sam Bog podložnicima na dobro.

86. *Koga još treba štovati pored duhovnih i svjetovnih poglavara?*

Pored duhovnih i svjetovnih poglavara treba još štovati hranitelje, učitelje i starješine u službi; poslodavce, gospodare i starije ljude.

Volja je Božja da se ljudi pokoravaju starješinama u službi, osim ako bi im zapovjedili ono što Bog zabranjuje. Tako su braća Makabejska i hrabra im majka radije pretrpjeli muke i smrt nego da prestupe zapovijedi Božje. A kad su židovski poglavari zapovjedili apostolima da više ne uče u ime Isusovo, odgovore im apostoli: »Većma se treba pokoravati Bogu nego ljudima.« (Djela apostolska 5, 29). Po primjeru apostola milijuni su kršćana radije podnijeli mučeničku smrt negoli da otpadnu od vjere.

87. *Kada nije slobodno slušati roditelje i poglavare?*

Roditelje i poglavare nije slobodno slušati kad bi zapovjedili ono što Bog zabranjuje.

Gospodari su dužni skrbiti i za d u h o v n o d o b r o svojih službenika. Zato neka ih potiču da vrše dužnosti; naročito da ih puste k službi Božjoj; da im ne zapovijedaju težih tjelesnih poslova u nedjelju i zapovjedne blagdane; da ih ne sablazne itd. Neka imadu na pameti da ne može biti vjeran gospodaru koji se iznevjeri Bogu. Sv. pismo kaže: »Ako imaš vjernog slugu, neka ti bude kao duša tvoja, kao s bratom tako postupaj s njime.« (Crkvenica 33, 31). »Gospodari, što je pravo i pristojno, podajte slugama: znajući da i vi imate gospodara na nebu.« (Kološanima 4, 1).

Četvrta zapovijed Božja glasi: poštuj oca i mater da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji.

88. *Što nam zapovijeda Bog u četvrtoj zapovijedi?*

U četvrtoj zapovijedi zapovijeda nam Bog štovati i slušati roditelje i poglavare.

89. *Što nam zabranjuje Bog u četvrtoj zapovijedi?*

U četvrtoj zapovijedi zabranjuje nam Bog prezirati roditelje i poglavare, zlo im željeti i uskratiti im poslušnost.

PAMTI! Pokoravajmo se zapovijedima crkvenih poglavara. Ali se pokoravajmo i svjetovnim poglavarima, kao i hraniteljima, učiteljima, starješinama u službi, poslodavcima i gospodarima. Sv. pismo kaže: »Pokoravajte se svakoj uredbi čovječjoj radi Gospodina: bilo kralju kao poglavici, bilo upraviteljima kao onima koje on šalje da kazne zločince, a pohvale dobre. Jer je tako volja Božja. Sve poštujte, braću ljubite, Boga se bojte, kralja poštujte.« (I. Petrova 2, 13).

Crkva nas potiče da molimo za duhovne i svjetovne poglavare, »da revno izvršuju sve što može unaprijediti Božju slavu, naše spasenje, općeniti mir i blagostanje svih kršćana.«

PETA ZAPOVIJED BOŽJA: NE UBIJ

18. BOG ZAPOVIJEDA SKRBITI ZA ŽIVOT I ZDRAVLJE

Život i zdravlje su najveća zemaljska dobra. Sv. pismo kaže: »Bolje je biti siromah, a zdrav i u snazi, nego bogat i slab... Zdravlje duše u svetosti i pravednosti valja više negoli zlato i srebro; a zdravlje tijela bolje je nego neizmjerno bogatstvo. Nema blaga koje može natkriliti blago zdravlja tjelesnoga.« (Crkvenica 30, 14).

Kad je Bog proglašavao zapovijed »N e u b i j«, onda je u prvom redu zapovjedio da se brinemo za svoj život i zdravlje kao i za život i zdravlje bližnjega.

Kako treba skrbiti za život i zdravlje, pokazali su sv. Josip i Marija kad su po Božjem naređenju pobjegli s malim Isusom u Egipat, jer ga je Herod htio pogubiti.

Isus se također skrbio za svoj život. Jednom je rekao farizejima da je Sin Božji: »Ja sam od Boga izišao i došao; jer nisam došao sam od sebe, nego me je On poslao.« Nato su se farizeji razljutili i uzeli kamenje da bace na nj. A Isus se s a k r i o i i z i š a o iz hrama. I za život i zdravlje drugih ljudi brinuo se Isus. Tako je bezbrojne bolesnike čudom ozdravio; apostole spasio za oluje na moru; zaštitio ih na Maslinskoj Gori zapovjedivši četi koja je došla da ga uhvati: »Ako, dakle, mene tražite, pustite neka ovi idu.« (Ivan 8, 59 i 18, 8). A za korist duševnoga i tjelesnog zdravlja ljudi do konca svijeta naredio je Isus sakramenat posljednjega pomazanja.

90. *Koja su najveća zemaljska dobra?*

Najveća zemaljska dobra jesu život i zdravlje.

91. *Zašto treba skrbiti za svoj život i zdravlje?*

Za svoj život i zdravlje treba skrbiti zato da možemo vršiti dužnosti svoga zvanja, lakše služiti Bogu i činiti dobro bližnjemu.

Uvjeti života i zdravlja jesu: čistoća tijela, prikladno odijevanje prema godišnjem doba, zračan i suh stan, sunčano svijetlo, zdrava hrana; zatim umjerenost u jelu i pilu, radinost, umjerenost u radu, a ponajviše uredan i krepostan život

Treba skrbiti za život svoga bližnjega, naročito za život onih koji su nam najbliži, a to su naši domaći. Sv. pismo kaže: »Ko se ne brine za svoje, a osobito za domaće, gori je od nevjernika.« (I. Timoteju 5, 8).

Napose su roditelji dužni skrbiti za život i zdravlje djece kao i svih ukućana. Ali su i djeca dužna skrbiti za život i zdravlje roditelja, naročito kad ostare i obnemognu. I zavičajne općine imadu dužnost da skrbe za siročad koja je ostala bez roditelja; zatim za nemoćne starce i starice, za siromahe i bolesnike koji nikoga nemaju.

92. *Za čiji život i zdravlje treba skrbiti najviše?*

Najviše treba skrbiti za život i zdravlje onih koji su nam najbliži; zatim onih koji su najbjedniji i bez ičije pomoći.

Imamo li bolesnika u kući, treba ga posluživati strpljivo i s ljubavlju; pozvati mu u pravo doba liječnika, a u slučaju veće i pogibeljnije bolesti otpremiti ga u bolnicu gdje ima više pomagala za njegu bolesnika. Sv. pismo veli: »Liječnik odnosi bolest, a ljekarnik pravi korisne lijekove i pripravlja zdravonosne pomasti.« (Crkvenica 38, 7).

Ako je bolest teža i pogibeljna, treba u pravo doba pozvati k bolesniku i svećenika da ga utješi sv. sakramentima ispovijedi, pričesti, posljednjeg pomazanja i molitvama po odredbi Crkve. Ne valja zaboraviti da ukućani teško griješe, ako im bolesnik po njihovoj krivnji umre bez tih sakramenata.

Posljednje pomazanje može primiti svaki kršćanin koji je došao k razumu, a teško je obolio. Bolesnik treba da taj sakramenat primi dok je još kod svijesti, ako je to ikako moguće. Može ga primiti u teškoj bolesti jedanput, a ako bolest dugo traje, pa je nastala nova pogibao, može se ponovo primiti.

PAMTI! Čuvaj zdravlje kao najveće zemaljsko blago! Ono nam zaslađuje život, daje sposobnost da vršimo dužnosti zvanja i tako zaslužimo što nam je

potrebno za svagdanje uzdržavanje. Zdrav čovjek lakše moli Boga, lakše polazi na sv. misu u crkvu, na ispovijed i pričest, na procesije, hodočašća itd. Tako nam zdravlje pomaže da se lakše spasimo.

Briga za zdravlje neka ipak ne bude pretjerana, niti smijemo biti odviše bojažljivi pa propuštati dužnosti, naročito vjerske, zbog prevelike brige za zdravlje. Život na zemlji samo je priprava za bolji život na drugom svijetu. Za taj život na nebu treba da smo spremni pretrpjeti svakojake nevolje i bolesti.

Za vrijeme bolesti treba da molimo Boga. Sv. pismo veli: »Ne budi u bolesti nehajan, nego moli Boga, i on će te ozdraviti. Otstupi od nepravednosti i popravi svoja djela te očisti svoje srce od svakoga grijeha. Prikaži žrtvu uspomene.« (Crkvenica 38, 9). U Novom zavjetu je žrtva uspomene sveta misa u kojoj se žrtvuje sam Isus Krist; zato prikazuj i misu za zdravlje.

Dobar kršćanin skrbi i za životinje, jer su i one Božji stvorovi. Nije dopušteno mučiti životinje. Sv. pismo kaže: »Pravednik se brine za život svoje živine, a srce je opakih okrutno.« (Poslovice 12, 10). I ptice pjevice su nam od koristi, jer tamane gusjenice i druge štetočince na voćkama i na polju. Gdje opaka djeca razaraju ptičja gnijezda i tako uništavaju ptice, ondje propadaju voćnjaci.

19. BOG ZABRANJUJE ŠKODITI ŽIVOTU I ZDRAVLJU

Bog je Gospodar života i smrti. Zato nijedan čovjek nema pravo da oduzme sebi život ili da svoje tijelo hotimice osakati; ali niko nema kao pojedinac prava da to učini i svomu bližnjemu. Sv. pismo kaže: »Upoznajte, dakle, veli Gospodin, da sam ja sâm Bog i da ja dajem smrt i udjeljujem život; da ja udaram i liječim; i da nema nikoga koji bi se mogao izbaviti iz moje ruke.« (V. Mojsijeva 32, 39). I drugdje veli: »Jer ti, Gospodine, imaš vlast nad životom i smrću.« (Knjiga Mudrosti 16, 13).

Ko škodi životu i zdravlju bilo svojem bilo bližnjega, čini nepravdu, prestupa petu zapovijed Božju i griješi.

I. Nekoje primjere o tom nalazimo u Sv. pismu. Za vrijeme prvog izrailjskog kralja Saula svladao je David Golijata, filistejskoga gorostasa, a bio je i inače mnogo puta pobjednik u ratu s Filistejima. Radi toga mu je kralj Saul sve više zavidio i odluči da će ga ubiti. I poče Saul govoriti sinu Jonati i dvoranima neka ubiju Davida koji se već nalazio u službi u kraljevskom dvoru. Ali kada je Saula opet počela uznemirivati zavist, bacio je sulicu na Davida koji je bio blizu njega; ali se David izmaknuo te ga sulica nije pogodila, nego se zabola u zid. I David ponovo pobježe i sakri se.

Jonata je branio Davida, pa se zbog toga tako zamjerio ocu te je otac zgrabio sulicu da će i njega probosti. Nato je Jonata otišao iz dvora i rekao Davidu neka se više ne vraća u dvor, jer mu život

nije siguran. I zagrliše se prijatelji i počeše obojica plakati; potom se rastanu. (I. Kraljeva 18, 11).

Tako su se ogriješili o petu zapovijed Božju i Juda, izdajnik Isusov, poglavari i starješine izrailjski koji su nevinoga Isusa predali na smrt.

2. Iza posljednje večere otide Isus s apostolima na Maslinsku Goru gdje je molio. A Juda je znao za ono mjesto; i dođe s četom onamo rekavši: »Koga ja poljubim, onaj je, držite ga.« I pristupi Juda k Isusu govoreći: »Zdravo, učitelju!« i poljubi ga. A Isus mu reče: »Prijatelju, zašto si došao? Juda, poljupcem izdaješ Sina čovječjega?« Potom se Isus predao u ruke svojim neprijateljima; i oni ga svežu i odvedu k velikom svećeniku Kaifi. Kod njega su bili sabrani svećenički poglavari i starješine koji su ga osudili na smrt. Drugi dan ujutru predadu Isusa Ponciju Pilatu, upravitelju židovske zemlje da ga i on osudi.

Tada vidjevši Juda da su Isusa osudili na smrt, raskaja se i povrati trideset srebrnika glavarima govoreći: »Sagriješio sam izdavši krv nedužnu.« A oni mu rekoše: »Što mi marimo za to! To je tvoja stvar.« I bacivši srebrnike u hram, iziđe i otide te se objesi.

Kad su svećenički poglavari i starješine doveli Isusa pred Poncija Pilata, reče im Pilat: »Uzmite ga vi i sudite mu po svom zakonu.« A oni mu odgovore: »Mi ne smijemo nikoga pogubiti.« Pilat ispita Isusa i ne nađe nikakve krivnje na njemu, a tako ni Herod, poglavar galilejski, koji je tada bio u Jerusalimu.

Pilat još jednoć pokuša da oslobodi Isusa, ali je narod vikao: »Ako ovoga pustiš, nisi prijatelj cesaru!« Kad je Pilat to čuo, preda im Isusa da ga razapnu. Potom ga odvedu na goru Kalvariju da ga razapnu. (Majet 26, Marko 14 i Ivan 19).

Juda je očajao i objesio se. On je naškodio svomu životu i teško sagriješio protiv pete zapovijedi Božje. Ko samoga sebe ubije, zove se samoubojica. A grijeh što ga takav počinja zove se samoubistvo.

Samoubojica griješi **protiv Boga** koji je jedini gospodar života i smrti čovjeka; **protiv svoje duše** koju baca u vječnu propast; **protiv svojih najbližih srodnika** koje žalosti i sramoti.

Teško griješi protiv svoga života i zdravlja i onaj koji ima nakanu da sebi oduzme život, ali mu to ne uspije, pa se rani ili osakati. Griješi protiv svoga života i zdravlja i onaj koji preko mjere jede ili pije; ko razuzdano i neuredno živi; odviše se srdi ili se nerazborito napreže u poslu.

Lako može naškoditi svomu životu i zdravlju i onaj koji sebe bez potrebe stavlja u pogibao, na pr.: ko se igra ubojitim oružjem; ko je ugrijan pa pije hladne vode ili jede ledena jela; ko uzlazi ili silazi s kola dok su u gibanju; ko pretjeruje u sportskim vježbama kod nogometa, skijanja, sklizanja; ko se ide kupati u duboku vodu ili jaku struju; ko se penje na visoka stabla, vere se po visokim brdinama, a nema dovoljne tjelesne snage za to, ili se penje po neprohodnim i pogibeljnim strminama itd.

93. *Ko škodi svomu životu i zdravlju?*

Svomu životu i zdravlju škodi ko sebe ubije, osakati ili rani; ko neumjereno jede i pije; ko se jako srdi; razuzdano živi; ko se bavi pretjeranim i pogibeljnim sportskim igrama.

94. *Kakav grijeh učini ko sebe hotimice ubije ili osakati?*

Ko sebe hotimice ubije ili osakati učini jedan od najvećih grijeha, jer vrijeđa Boga koji je jedini gospodar života i smrti; jer upropašćuje svoju dušu, a svoje najbliže srodnike žalosti i sramoti.

Često je dopušteno, a katkad je i dužnost staviti svoj život u pogibao. Tako na pr. vojniku u ratu, svećeniku, liječniku i bolničaru za vrijeme kužne bolesti; vatrogascima kad bukne požar itd.

95. *Kada je dopušteno staviti u pogibao svoj život i zdravlje?*

Svoj život i zdravlje dopušteno je staviti u pogibao kad to traži opće dobro ili viša dužnost.

Saul je nepravedno progonio Davida, a htio ga je i ubiti. On se teško ogriješio o život i zdravlje bližnjega. Protiv života Isusova teško se ogriješio i Juda i vojnici i narod židovski.

Hotimično ubistvo je jedan od najtežih grijeha protiv pete zapovijedi Božje. Ne griješi samo ko nepravedno ubije bližnjega svojom rukom, nego i onaj koji drugoga na to nagovara, savjetuje, zapovijeda, odobrava, hvali, brani ili na koji drugi način pomaže ubistvo. To su tako zv. **tuđi grijesi**.

Osobito teško griješe oni koji otimaju život nevinoj maloj dječici. Takvih ljudi ima još i danas ne samo među poganima nego i kršćanima. Taj grijeh se zove čedomorstvo. Za taj grijeh biće osobito teška odgovornost pred Bogom na dan suda.

Teško griješe i oni koji kradu djecu pa ih osakate da mogu s njima prositi milostinju. Dalje se ogrešuje o život i zdravlje bližnjega ko ga zlostavlja i tako mu život ogorčava i prikraćuje.

96. *Ko škodi životu i zdravlju bližnjega?*

Životu i zdravlju bližnjega škodi ko ga nepravedno ubije, osakati ili rani; ko ga zlostavlja i tako mu život ogorčava i prikraćuje, ili mu kojim drugim načinom stavlja u pogibao život i zdravlje.

Hotimično ubistvo broji se među grijehe koji se zovu **u nebo vičući grijesi**, jer viču u nebo da ih Bog kazni.

Vojnik u ratu ne griješi kad se bori protiv neprijatelja; ne griješi ni krvnik kad izvršuje smrtnu osudu zakonite vlasti.

U borbi s razbojnicima ili s onima koji bi ubojitim oružjem napadali na nas, dopušteno je braniti svoj život i imovinu i odbiti napadača.

PAMTI! Čuvaj zdravlje umjerenošću u jelu i pilu. Sv. pismo kaže: »Ne budi lakom ni kod jedne gozbe i nemoj se prenajesti nijednim jelom; jer poslije užitka mnogih jela dolazi bolest... Poradi proždrljivosti mnogi su poginuli, a umjeren će produljiti svoj život.« (Crkvenica 37, 32).

Ko je uzročio svoju bolest grešnim življenjem, neka se čuva grijeha i popravi se; a ako to ne bi htio, neka znade da će pasti u veću nevolju iz koje se možda neće nigda više izbaviti, a može se dogoditi da će i umrijeti prije reda. Nekome bolesniku koji je bio bolestan 38 godina rekao je Isus kad ga je ozdravio: »Eto si ozdravio, ne griješi više da ti se što gore ne dogodi.« (Ivan 5, 14).

Opaziš li koga u očaju i da namjerava naškoditi svome životu, učini sve što možeš da ga odvratiš od toga. Možeš mu kazati riječi sv. Augustina, biskupa: »Promisli, čovječe, da je tvoja duša otkupljena Kristovom krvlju... pa zar bi se ti mogao odlučiti na to da sebe ubiješ i da se u jednom času prodaš sotoni?« Ako je ko učinio samoubistvo u poremećenom duševnom stanju, prepustimo to Bogu i nadajmo se da ga on neće odbaciti.

Čuvaj se da ne škodiš životu i zdravlju bližnjega. Zato se kloni srditosti, mržnje, zavisti, klevete, ogovaranja, psovke itd. Prvo se ubistvo na zemlji dogodilo u srditosti, a najveći zločin na zemlji dogodio se iz mržnje, tj. smrtna osuda nevina Isusa.

Kloni se svađe i svake tučnjave. U naglosti i srditosti mnogi je ljudski život već nastradao. Ako vidiš da je ko razjaren, najbolje je da šutiš i što prije se ukloniš. Ne drži srdžbe u svom srcu; nastoj se što prije izmiriti. Ne osvećuj se neprijatelju i ne kroji pravicu sam sebi. Sv. pismo kaže: »Ne osvećujte se sami... jer je pisano: »Moja je osveta, ja ću je vratiti — veli Gospodin.« (Rimljanima 12, 19).

20. BOG ZABRANJUJE ŠKODITI DUŠI BLIŽNJEGA

Sv. pismo kaže: »Ko zavodi pravednike na zao put, strovaliće se u svoju propast; a bezazleni naslijediće dobro.« (Poslovice 28, 10). Ko drugoga zavodi na zlo, škodi duši bližnjega i prestupa petu zapovijed Božju, jer upropašćuje dušu koja je vrednija od tijela.

1. Poslije smrti kralja Salamona razdijeli se kraljevstvo u judejsko s glavnim gradom Jerusalimom, i izrailjsko s glavnim gradom Sihemom. Izrailjskim kraljevstvom upravljao je Jeroboam. On se bojao da narod od njega ne otpadne, ako bude polazio u Jerusalim da ondje žrtvuje. Zato namisli to zapriječiti, te načini dva teleta od zlata pa reče narodu: »Ne treba više da idete u Jerusalim; evo bogova tvojih koji su te izveli iz zemlje egipatske.« I namjesti jedno na jugu, a drugo na sjeveru u svom kraljevstvu; i načini praznik i postavi svećenike koji nisu bili od plemena Levijeva. A narod je išao da se klanja zlatnim teocima pa i Jeroboam. Tako je narod naveo na zlo. Zato ih je Bog vrlo teško kaznio. Jer dođu Asirci, zavladaju njihovom zemljom i mnoge stanovnike odvedu u sužanjstvo asirsko (III. i IV. Kraljeva).

2. I kralj judejskog kraljevstva dao je narodu zao primjer kad je zapustio zakon Gospodnji pa se za njim poveo i narod. On je činio zlo i nije se htio obratiti k Bogu. Zato je i njih stigla kazna i odvedeni su u sužanjstvo babilonsko. Kad se narod vratio iz sužanjstva, više je pazio na zakon Gospodnji, a bilo je i takvih koji su dali narodu krasan primjer kreposnoga života.

Među tima se istaknuo odlični starac, imenom Eleazar. Bilo je to za vrijeme okrutnoga sirskog kralja Antioha. Taj je osvojio Jerusalim i slao ljude među narod da ga odvrate od zakona Gospodnjega i navrate na idolopoklonstvo. Ljudi su se tome opirali, ali je Antioh zapovjedio da ih silom dovedu k poganskim žrtvenicima da žrtvuju, a nepokorne je oštro kaznio. Kad su doveli Eleazara, silili su ga da jede meso od poganskih žrtava i silom mu otvorili usta. Ali on je volio slavno umrijeti nego sramotno živjeti, pa je junački podnio sve muke na koje su ga stavljali (II. Makabejska).

Isus Krist je dao divan primjer svih kreposti i poticao svoje učenike da daju dobar primjer drugima... On im je govorio: »Tako neka svijetli svjetlost vaša pred ljudima da vide vaša dobra djela i

slave Oca vašega koji je na nebesima.« (Matej 5, 13). Onima pak, koji druge navode na zlo, naviješta Isus teške kazne. Tako reče: »Jao svijetu od sablazni. Potrebno je da dođu sablazni, ali jao onomu čovjeku po kojemu dolazi sablazan: bolje bi mu bilo da mu se mlinski kamen objesi o vrat i da ga bace u more, nego da sablazni jednoga od ovih malih koji vjeruju u mene. Čuvajte se! Gledajte da ne prezrete kojega od ovih malenih, jer vam kažem: anđeli nji-

hovi gledaju uvijek lice Oca mojega koji je na nebesima.« (Matej 18, 6 i Luka 17, 1).

Ugledni književnik Eleazar rekao je: »Umirući hrabro za predrage i svete zakone pokazaću se dostojan starosti, a mladićima ostaviću junački primjer,« i s tim pođe u mučeničku smrt. I Spasitelj naš je neprestano i riječju i primjerom upućivao ljude na dobro, a odvraćao od zla. Tako treba da se i mi staramo za dušu bližnjega svoga.

97. *Kako treba skrbiti za dušu bližnjega?*

Za dušu bližnjega treba skrbiti tako da ga riječju i primjerom upućujemo na dobro, a odvraćamo od zla.

Jeroboam je namjestio zlatne teoce i klanjao se njima kao bogovima, naveo narod da to čini i pomagao ga u grijehu idolopoklonstva. Isto je činio i kralj judejskog kraljevstva, jer je zapustio zakon Gospodnji pa se za njim poveo narod. Ko škodi duši bližnjega, taj ga sablažnjava.

98. *Ko škodi duši bližnjega?*

Duši bližnjega škodi ko ga sablažnjava, tj. hotimice navodi na grijeh ili ga pomaže u griješenju.

99. *Kako se zovu grijesi kojima se drugi pomažu u griješenju?*

Grijesi kojima se drugi pomažu u griješenju zovu se tuđi grijesi.

Devet tuđih grijeha: 1. svjetovati na grijeh, 2. zapovijedati grijeh, 3. privoljeti na tuđi grijeh, 4. nagovarati na grijeh, 5. hvaliti tuđi grijeh, 6. šutjeti na grijeh, 7. ne pokarati grijeh, 8. pomagati grijeh, 9. braniti tuđi grijeh.

Ko bližnjega sablažnjava, sličan je gnjiloj jabuci od koje se kvare i zdrave; tatu koji tajno potkopava kuću; kužnoj bolesti koja sve okužuje oko sebe; vatri koja uništava što je ljudima dragocjeno; sličan je poplavi koja ruši što su ljudi s teškom mukom sagradili; mrazu koji u proljeću uništava sve što je

niklo; đavlu koji upropašćuje duše otkupljene Kristovom krvlju.

100. *Kako prijeti Isus onima koji druge sablažnjavaju?*

Onima koji druge sablažnjavaju prijeti Isus teškim kaznama govoreći: »Jao onomu čovjeku po kojemu dolazi sablazan; bolje bi mu bilo da mu se mlinski kamen objesi o vrat i da ga bace u more, nego da sablazni jednoga od ovih malih koji vjeruju u mene.«

101. *Što je dužan učiniti ko je naškodio tijelu ili duši bližnjega?*

Ko je naškodio tijelu ili duši bližnjega dužan je pokajati se, skrušeno se ispovjediti i učinjeno zlo popraviti koliko može.

Peta zapovijed Božja glasi: Ne ubij.

102. *Što nam zapovijeda Bog u petoj zapovijedi?*

U petoj zapovijedi zapovijeda nam Bog skrbiti za život i zdravlje svoje i bližnjega; zatim skrbiti za dušu bližnjega.

103. *Što nam zabranjuje Bog u petoj zapovijedi?*

U petoj zapovijedi zabranjuje nam Bog škoditi životu i zdravlju svojemu i bližnjega; zatim škoditi duši bližnjega.

PAMTI! Isus nas je svojom krvlju otkupio; a onaj koji drugoga sablažnjava zlim govorima i lošim primjerima kao da hoće Isusu istrgnuti otkupljene duše, veli sv. Bernardo. Ko podražuje na grijeh čini veći zločin nego ko griješi samo za sebe. (Origen). Onaj koji je uzrokom da propadne jedna duša, otima Spasitelju jedno djelo za koje se Gospodin mučio i znojio 33 godine. (Sv. Ambrozije).

Strašne su posljedice sablazni. Sv. Ciprijan, biskup, veli: »Grešnik škodi samo sebi, ako griješi; ali ako sablažnjava, mnoge vuče sa sobom u propast.« Teško i strogo će odgovarati pred sudom Božjim svaki onaj koji bližnjega sablazni. Ali neće odgovarati samo za sebe nego i za dušu onoga koga

je sablaznio. Čuvajmo se, dakle, da ne budemo uzrok da drugi padnu u grijeh. Dosta imamo svojih grijeha, a ne da nosimo još odgovornost za tuđe grijehe.

Ne dopusti da te ko zavede. Ako vidiš loše primjere, ne pođi za njima. Osobito brižno pazi da te ko ne navede na otpad od sv. rimokatoličke vjere. U napasti preporuči se anđelu čuvaru i moli ga da te čuva od onih koji bi te htjeli zavesti. I anđeo čuvar će te čuvati, jer veli Sv. pismo: »Bog je anđelima svojim zapovjedio za tebe da te čuvaju na svim putovima tvojim.« (Psalam 90, 11).

ŠESTA ZAPOVIJED BOŽJA: NE SAGRIJEŠI BLUDNO

21. BOG ZAPOVIJEDA DA BUDEMO STIDLJIVI I ČISTI

Bog je usadio u dušu čovjeka čuvstvo stidljivosti. Čovjek se stidi kad se sjeti zlih i nedopuštenih misli, riječi i čina ili kad nešto takovo vidi ili čuje. Životinja se ne stidi, jer ne može razlikovati dobro od zla. Sv. pismo hvali čist naraštaj: »O kako je lijep čist naraštaj u sjaju! Besmrtna je uspomena njegova, jer je priznata kod Boga i kod ljudi.« (Knjiga Mudrosti 4, 1).

U Sv. pismu čitamo krasne primjere bogoljubnih ljudi koji su se odlikovali stidljivošću i čistoćom. (I. Mojsijeva 9, 23).

1. Patrijarh Noa imao je tri sina: Sema, Hama i Jafeta. Iza općega potopa počne Noa obrađivati zemlju i posadi vinograd. A kad je vinograd urodio, napio se Noa vina, ne znajući da je jako. I zaspi Noa usred svojega šatora i u snu se otkrije. Kad je vidio Ham oca gdje go spava u šatoru, otide u polje i kaza to obojici braće. A Sem i Jafet dođu do šatora, uzmu haljinu i ogrnu je obojica na svoja ramena; i idući natraške u šatoru pokriju haljinom oca licem natrag okrenuti da ga ne gledaju. A kad se Noa probudio i doznao što mu je učinio Ham, a što Sem i Jafet, reče: Blagosloveni da su Sem i Jafet, a nesretan da je Ham, i neka bude sluga slugama braće svoje!«

O Josipu egipatskom govori Sv. pismo da je cijenio krepost čistoće te je radije podnio tamnicu negoli da izgubi tu krepost. A o nevinoj Suzani spominje kako je pripravna bila neka je prije osude na smrt i ubiju, nego da okalja dušu grijehom nečistoće.

2. Najdivniji su uzori kreposti čistoće Isus Krist, prečista Djev. Marija, sv. Josip i bezbrojni drugi sveti.

Kad je Isus učio na gori u Galileji, dođe k njemu mnogo naroda. I kad su pristupili k njemu učenici, počeo ih je ovako učiti:

Blaženi siromasi duhom, jer je njihovo kraljevstvo nebesko.

Blaženi krotki, jer će baštiniti zemlju.

Blaženi žalosni, jer će se utješiti.

Blaženi koji gladuju i žeđaju pravde, jer će se nasititi.

Blaženi milosrdni, jer će milosrđe postići.

Blaženi koji su čista srca, jer će Boga vidjeti.

Blaženi mirotvorci, jer će se sinovi Božji zvati.

Blaženi koji su progonjeni radi pravednosti, jer je njihovo kraljevstvo nebesko. (Matej 5, 1).

Osam blaženstva jesu pravila za pravi kršćanski život i po njima ćemo doći u kraljevstvo nebesko. To će kraljevstvo dobiti oni koji su čista srca, tj. koji izbjegavaju nečiste i besramne grijehe i koji nastoje da u svojim mislima i djelima budu stidljivi i čisti.

104. *Za koga kažemo da je čista srca?*

Da je čista srca kažemo za onoga ko izbjegava sve što je besramno, pa nastoji biti u svemu stidljiv i čist.

105. *Zašto moramo biti stidljivi i čisti?*

Stidljivi i čisti moramo biti, jer to Bog zapovijeda i jer osobito ljubi i nagrađuje stidljive i čiste.

Slušaj mudre savjete Sv. pisma: »Ne opijajte se vinom, jer je u tom raspuštenost.« »Žene da se kite u pristojnom odijelu sa stidljivošću . . . i dobrim djelima.« (Efežanima 5, 18 i Timoteju 2, 9). I.

»Ženska osoba neka ne oblači odjeće muške, ni muška osoba neka ne oblači odjeće ženske, jer je mrzak Bogu ko takovo što radi.« (V. Mojs. 22, 5).

Ko želi ostati stidljiv i čist, treba također da ima uvijek Boga na pameti i da se pobožno moli. Stidljivost i čistoća je krepost koja se ne može postići ni sačuvati bez molitve. Sv. pismo kaže: »Znam da ne mogu ostati čist, ako mi to ne da Bog; i to znati znak je mudrosti.« (Knjiga Mudrosti 8, 21).

106. *Što treba činiti da sačuvamo stidljivost i čistoću?*

Da sačuvamo stidljivost i čistoću treba: obuzdavati osjetila i postojano odbijati napasti; kloniti se grešnih prigoda i neprestano biti zaposlen dobrim radom; pobožno Boga moliti i nježno štovati bl. Dj. Mariju; često se ispovjediti i pričestiti.

PAMTI! Čvrsto se d r ž i s v. v j e r e! Ona nam pribavlja Božje milosti kojima možemo svladati svaku napast i grijeh. Bez vjere nema čistoće!

M i s l i n a B o g a! Onaj koji vjeruje da Bog sve vidi, neće tako lako počiniti zla, ni tajno ni javno. Oči su Gospodnje na svim mjestima i promatraju dobre i zle. »Božje oko uvijek gleda, sakrit' mu se ništa ne da!«

L j u b i B o g a! Ko istinski ljubi Boga, neće ga uvrijediti. Sv. župnik Vianej je rekao: »U duši koja je sjedinjena s Bogom vječno je proljeće.« U takvom proljeću cvatu ruže ljubavi i ljiljani čistoće.

M o l i B o g a da ti pomogne u napastima. Sv. Birgiti, koja se tužila da je muče zle misli, rekao je Gospodin: »Bori se protiv njih i zazivaj mene u pomoć, pa ćeš kao slavodobitna primiti krunu.«

Podigni oči k nebeskoj Kraljici koja nas kod prijestolja Božjega zagovara i pomaže. Ona se raduje svojoj djeci koja su čista i stidljiva. Svaki dan pozdravi bl. Gospu molitvicom: »O moja Gospođo, Majko Marijo, ja ti se sav (sva) darujem. Da potvrdim svoju ljubav, evo ti danas poklanjam svoje oči, uši, usta, srce i svega sebe. Budući da sam tvoj(a), o premila Majko, čuvaj me i brani kao svoga sina (svoju kćerku).«

Zle misli tjeraj odmah čim se pojave. Budi umjeren u jelu i pilu! Izbjegavaj društvo pokvarenih ljudi koji su redovno besramni.

22. BOG ZABRANJUJE GRIJEHE BESRAMNOSTI I NEČISTOĆE.

Sv. pismo veli: »Bog nas nije pozvao na nečistoću, nego na svetost. Ko, dakle, to prezire, ne prezire čovjeka nego Boga koji je dao Duha Sv. nama.« (Solunjan. 4, 3). I opet kaže: »Bježite od bludnosti!« »Bludnost i svaka nečistoća neka se i ne spominje među vama, kao što se pristoji svetima. Tako i besramnost i ludi govor ili nepristojne šale što ne dolikuje. Jer ovo znajte i upoznajte da nijedan

bludnik ili nečist... nema baštine u kraljevstvu Krista Boga.« (I. Korinćanima 6, 18).

1. Radi nečistih grijeha kaznio je Bog Sodomu i Gomoru i druge gradove. Tako čitamo u Svetom pismu: Bog je rekao Abrahamu da će kazniti gradove Sodomu i Gomoru gdje su se nalazili ljudi gotovo svi besramni. Abraham se molio Gospodinu da

ne bi uništio dobre zajedno s besramnicima. A Gospodin mu reče: »Neću ih zatrti, ako se nađe među njima deset pravednika.« Ali ih ni toliko nije bilo. I pošalje Gospodin u Sodomu dva anđela da izbave Abrahamova sinovca Lota, njegovu ženu i dvije kćeri. Njih je Gospodin po anđelima izveo iz Sodome prije nego je pustio s neba sumpor i oganj na te gradove i zatro ih. Na tom mjestu je sada Mrtvo More.

2. Sv. apostol Ivan opisuje kakva će kazna stići besramnike na drugom svijetu. Čuo je ovaj glas: »Hodi da ti pokažem sud velike besramnice!« I vidio sam ženu gdje sjedi na skrletnoj zvijeri koja je imala sedam glava i deset rogova. I žena bijaše obučena u grimiz i pozlaćena zlatom i dragim kamenjem, te je imala u svojoj ruci zlatnu čašu punu gada i nečistoće bluda svojega. I na čelu njezinu je napisano ime: mati bludnicima i gadovima zemaljskim. I ta besramna žena zajedno sa zvijeri ide u propast. Tada je Ivan čuo glas s prijestolja: »Nečistima i bludnicima dio je u jezeru što gori ognjem i sumporom. To je druga smrt.« (Iz knjige Otkrivenja sv. Ivana 17).

Besramna žena koja je sjedila na zvijeri označuje bludnost, tj. grijehe nečistoće i besramnosti što ih zabranjuje šesta zapovijed Božja. Ti grijesi jesu svojevoljne nečiste misli, želje, riječi i djela. A grdna zvijer označuje nečistoga duha koji napastuje ljude i potiče ih na grijeh. Taj duh nečistoće budi u čovjeku besramne misli i želje; potiče na nepristojne razgovore i šale, bestidne pjesme i dvolične riječi; on pristupa na zabave i gozbe; smije se u kazalištu i kinu, na igralištima i plažama; dolazi na sijela i prela, na grešne sastanke. Skriva se po zakutnim ulicama i tajnim mjestima. On ima svoju štampu; piše u nevaljalim kolendarima, javlja se u ružnim novinskim oglasima i sablažnjivim događajima. Ima svoje romane, velik broj svojih pripovijedaka i pjesama. Duh nečistoće ima svoju umjetnost, svoje slike i dopisnice; svoju glazbu i svoje plesove; svoje kazališne komade i kino pretstave; ima svoju modu golotinje, svoja raskošna odijela, ličila i mirise. Ima svoju tobožnju znanost i pučke knjige o tajnom životu. Prati ga sedam glavnih grijeha. On daje svojim žrtvama u ruku nož, revolver, otrovne pilule, octenu kiselinu i svako oružje paklenih duhova neka se ljudi truju i ubijaju; neka se tuku i mrze; neka šire prokletstvo i pune pakao. (Iz knjige: Čisto srce).

107. *Što obično navodi ljude na grijehe nečistoće?*

Na grijehe nečistoće obično navodi ljude neumjerenost, lijenost i nevaljalo štivo; nepristojni igrokazi, plesovi, nedolično odijevanje i opako društvo.

Grijehom nečistoće čovjek teško vrijeđa Oca nebeskoga, jer obeščašćuje sliku i priliku Božju na koju je stvoren; Sina Božjega, jer ne mari za presv. krv koju je za njega prolio na križu; teško vrijeđa i Duha Svetoga, jer obeščašćuje svoje tijelo koje je po sv. krstu postalo njegov hram.

Radi nečistoće i besramnosti mnogi su ljudi teško kažnjeni već i na ovom svijetu. Besramnosti i opačine stanovnika Sodome i Gomore zovu se sodomski grijesi, a pripadaju grijesima koje zovemo u nebo vičući grijesi.

108. *Zašto se osobito treba kloniti grijeha nečistoće?*

Grijeha nečistoće treba se osobito kloniti, jer to Bog zabranjuje, jer čovjeku truje dušu i tijelo i pribavlja mu sramotu i vječnu propast.

Grijesi nečistoće i besramnosti potkopavaju zdravlje pojedinca i čitavih obitelji; često uzrokuju čovjeku preranu smrt.

109. *Što nas može osobito odvratiti od grijeha nečistoće?*

Od grijeha nečistoće može nas osobito odvratiti pomisao da Bog sve vidi; da nas može kazniti teškim nevoljama, naglom i nepripravnom smrću i vječnim mukama u paklu.

Šesta zapovijed Božja glasi: Ne sagriješi bludno.

110. *Što nam zapovijeda Bog u šestoj zapovijedi?*

U šestoj zapovijedi zapovijeda nam Bog da budemo stidljivi i čisti u svakoj svojoj misli, pogledu, govoru i činu.

111. *Što nam zabranjuje Bog u šestoj zapovijedi?*

U šestoj zapovijedi zabranjuje nam Bog besramno i nečisto misliti i željeti; gledati, govoriti i činiti, i sve što bi nas moglo na to navesti.

PAMTI! Znaj, kršćanine, da si hram Duha Svetoga! Zato pazi da ne oskvrneš taj hram Božji. Imaj na pameti kako je Bog svet i ljubi i hoće samo što je dobro, a mrzi zlo. Zato reci u napastima: Sačuvaj me, Bože, od toga grijeha!

Znaj dalje da si dijete Božje i dijete Marijino. Zato se u svakoj napasti preporučuj nebeskom Ocu moleći: Ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla! Zazovi u pomoć ime Isusovo i Marijino; prizivaj i svoga anđela čuvara.

Pamti riječi Isusove: »Blaženi koji su čista srca, jer će Boga vidjeti.«

Sv. Bernardo veli: »Ko hoće da sačuva krepost čistoće, neka postavi tri straže: jednu na svoje ruke, drugu na jezik, a treću na srce radi misli.« A sv. Efrem nas opominje da ne damo mjesta zlim mislima u sebi.

U napasti reci kao što moli Crkva u litanijama sviju svetih: »Od duha bludnosti, oslobodi nas, Gospodine!« Skrušena sv. ispovijed i pričest jesu moćna pomagala naša protiv napasti na grijehe nečistoće. Ako te takve napasti muče, otkrivaj ih u sv. ispovijedi pa ćeš ih lakše svladati.

SEDMA ZAPOVIJED BOŽJA: NE UKRADI

23. BOG ZAPOVIJEDA DA BUDEMO PRAVEDNI I DA ČINIMO DJELA MILOSRĐA

Sv. pismo kaže: »Ja ću ti kazati, čovječe, što je dobro i što Bog ište od tebe: čini što je pravo, ljubi milosrđe i smjerno hodi s Bogom svojim.« (Mihej 6, 8).

1. Lijep primjer pravednosti i milosrđa čitamo u Sv. pismu o pobožnom Tobiji.

Dok su Izrailjci bili u asirskom sužanjstvu, živio je s njima pobožan Izrailjac imenom Tobija. On je obilazio svoje zemljake, tješio ih i opominjao na dobro. A kad je vidio gladne ili siromašne, obilato im je dijelio milostinju. U gradu Ragesu našao je Tobija čovjeka od svoga plemena u nevolji, pa mu je uzajmio veliku svotu novca primivši od njega pismo kao obveznicu za tu svotu. A kad su Asirci

počeli ubijati Izrailjce, ukopavao je Tobija ubijene, a svu svoju imovinu razdijelio je ubogima, tako da je i sam pao u bijedu. Tad pripovjedi sinu Tobiji da mu rođak u Ragesu duguje veću svotu novaca i upozori ga neka pođe onamo po novce i neka vrati dužniku obveznicu. Tobijina žena Ana išla je svaki dan na tkalački posao da zasluži što im je potrebno za život. Jednog dana donese kući jare koje je dobila na dar. Kad Tobija začuje kako jare dreči, reče: »Pazite da nije ukradeno! Povratite ga gospodaru; jer nam nije dopušteno ukradeno jesti ili dodirnuti.«

Nadajući se Tobija da će skoro umrijeti, dade sinu mnogo lijepih očinskih pouka: »Ako ti ko bude štogod uradio, plati mu odmah i nemoj da plaća tvoga radnika ostane u tebe. Što nećeš da drugi tebi učini, pazi da ni ti drugomu ne učiniš. Kruh svoj blaguj s gladnima i ubogima, a svojom odjećom pokrivaj gole.« »Od imutka svoga udjeljuj milostinju, i nemoj odvraćati lica svoga ni od jednoga siromaha; jer tada se neće ni od tebe odvraćati lice Gospodnje. Kako možeš, tako budi milosrdan. Ako budeš imao mnogo, udjeljuj obilato; ako li imaš malo, gledaj da i malo drage volje udijeliš. Jer sakupljaš sebi dobru plaću za dan potrebe; milostinja oslobađa od svakoga grijeha i od smrti (vječne) i ne pušta da duša padne u tminu.« (Knjiga Tobijina).

2. I Sv. pismo Novoga zavjeta hvali mnoge ljude zbog njihove pravednosti. Tako hvali sv. Josipa jer je bio pravedan. (Matej 1, 19). A Isus koji bijaše najsavršeniji uzor pravednosti dao nam je ovo pravilo: »Podajte caru carevo, a Bogu Božje«; on je svoje neprijatelje pozvao da potvrde njegovu pravednost, pitajući ih: »Ko će mi od vas dokazati kakav grijeh?« (Ivan 8, 46).

Ali je Isus bio i milosrdan i poticao apostole da budu milosrdni: »Budite milosrdni kao što je i Otac vaš milosrdan.« (Luka 6, 36). A da nas Gospodin potakne da činimo što više djela milosrđa, rekao je da će ta djela smatrati kao da su njemu učinjena. (Matej 25, 40).

112. *Koga naziva Sv. pismo pravednim?*

Pravednim naziva Sv. pismo onoga ko čini što je pravo i ko ljubi milosrđe.

Tobija bijaše imućan čovjek. Jedan je dio svoje imovine naslijedio od roditelja, a ostalo je stekao poštenim radom i razboritom štednjom. Sve što je Tobija na taj način posjedovao bilo je njegovo vlasništvo ili njegova imovina.

113. *Koja su zemaljska dobra čovjekovo vlasništvo?*

Čovjekovo vlasništvo su ona zemaljska dobra što ih ili zakonito naslijedi ili privrijedi marljivim i poštenim radom.

114. *Zašto su čovjeku potrebna zemaljska dobra kao vlasništvo?*

Zemaljska dobra potrebna su čovjeku kao vlasništvo da može izdržavati sebe i svoje, a bližnjega pomagati u njegovu siromaštvu i potrebi.

Tobija je obilazio zemljake u sužanjstvu. Gladne je hranio, žedne pojio, gole odjenuo, mrtve ukopao. To su bila tjelesna djela milosrđa. Ali je i duševno pridizao klonule. On ih je poticao na dobro, tješio tužne i savjetovao ih. Kad su mu se neki rugali, pokarao ih je, ali je tu krivicu strpljivo podnosio i sa suzama se molio Bogu za sebe i za druge. To su bila duhovna djela milosrđa.

✠ 115. *Koja su tjelesna djela milosrđa?*

Tjelesna djela milosrđa jesu: 1. gladna nahraniti, 2. žedna napojiti, 3. gola odjenuti, 4. gosta primiti, 5. sužnja otkupiti, 6. bolesna pohoditi, 7. mrtva ukopati.

✠ 116. *Koja su duhovna djela milosrđa?*

Duhovna djela milosrđa jesu: 1. grešnika pokarati, 2. neuka poučiti, 3. dvoumna dobro svjetovati, 4. tužna utješiti, 5. krivicu strpljivo podnositi, 6. uvreditelju oprostiti, 7. za žive i mrtve Boga moliti.

Sv. pismo preporučuje nebrojeno puta djela milosrđa: »Ne zaboravljajte dobro činiti i davati milostinju, jer se takvim žrtvama ugađa Bogu.« (Hebrejima 13, 16). »Pobožnost čista i neokaljana pred Bogom i Ocem jest ova: zauzeti se za sirote i udovice u njihovoj nevolji i držati sebe neokaljana od svijeta.« (Jakov 1, 27).

Ne odbijaj radnike koji ne mogu dobiti posla. Nezaposlene može čovjek pomagati i tako da im dadé

posla da što zasluže. Možèmo ih i drugomu preporučiti ili drugoga zamoliti da ih uposli ili da ih uzmemo u obranu protiv onih koji bi ih izrabljivali.

117. *Koga osobito preporučuje Sv. pismo našoj ljubavi?*

Našoj ljubavi osobito preporučuje Sv. pismo siromahe, udovice i sirote.

118. *Kako nas upućuje Sv. pismo da činimo djela milosrđa?*

Da činimo djela milosrđa upućuje nas Sv. pismo ovako: »Od imutka svoga udjeljuj milostinju i nemoj odvraćati lica svoga ni od jednoga siromaha, jer tada se neće ni od tebe odvraćati lice Gospodnje.« (Tobija 4, 7).

Sv. pismo nas upozorava da djelima milosrđa sakupljamo sebi dobru plaću za dan potrebe; jer milostinja oslobađa od svakoga grijeha i od smrti (vječne). A Isus obećava da će dobra djela što ih činimo bližnjemu nagraditi kao da smo ih njemu samomu učinili.

119. *Što će kazati Isus milosrdnima na dan sudnji?*

Na dan sudnji kazaće Isus milosrdnima: »Hodite blagosloveni Oca moga i naslijedite kraljevstvo: jer sam ogladnio, i nahranili ste me; ožednio sam, i napojili ste me; bio sam gost, i primili ste me na konak; bio sam go, i obukli ste me, bolestan, i pohodili ste me; u tamnici bijah, i došli ste k meni. Zaista vam kažem: što god ste učinili jednomu od ove moje najmanje braće, meni ste učinili. (Matej 25, 34).

PAMTI! Budi pravedan i drži se riječi Sv. pisma koje kaže: »Bolje je malo sa strahom Božjim, nego veliko blago koje ne zasićuje. Nepravedno stečeno blago ne koristi, a pravednost oslobađa od smrti vječne.« (Poslovice 10, 2 i 15, 16).

Ne troši novac za nepotrebne stvari. Ne zadužuj se, jer »dug je zao drug.« Ako si štogod uzajmio, nastoj da to što prije vratiš. Budi zahvalan onomu koji ti je u nevolji pomogao. Pomaži siromahe! Sv. pismo kaže: »Ko zatiskuje uho svoje da ne čuje viku siromaha, vikaće i sam, ali neće biti uslišen. Dar u tajnosti utišava gnjev, milostinja tajna (gasi) žestoku srdnju.« (Poslovice 21, 13).

Bogatima napose govori Sv. pismo: »Bogatima na ovome svijetu zapovijedaj da se ne uzohole, da se ne uzdaju u nestalno bogatstvo, nego u Boga koji nam sve daje obilato za užitak; da dobro čine, da budu podatljivi.« (I. Timoteju 6, 17).

24. BOG NAGRAĐUJE ONE KOJI SU U SIROMAŠTVU STRPLJIVI I BOGU ODANI

1. Izrailjci su u sužanjstvu živjeli u velikoj bijedi. Tobija je pomalo razdijelio ubogima svoju imovinu, pa je i sam postao siromah. Usto ga je stigla i druga velika kušnja. Kad je jednog dana legao u dvorištu k zidu da ondje počine, pade mu u oči nečist od lastavica, i on oslijepi. Ali je on podnosio s velikom strpljivošću siromaštvo i sljepoću. Mnogi su mu se rugali radi toga: »Gdje ti je nadanje za koje si činio milostinje i ukope?« A on ih je korio: »Nemojte tako govoriti! Ta sinovi smo svetaca i očekujemo život koji će Bog dati onima što vjere svoje u njega nikad ne mijenjaju.« (Tobija 2, 18).

Isto tako je Tobija bodrio svoga sina neka bude s t r p l j i v u s i r o m a š t v u: »Ne boj se, sine moj! Ubogi život, istina, provodimo, ali ćemo imati mnogo dobra, ako se bojimo Boga, ako se klonimo svakoga grijeha i činimo dobro.« Kad ga je i žena njegova prekoravala: »Očevidno je nadanje tvoje ostalo bezuspješno, i sad se vidi što ti koriste tvoje milostinje«, ražalosti se Tobija i počne moliti Boga sa suzama da ga uzme s ovoga svijeta.

Ali Bog nije zapustio Tobiju koji se u njega uzdao. Jer gle! Kad je rekao sinu da pođe po novce u Rages, što ih je nekoć bio uzajmio rođaku, otide

mladi Tobija da potraži pratioca za putovanje. I nađe zgodna mladića gdje stoji spreman za put, ne znajući da je to anđeo. Otac ih blagoslovi i reče: »Sretno putujte, Bog bio s vama i anđeo vas njegov pratio!«

Na putu dođu do rijeke Tigrisa. Tobija htjede da opere noge, a uto se iz vode baci velika riba, i on se uplaši. A pratilac mu reče: »Uhvati ribu za škrge i izvuci je.« Kad Tobija to učini, kaže mu

pratilac neka ribu raspori i uzme iz nje srce, žuč i jetru, jer je sve to dobro za lijek. Usput dođu k nekom rođaku koji ih s veseljem primi i dade kćer jedinicu mladome Tobiji za ženu. Tobija ostane kod rođaka, a pratilac je sam otišao u Rages i dobio posuđeni novac. Potom se zajedno vrate kući donesavši novac i velik imutak što ga je rođak dao mladomu Tobiji kao miraz zajedno s kćerkom.

Kod kuće reče pratilac mladome Tobiji neka uzme žuč i namaže oči slijepome ocu. I pošto je to učinio, progleda otac; a svi stanu hvaliti Boga. Tada pripovjedi sin ocu sva dobročinstva koja mu učini pratilac. I zamole ga da uzme polovicu svega blaga što su ga donijeli. A on im reče: »Slavite Boga i hvalite ga, jer vam učini svoje milosrđe. Molitva združena s postom i milostinjom bolja je nego sakupljanje blaga i zlata. Jer milostinja oslobađa od smrti, čisti grijehe i čini da se nađe milosrđe i život vječni.« A starom Tobiji reče: »Kad si Boga molio sa suzama na očima, kad si ukopavao mrtve, ja sam prinosio tvoje molitve Bogu. I jer si bio ugodan Bogu, trebalo je da budeš iskušan. Ja sam anđeo Rafael, jedan od onih sedam anđela koji stojimo pred Bogom.« I kad to reče, nestade ga ispred očiju njihovih. Tada su padnuvši ničice hvalili Boga; potom su pripovijedali sva čudesna djela Božja. (Tobija 12, 1).

2. I u Sv. pismu Novoga zavjeta nalazimo lijepe primjere ljudi koji su u siromaštvu bili strpljivi i Bogu odani. To su: Sv. obitelj, apostoli, Ivan Krstitelj koji je cijeli život proveo u pustinji, siromašno se odijevao i hranio.

Najljepši primjer siromaštva dao je Isus svojim životom i naukom. Rodio se u najvećem siromaštvu u betlehemskoj štalici; cijeli život do smrti na križu živio je siromašno. Kad jednom pristupi k njemu neki književnik govoreći mu: »Učitelju, ja ću poći za tobom kuda god ti pođeš,« odgovori mu Isus: »Lisice imaju jame i ptice nebeske gnijezda, a Sin čovječji nema gdje da zakloni glavu.« (Matej 8, 20).

A u besjedi na Gori reče o siromasima: »Blaženi siromasi duhom, jer je njihovo kraljevstvo nebesko.«

Tobija nije očajao kad ga je snašla nevolja, već je ustrajao vjerujući u Boga i u njega se uzdajući. Bio je Bogu odan u nevolji, strpljiv u siromaštvu i ustrajan u molitvi.

120. *Kako treba da se vladamo u nevolji i siromaštvu?*

U nevolji i siromaštvu treba da se vladamo kao što se vladaju bogobojazni ljudi, tj. da budemo strpljivi, Bogu odani i u molitvi ustrajni.

Premda je siromaštvo samo sobom teško i gorko, ipak može donijeti mnoge koristi, ako ga čovjek strpljivo podnosi Bogu za ljubav. To nam pokazuje primjer Tobijin.

121. *Kakve nam koristi donosi strpljivost u siromaštvu?*

Strpljivost u siromaštvu donosi nam mnoge koristi: potiče nas na revniju molitvu i veće pouzdanje u Boga; daje nam prigodu da činimo pokoru i postignemo veću nagradu na nebu.

U siromaštvu treba se čuvati nestrpljivosti, jer nam ništa ne koristi, a lako nas navede na svakojake grijehe i opačine kao: razmirice i svađe, psovke i kletve, krađe i prijevare, pogibeljne bune i druga nepravedna djela.

122. *Što je rekao anđeo Rafael o molitvi, postu i milostinji?*

O molitvi, postu i milostinji rekao je anđeo Rafael ovo: »Molitva združena s postom i milostinjom bolja je nego sakupljanje blaga i zlata.« (Tobija 12, 8).

PAMTI! Mudri kralj Salamon uvidio je kako je u bogatstvu velika pogibao za dušu, ali je vidio i to kako siromaštvo ljude često navodi na opačine, zato je ovako molio Boga: »Za dvoje te molim, Bože,

ne zakrati mi dok sam živ: Ne daj mi ni siromaštva ni bogatstva, nego mi daj samo ono što mi je potrebno da se prehranim; da zasićen ne bih zanijekao tebe i rekao: ko je Gospodin? ili oskudicom natjeran da ne bih krao i krivo se kleo imenom Boga svojega.« (Poslovice 30, 7).

A Isus je rekao: »Blaženi siromasi duhom, jer je njihovo kraljevstvo nebesko.« Siromasi duhom jesu oni koji su u siromaštvu Bogu odani i strpljivi; dalje i oni koji ne traže sreću u bogatstvu, već se samo njime služe toliko koliko je potrebno za život, a pomažu siromahe.

Ako te stigne siromaštvo, n e o č a j a v a j, već znaj da je Bog utočište siromaha i pomaže u pravo vrijeme. (Psalam 9, 10). R a d i m a r l j i v o i kloni se društva izjelica i pijanica, »jer se pijanice i izjelice istroše, i spavač oblači se u prnje.« (Poslovice 23, 21).

M o l i s e B o g u, jer »molitva siromaha dopire do njegovih ušiju, i brzo će mu doći pomoć.« (Crkvenica 21, 6). Rado dolazi u crkvu i gledaj na svetohranište kako je Isus i sada još siromašan. On, Gospodar neba i zemlje, krije se pod siromašnim prilikama kruha u sv. hostiji. Istina, ljubav njegovih vjernika nastoji da što ljepše okiti oltare na koje se on, Sin Božji, svaki dan spušta. Eno i vječnog svijetla pred svetohraništem njemu u počast. Eno zlatnih i srebrnih posuda za službu njegovu! Ali on sam ostaje ipak siromašan i ponizan. A koji su to koji se najradije skupljaju oko njega? To su ponajviše siromašniji ljudi. Što te u životu jače pritište siromaštvo, to radije dolazi pred svetohranište da se odazoveš milom pozivu Isusovu: »Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas okrijepiti.« (Matej 11, 28).

25. BOG ZABRANJUJE OTIMATI, KRASTI I VARATI

Sv. pismo veli: »Jao onome ko čini nepravedan dobitak kući svojoj; jao onomu ko gradi gradove krvlju i utemeljuje grad na opačini.« (Prorok Habakuk 2, 6). »Jao onome ko gradi svoje kuće nepravednošću i blagovališta nepravdom; ko globi prijatelja bez uzroka, i ne daje mu njegovu plaću.« (Prorok Jeremija 22, 13). »Ni kradljivci, ni lakomci, ni razbojnici neće baštiniti kraljevstva Božjega.« (I. Korinćanima 6, 10).

U Sv. pismu čitamo ovaj događaj. Za vrijeme proroka Ilije živio je neki čovjek, imenom Nabot. Imao je lijep vinograd pokraj dvora izrailjskoga kralja Ahaba. Taj poželi imati Nabotov vinograd nudeći mu drugi ili da mu dade u novcu što vrijedi. Ali Nabot odgovori Ahabu da ne smije prodati vinograd, jer ga je naslijedio od svojih otaca. Nato se Ahab jako razljuti na Nabota i ne htjede ništa jesti. I dođe njegova žena Jezabela i upita ga: »Zašto je rastužena tvoja duša? Zašto nećeš jesti?« A saznavši zašto se ljuti, reče mu: »Ja ću ti dati vinograd Nabotov.« I napiše u ime Ahabovo pismo gradskim starješinama: neka podmite dva nevaljala čovjeka koji će svjedočiti protiv Nabota, jer da je psovao Boga i kralja; a onda neka ga kamenuju da pogine. (III. Kraljeva 21, 10).

Nato sazovu starješine narod i proglase da će držati sud. Tada pristupe lažni svjedoci i izreku pred narodom da je Nabot psovao Boga i kralja. Zato ga izvedu napolje izvan grada, kamenuju ga i usmrte.

Kad su to javili Jezabeli, pođe ona k Ahabu i reče: »Uzmi Nabotov vinograd, jer on više ne živi.« Kad je to čuo Ahab, otide da prisvoji taj vinograd. Po Božjoj zapovijedi izađe mu u susret prorok Ilija i reče: »Ti si najprije ubio, a sada ideš da prisvojiš. Ovo govori Bog: Na onom mjestu na kojem su psi lizali Nabotovu krv, lizaće i tvoju; a Jezabelino tijelo će izjesti psi.«

Nakon tri godine zarate se Izrailjci s neprijateljima. I Ahab bude pogođen od neprijateljske strelice, a krv je njegova tekla, i on umre na svojim kolima. Kad su prali ta kola i oružje, došli su psi i lizali njegovu krv kako je to prorekao sv. Ilija. A i Jezabela dočeka svoju kaznu. Novi izrailjski kralj Jehu dobije zapovijed od Boga po proroku Iliji da zatre

cijelu obitelj opake Jezabele. I nekoliko godina iza smrti Ahabove dogodi se da je Jehu s vojskom prolazio gradom u kojem je stanovala Jezabela. Ona je tada sva namazana u licu i narešena bila na prozoru i rugala se kralju. To začuje Jehu i zapita ko je ta žena? Kad sazna da je to Jezabela, zapovjedi svojima neka je zbace s prozora. I oni to učine, a konjska je kopita zgaze, i psi izjedu njezino tijelo.

Vinograd što ga je Nabot posjedovao bio je njegovo vlasništvo, a naslijedio ga je od svojih otaca. To njegovo vlasništvo silom je sebi prisvojio Ahab. Ko navaljuje na bližnjega i silom otima njegovu imovinu razbojnik je, a takav čin je r a z b o j s t v o. Razbojnik je sličan vuku ili drugoj grabežljivoj zvijeri koja napada na čovjeka.

123. *Ko čini razbojstvo?*

Razbojstvo čini ko navaljuje na bližnjega i silom otima njegov imutak.

Ko potajno uzima tuđe dobro l u p e ž je ili t a t, a njegovo djelo je krađa. Tat je sličan lisici koja se potajno došulja i odnosi svoj plijen.

Tat je i onaj ko p o m a ž e kod krađe; na pr.: kradljivcu daje ključeve i drugi alat; straži dok drugi krade; ne sprečava krađu, a mogao bi; ko k u p i ukradene stvari, a zna ili opravdano sumnja da su ukradene; n a đ e tuđu stvar, pa je prisvoji; n e ć e d a p l a t i što je dužan.

124. *Ko krade?*

Krade ko potajno uzima tuđe ili pomaže uzeti; zatim ko kupi ukradeno, ne vrati nađeno ili neće platiti što je dužan.

Svaka je krađa grijeh; a može biti teški ili laki grijeh, prema tome, da li je stvar veće ili manje vrijednosti.

Osobito teško griješi ko otima ubogima, udovicama i sirotama; zatim ko n e p r a v e d n o sustavlja zasluženu plaću radnicima, slugama i služavkama. Ti se grijesi zovu u n e b o v i č u ć i g r i j e s i.

Isto tako teško griješi ko provaljuje u crkve, kapele i ondje krade. To su grijesi s v e t o g r đ a.

Ima ljudi koji prisvajaju tuđe dobro na drugi način. Na pr. u trgovini upotrebljavaju krivu mjeru, krivotvoren novac; prodaju lošu robu i traže cijenu kao za dobru robu; kvare živežne namirnice kao: brašno, mlijeko itd., a prodaju kao da nije pokvareno; ne izvrše posao kako treba, a zahtijevaju plaću potpunu; osiguraju zgrade, pa ih potajno zapale da dobiju osigurninu; krivotvore tuđe potpise; mitom potkupljuju svjedoke; potajno premještaju međašne znakove na zemljištu itd.

Ko tako radi v a r a l i c a je, a njegovo djelo je p r i j e v a r a.

125. *Ko vara?*

Vara ko u trgovini upotrebljava krivu mjeru ili krivotvoren novac; ko prodaje lošu robu pod dobru, i ko oštećuje imovinu bližnjega na drugi koji god prijevaran način.

Ima i takvih ljudi koji iskorišćuju tuđu nevolju pa traže preveliku dobit ili nedopuštene kamate za uzajmljeni novac ili za koju drugu stvar. Ko na takav nepravedan način stječe imutak l i h v a r je, a njegovo djelo je l i h v a, ili l i h v a r e n j e.

126. *Ko lihvari?*

Lihvari ko za uzajmljeni novac ili za koju drugu stvar traži nedopuštene kamate ili preveliku dobit.

127. *Ko još škodi imovini bližnjega?*

Imovini bližnjega škodi još i onaj koji bližnjemu nanosi štetu u kući, dvorištu i vrtu; u polju, vinogradu i šumi; kod blaga i živadi itd.

Obitelj Ahabova teško je kažnjena već na ovom svijetu zbog otimačine i razbojstva. Cijela je obitelj zatrta. Razbojnike, lupeže i varalice čeka, dakle, t e š k a k a z n a već na ovom svijetu. Razbojnici obično svršavaju svoj život na vješalima, a lupeži i varalice u tamnicama. A ako se ne poprave, čeka ih i na drugom svijetu vječno prokletstvo. Jer Sv. pismo kaže: »Ni lupeži, ni lakomci, ... ni razbojnici neće baštiniti kraljevstva Božjega.« (I. Korinćanima 6, 10).

128. *Kakve kazne čekaju razbojnike, kradljivce i varalice?*

Razbojnike, kradljivce i varalice čekaju već na ovom svijetu teške kazne, kao: grižnja savjesti, velika sramota, tamnica pa i smrt; a ako se ne poprave, čeka ih na drugom svijetu vječna muka u paklu.

PAMTI! Poslovice kažu:

Od tuđega dobra čuvaj ruke,
Jer ćeš teške podnositi muke!
Krivo stečeno nije blagosloveno!

Zato ne prisvajaj sebi ni najmanje tuđe stvari, pa ni od svojih roditelja. Sv. pismo veli: »Ko krade svojemu ocu i svojoj materi i govori da to nije grijeh, drug je razbojnika.« (Poslovice 28, 24). Ako što trebaš od svojih roditelja, lijepo ih zamoli, a nipošto im ne smiješ potajno uzimati. Imaj na pameti da se malim krađama započinje, a velikima svršava: često u kaznionicama, a katkad na vješalima. Juda Iškariot započeo je malim krađama, a svršio je kao izdajnik i samoubojica.

Ako se dogodi da ko iz neopreznosti, možda i nehotice nanese tebi kakvu manju štetu, nemoj od toga načiniti svađu i srdnju. Ne grozi mu se niti mu vraćaj zlo za zlo; nego mu učini dobro prema opomeni Sv. pisma: »Ako vidiš vola ili ovcu brata svojega gdje luta amo, tamo, nemoj proći mimo njih, nego ih povedi k svojemu bratu.« (V. Mojsijeva 22, 1). Radi kakve pogažene trave ili ubijene kokoši proteklo je već mnogo krvi i mnoge su obitelji upropašćene!

26. BOG ZAPOVIJEDA VRATITI TUĐE I NAKNADITI ŠTETU

Sv. pismo veli: »Kad ko zgriješi, i prezrevši Gospodina zaniječe svojemu bližnjemu što mu je predao na čuvanje pouzdavši se u njegovu vjernost; ili komu što silom ugrabi... ili koju izgubljenu stvar nađe pa je zataji... pošto spozna svoju opačinu, ima sve povratiti što je prijevarom htio zadržati... i dati sve to gospodaru komu je nanio štetu.« (III. Mojsijeva 6, 2).

Tako je bio pripravan vratiti tuđe i naknaditi svaku štetu starješina carinički, imenom Z a k e j. O tom pripovijeda Sv. pismo ovako:

U gradu Jerihonu, u zemlji judejskoj, živio je neki čovjek, po imenu Zakej koji je bio starješina carinički i bio je bogat. Kad je jednom došao Isus u Jerihon, Zakej je veoma želio vidjeti ga, ali nije mogao od naroda, jer je bio malena stasa. I potrčavši naprijed popne se na smokvu da ga vidi, jer je onuda trebao da prođe Gospodin. I kad dođe Isus na ono mjesto, pogledavši na smokvu, reče mu: »Zakeju, siđi brzo, jer mi danas valja ostati u tvojoj kući.« I siđe brzo i primi Isusa radujući se. Kad su to svi

vidjeli, mrmljali su govoreći: »Svratio se grešnome čovjeku.« A Zakej reče Isusu: »Evo, polovicu svoga imanja, Gospodine, dajem siromasima, i ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko.« Reče mu Isus: »Danas dođe spasenje ovoj kući..., jer je Sin čovječji došao da potraži i spasi što je izgubljeno.« (Luka 19, 1).

Zakej je rekao da daje polovicu svoga imanja siromasima i vraća četverostruko svakomu za koga dozna da ga je oštetio. Bio je pripravan vratiti tuđe.

Sv. pismo kaže: »Ko učini štetu na tuđoj njivi ili vinogradu, ili pusti svoje stado da pase na tuđoj livadi..., neka plati i naknadi štetu prema procjeni.« (II. Mojsijeva 22, 5). I opet kaže: »Ako opaki učini pokoru za svoje grijehe i radi što je pravedno i pravično; ako vrati stvar založenu i ugrabljenu; njegovi grijesi koje je učinio, neće mu biti zapisani.« (Ezekiel 33, 14).

129. *Što je dužan učiniti ko ima tuđe ili je bližnjemu načinio štetu?*

Ko ima tuđe, dužan je vratiti; a ko je bližnjemu načinio štetu, dužan ju je naknaditi što prije koliko može.

130. *Komu treba vratiti tuđe?*

Tuđe treba vratiti vlasniku ili njegovu baštiniku; a ako to nije moguće, treba dati za siromahe ili za druge dobre svrhe.

Tuđe vratiti može se i potajno, jer je glavno da vlasnik dobije što je njegovo, pa i ne mora znati ko mu je vratio. Ko ima kakvu sumnju s obzirom na vraćanje tuđih stvari, neka pita za savjet ispovjednika.

Sedma zapovijed Božja glasi: Ne ukradi!

131. *Što nam zapovijeda Bog u sedmoj zapovijedi?*

U sedmoj zapovijedi zapovijeda nam Bog da budemo pravedni i da činimo djela milosrđa: da budemo u siromaštvu strpljivi i Bogu odani; da vratimo tuđe i naknadimo štetu koliko možemo.

132. *Što nam zabranjuje Bog u sedmoj zapovijed?*

U sedmoj zapovijedi zabranjuje nam Bog razbojstvo, krađu, prijevaru, lihvu i svako drugo oštećivanje imovine bližnjega.

PAMTI! Promisli kako je ludo radi prolaznih zemaljskih dobara izgubiti vječno blaženstvo u nebu i pribaviti sebi vječnu muku u paklu. Prema Sv. pismu možemo tvrditi da je pakao pun kradljivaca, razbojnika, varalica, lihvara itd. Dok ti nepravednici žive na zemlji, uživaju zemaljska dobra što ih steku nepravdom i nepoštenjem; ali to traje samo neko vrijeme, jer nadođe smrt, pa moraju sve ostaviti. Ništa ne mogu sa sobom ponijeti na drugi svijet, već jedino svoja zla djela i nepravde radi koj h će trpjeti dovijeka.

Saberi se, dakle, i dobro ispitaj svoju savjest da li si što skrivio protiv sedme zapovijedi Božje? Pogledaj po svojoj kući naokolo ne imaš li možda koju tuđu stvar koju bi trebalo vratiti vlasniku? Sjeti se također komu si što dužan? Sve se to dobro

ispitaj! I nađeš li kakvu krivnju u svojoj duši, nastoj da je odmah popraviš. Pođi na sv. ispovijed i kaži iskreno sve; vrati tuđe, naknadi štetu, ako to nisi mogao učiniti prije ispovijedi. Ne govori samo: poslije ću vratiti! Nego vraćaj odmah koliko možeš, jer ne znaš hoćeš li u času smrti dospjeti da sve vratiš i naknadiš. Biće onda prekasno. Nastoj da za vremena otkupiš djelima milosrđa svoje nepravde. Jer »milostinja čisti grijehe i čini da se nađe milosrđe i život vječni.« (Tob. 12, 9).

Sv. Bazilije, biskup, veli: »Ne čeka li te nekoliko lakata zemlje? Zar nije nekoliko lopata zemlje dosta da pokrije tvoje jadno mrtvo tijelo? Zašto se toliko mučiš i radiš nepravedno? Zašto sabiraju tvoje ruke ono što nema blagoslova i što ti pribavlja vječni oganj?«

OSMA ZAPOVIJED BOŽJA: NE RECI LAŽNA SVJEDOČANSTVA NA BLIŽNJEGA SVOGA

27. BOG ZAPOVIJEDA DA BUDEMO ISTINITI

Sv. pismo veli: »Gospodine! Ko će stanovati u tvojem šatoru i ko će počivati na svetom brdu tvojem? Onaj koji ulazi bez ljage i čini pravdu; koji govori istinu u srcu svojem; koji ne laže ustima svojim.« (Psalam 14, 1). I opet kaže: »Odbacite laž i govorite istinu svaki sa svojim bližnjim... Nijedna zla riječ da ne izlazi iz usta vaših, nego samo dobra koja pobuđuje na dobro.« (Efežanima 4, 25).

Najuzvišeniji primjer istinitosti dao je Isus Krist i svojim životom i svojom naukom kao što je sam rekao za sebe: »Ja sam put, istina i život.« (Ivan 14, 6). Gospodin je uvijek govorio istinu i za nju pretrpio najteže muke, pa i istu smrt.

Kad je izdajnik Juda doveo četu na Maslinsku Goru da uhvati Isusa, iziđe Isus pred četu i zapita: »Koga tražite?« A oni mu odgovore: »Isusa, Nazarećanina.« Reče im Isus: »Ja sam.« Na te riječi uzmakne četa i padne na zemlju. Onda ih opet zapita: »Koga tražite?« Oni odgovore: »Isusa, Nazarećanina.« Opet reče Isus: »Kazao sam vam da sam ja.« Nato metnu ruke svoje na Isusa i pograbe ga. Četa odvede Isusa pred velikog svećenika Kaifu, kod kojega su bili sakupljeni svećenički poglavari i narodne starješine. Oni su tražili lažno svjedočanstvo na Isusa da bi ga osudili na smrt, ali ga nisu našli, premda su pristupili mnogi svjedoci. Tada zapita veliki svećenik Isusa: »Zaklinjem te živim Bogom da nam kažeš jesi li ti Krist, Sin Božji?« A Isus odgovori: »Ja jesam.«

A kad je Gospodin stajao pred Poncijem Pilatom, reče mu on: »Dakle si ti kralj?« Isus odgovori: »Ti govoriš (pravo): ja jesam kralj. Ja sam se zato rodio i došao na svijet da svjedočim istinu; svaki koji je od istine sluša glas moj.« (Ivan 18, 37).

Isus je svagda govorio onako kako je zaista bilo. On je ljubio istinu, a bio je uvijek spreman i govoriti istinu, premda je znao da će radi toga trpjeti. Isus je bio istinit.

133. *Ko je istinit?*

Istinit je ko ljubi istinu i spreman je uvijek govoriti istinu, pa makar zbog toga i trpio.

Krepost koja čovjeka potiče da bude iśtinit zove se istinitost.

Isus je rekao da je on »put, istina i život«. Prema tome ko ljubi istinu i pripravan je trpjeti za nju, ide putem kojim je Isus išao i postaje njemu sličan.

Narodne starješine koji su tražili lažne svjedoke, osramotili su se svojim naručenim lažnim svjedocima, izgubili su poštenje pred ljudima i okaljali su svoju savjest.

134. *Zašto moramo biti istiniti?*

Istiniti moramo biti da postanemo slični Bogu istinitomu i da sačuvamo poštenje i čistu savjest.

Istinitost donosi nam ove posebne koristi: čuva nam dostojanstvo i čast djeteta

Božjega; stječe nam povjerenje bližnjega; unapređuje opće dobro i pribavlja nam nagradu za nebo.

Čovjek treba da je istinit i iskren prema bližnjemu. Napose treba da su istinita i iskrena djeca prema roditeljima, učiteljima i poglavarima da ih oni mogu voditi k dobru ili zapriječiti zlo. Ali to vrijedi i za odrasle. Istinit treba da je čovjek i u svojoj službi, poslovanju, trgovini i u svakom drugom saobraćaju s ljudima.

Pogotovu treba da je čovjek istinit prema Bogu. A to biva kad vrši sve svoje dužnosti, naročito vjerske, s čistom nakanom, tj. na slavu Božju i spasenje svoje duše, a ne možda radi hvale ljudske ili kakve zemaljske koristi.

PAMTI! Često pobudi u sebi odluku da ćeš uvijek samo istinu govoriti. Tako Bog hoće da čovjek koji je slika i prilika Božja i koji je na sv. krstu postao dijete Božje govori samo istinu. Hoćeš li, dakle, da ostaneš dijete Božje, ljubi istinu i govori samo istinu.

Katkad se istina smije prešutjeti, dapače smo to kojiput i dužni; tako na pr.: kad nam se nešto povjeri kao tajna koja se ne smije svakomu kazati; ili kad se radi o kakvoj važnoj stvari koja se ne tiče svakoga; ili kad bi bližnji nepravedno štetovao time što bi se otkrila istina.

Svaka istina treba da ti je mila, jer je odraz Božje istinitosti; ali najmilije neka ti budu vjerske istine što ih naučava katolička Crkva. Ona ne može pogriješiti kad nas uči što treba vjerovati da se spasimo.

Dobro razlikuj istine vjere što ih propovijeda katolička Crkva od zabluda tako zvanih novih vjera. Ne kupuj njihovih knjiga, jer ne sadrže vjerskih istina katoličke Crkve, a poznaćeš ih po tome, što nemaju odobrenja duhovne vlasti.

Osobito pazi da budeš istinit i iskren u sv. ispovijedi, jer inače ona ne bi bila valjana, niti bi te ispovjednik mogao upoznati ni dati spasonosni naputak.

28. BOG ZABRANJUJE PRETVARATI SE I LAGATI

Bog je dao čovjeku dar govora zato da istinu govori, a ne da se pretvara i laže. Sv. pismo veli: »Jao onima koji imaju dvolično srce i opaka usta, i grešniku koji hodi dvojakim putem.« (Crkvenica 2, 14). »Mrske su Gospodinu lažljive usne; a koji rade vjerno, mili su mu.« (Poslovice 12, 22). »Stidi se, ako si i nepromišljeno lagao.« (Crkvenica 4, 30).

Sv. pismo donosi mnogo primjera takvih ljudi koji su se pretvarali i lagali.

1. Kad su mudraci s Istoka došli u grad Jerusalim i zapitali gdje je kralj židovski što se rodio, reče im Herod: »Idite u Betlehem i ispitajte tačno za dijete, pa kad ga nađete, javite mi da i ja idem da mu se poklonim.« (Matej 2, 8). Što je mislio Herod kad je govorio te riječi, vidi se iz toga što je dao pogubiti svu mušku djecu u Betlehemu i okolici ne bi li ovako pogubio i Isusa.

Kad su farizeji htjeli Isusa uhvatiti u riječi da bi ga mogli optužiti, pošalju k njemu svoje učenike da ga pitaju: »Učitelju, znamo da si istinit i putu Božjemu doista učiš i ne mariš ni za koga, jer ne gledaš ko je ko. Kaži nam, dakle, šta ti misliš, da li je dopušteno dati porez caru ili nije?« A razumjevši Isus lukavstvo njihovo, reče: »Što me kušate, licemjeri?« (Matej 22, 16). Drugom zgodom rekao je farizejima: »Teško vama književnici i farizeji, licemjeri, što ste kao okrečeni grobovi koji se spolja ljudima vide lijepi, a iznutra su puni mrtvačkih kostiju i svake nečistoće. Tako i vi spolja se pokazujete ljudima pravedni, a iznutra ste puni licemjerja i bezakonja.« (Matej 23, 27).

Kad se Isus molio na Maslinskoj Gori, dođe izdajnik Juda i četa s mačevima i toljagama da uhvate Isusa. A izdajica im je dao znak govoreći: »Koga ja poljubim, onaj je, držite ga.« I odmah pristupivši k Isusu reče: »Zdravo, učitelju!« i poljubi ga. A Isus mu reče: »Prijatelju, zašto si došao? Juda, zar poljupcem izdaješ Sina čovječjega?« (Matej 26, 47 i Luka 22, 48).

2. Poslije uzlaska Isusova na nebo mnogi su se obratili i primili vjeru Isusovu. Bogatiji su prodavali njive i kuće svoje i novce su donosili apostolima da ih dijele siromasima.

Dogodi se da je neki čovjek, imenom Ananija prodao svoju njivu. I on se dogovori sa svojom ženom Safirom da će nešto od dobivena novca pridržati, a ostalo će predati apostolima. I kad Ananija donese novce, reče mu apostol Petar: »Ananijo, zašto lažeš Duhu Svetomu i sakrivaš od novaca što si ih dobio? Zar nije njiva bila tvoja? I kad si je prodao, zar nisu novci bili tvoji? Zašto si to učinio? Nisi lagao ljudima, nego Bogu.« Ananija pak čuvši ove riječi, padne mrtav i ukopaju ga. Malo izatoga dođe onamo i Safira koja nije znala što se dogodilo njezinu mužu. I nju zapita Petar: »Kaži mi, jeste li za toliko prodali njivu?« A ona odgovori: »Da, za toliko.« Reče joj Petar: »Zašto ste se dogovorili da lažete pred Bogom?« I odmah se sruši na zemlju Safira i umre. A svi koji su to čuli vrlo su se uplašili. (Djela ap. 5, 4).

Herod je rekao da će se Isusu pokloniti, a mislio je drugačije. Farizeji su se prikazivali kao Isusovi prijatelji, a htjeli su mu naškoditi. Juda je poljubio Isusa kao da mu je prijatelj, a tim ga je izdao. Svi su se ti pretvarali.

135. *Ko se pretvara?*

Pretvara se ko se izvana prikazuje dobrim i pravednim da tim zavara druge i prikrije svoju zloću.

Često se i djeca nauče pretvarati da zavaraju roditelje, učitelje i druge i da prikriju svoja rđava djela kao: krađu, psovku, čitanje zlih knjiga, nedopuštena prijateljstva, zla društva, skitanja itd. Prije ili kasnije saznaće se za njihovu zloću, pa će im to biti na sramotu i štetu, a možda i na vječnu propast.

Pretvaranje je grijeh, i Bog će ga strogo kazniti. Sv. pismo veli: »Nijedan licemjer neće doći pred lice Božje.« (Job 13, 16).

Ananija i Safira htjeli su se podičiti pred apostolima i prvim kršćanima kao dobročinitelji siromaha, kao da su sav novac donijeli, a uistinu su pridržali jedan dio i dogovorili se da će to zatajiti. Oni su, dakle, govorili ono što su znali da nije istina. Oni su lagali.

136. *Ko laže?*

Laže ko govori ono što zna da nije istina.

Sv. pismo kazuje odakle dolazi laž. Isus reče jednom ove riječi: »Sotona je bio ubojica ljudi od početka i ne stoji u istini, jer nema istine u njemu. Kad govori laž, od svoga govori, jer je lažac i otac laži.« (Ivan 8, 44). Prema tome ko ljubi laž pa se pretvara i laže, ide putem sotone i postaje njemu sličan. Herod, farizeji, Juda, Ananija i Safira su se osramotili pred ljudima svojim pretvaranjem i lažima, izgubili su pred njima poštenje i okaljali svoju savjest.

137. *Zašto ne smijemo biti lažljivi?*

Lažljivi ne smijemo biti zato, jer to Bog zabranjuje, jer bismo postali slični lažljivomu sotoni i izgubili poštenje i čistu savjest.

Lažljivost donosi nam ove posebne štete: nagrđuje nam dostojanstvo i čast djeteta Božjega; uništava nam povjerenje bližnjega; škodi općemu dobru i pribavlja nam kaznu na ovom i na drugom svijetu.

Svaka laž je grijeh; a može biti teški ili laki grijeh, već prema tome da li je stvar veća ili manja.

Vrlo je opasno za vječno spasenje lagati kod ispovijedi, osobito ako se radi o smrtnim grijesima. Ko ih taji i ne otkriva ispovjedniku, ne samo da mu se ne opraštaju nego još čini i novi teški grijeh. A ako bi poslije takve ispovijedi pošao na sv. pričest, učinio bi svetogrđe.

PAMTI! Lažac ne može biti dijete Božje ni hram Duha Svetoga. Iako lagati u malim stvarima nije smrtni nego samo laki grijeh, ipak je i takva laž mrska Bogu i ljudima. Zato se čuvaj svake pa i najmanje laži. Sv. pismo veli: »Ružna je sramota u čovjeka laž, ali u ustima neobuzdanih nalazi se uvijek. Bolji je kradljivac nego neprestani lažljivac; a obojicu će stići propast.« (Crkvenica 20, 26).

Ni od šale nemoj lagati, jer i takvom lažju možeš naškoditi sebi i bližnjemu.

Ljudi koji se pretvaraju često znadu i laskati: hvale u lice da odatle izvuku kakvu korist za sebe ili da koga zavedu na kakvo zlo, ili u zla društva, ili na otpad od katoličke vjere itd. Isus nas upozorava na takve ljude: »Čuvajte se lažnih proroka koji dolaze k vama u ovčjem odijelu, a unutra su grabežljivi vuci. Po njihovim rodovima poznaćete ih.« (Matej, 7, 15). Zato treba dobro paziti kad nam se ko odviše prijazno približava ili nas jako hvali.

Lagati nije dopušteno ni onda kad bi se time moglo i najvećma koristiti. Sv. Augustin veli: »I kad bismo mogli život svoj ili život bližnjega lažju spasiti, ne bi bila laž dopuštena.« Jer se ne smije činiti zlo da iz toga izađe što dobro. »Laž u korist bližnjega jednako je grešna kao i krađa u korist siromaha,« veli također sv. Augustin.

29. BOG ZABRANJUJE KLEVETATI I LAŽNO SVJEDOČITI

Sv. pismo veli: »Ne budi klevetnik ni doušnik među svojim narodom.« (III. Mojs. 19, 16). »Ne slušaj lažne glasove, ne daj nikomu svoju ruku da izrečeš za opakoga krivo svjedočanstvo.« (II. Mojsijeva 23, 1). »Lažan svjedok neće ostati bez kazne; i ko govori laži, neće uteći.« (Poslovice 19, 5). Sv. pismo opisuje više događaja kako su klevetnici i lažni svjedoci bili kažnjeni. Tako se za vrijeme proroka Danijela dogodilo ovo:

1. Dvije starješine naroda izrailjskoga, ljudi opaki, potvorili su jednu poštenu i bogobojaznu ženu, imenom Suzanu da je učinila grijeh nečistoće. Nato se skupi narod, i dođu sa Suzanom roditelji, djeca i sav rod njezin i udare u plač oni i svi koji su je poznavali. Ona pak plačući pogleda na nebo, jer se srce njezino uzdalo u Gospodina. Narod povjerova starješinama i osudi Suzanu na smrt. A Suzana zavapi: »Bože vječni, koji poznaješ stvari sakrivene, ti znaš da su krivo na mene posvjedočili.« I usliši Bog njezin vapaj. Jer kad su Suzanu vodili na smrt, Gospodin prosvijetli proroka Danijela da je otkrio narodu klevetu one dvojice starješina. Nato je narod glasno hvalio Boga koji izbavlja one što se uzdaju u njega, i oslobodio je Suzanu; a onu dvojicu klevetnika kaznio je smrću kako je to propisivao zakon Mojsijev. (Danijel 13, 1).

2. Kad su Isusa preslušavali kod velikog svećenika Kaife, izjavili su neki svjedoci protiv Isusa da je ovako govorio: »Ovaj reče: mogu razvaliti hram Božji i za tri dana opet ga sagraditi.« A drugi su svjedoci rekli: »Mi smo čuli gdje govori: ja ću razoriti ovaj hram koji je načinjen rukama i sagradiću za tri dana drugi koji nije rukama načinjen.« A Isus je govorio o svome tijelu kao hramu koje će se smrću razoriti, a sam će ga za tri dana oživiti,

jer je tako rekao: »Razorite ovaj hram, a ja ću ga podignuti za tri dana.« (Ivan 2, 19).

Obojica starješina pripovijedali su narodu o Suzani što nije učinila. Oni su izmislili pogrešku za nju i povrijedili njezino poštenje i dobar glas. Oni su je potvorili ili klevetali.

138. *Ko kleveće?*

Kleveće ko o bližnjemu pripovijeda izmišljene pogreške.

Kleveta je grijeh pred Bogom i ružna opačina pred ljudima. Nepravda koju neko klevetom nanosi bližnjemu može biti teški ili laki grijeh, prema tome da li je time bližnjemu nanesena veća ili manja šteta. Grijeh je stim veći što je veća i uglednija osoba koja kleveće ili koju se kleveće. Griješi i onaj koji rado sluša klevetanje ili koji pitanjima i odobravanjem potiče koga da kleveće.

Obojica starješina uzrokovali su da je nevina Suzana bila osuđena na smrt. Bili su dužni opozvati što su lažno rekli. Oni to nisu učinili; i stigla ih je zaslužena kazna.

139. *Što je dužan učiniti ko je oklevetao bližnjega?*

Ko je oklevetao bližnjega dužan je opozvati što je lažno rekao i naknaditi svaku tim učinjenu štetu.

I svjedoci i starješine znali su da Isus nije ništa kriv pa su ipak protiv njega svjedočili kao da je kriv; oni su lažno svjedočili na sudu.

140. *Ko svjedoči lažno?*

Lažno svjedoči ko kao svjedok govori na bližnjega što zna da nije istina.

Kad čovjek govori o svome bližnjemu, a osobito kad je pozvan da o njemu svjedoči, treba da ima na pameti da Bog sve vidi i čuje i da će svakoga pravedno i strogo suditi. Ta će ga misao odvraćati da ne kleveće i da ne svjedoči lažno na bližnjega.

PAMTI! Ne slušaj klevete niti pomogni komu klevetati bližnjega. Ne druži se s klevetnicima, jer ćeš s njima propasti. Ne ponavljaj opakih riječi, i ako si što čuo protiv bližnjega, neka ostane sakriveno u tebi. (Crkvenica 19, 7).

Ako ko tebe okleveće, brani svoj dobar glas, ali predaj to i u ruke Božje i uzdaj se u Božju pomoć. Sjeti se Isusovih riječi: »Blago vama kad vas pogrde i progone i govore na vas sve zlo lažući mene radi. Veselite se i klikujte, jer je plaća vaša velika na nebesima.« (Matej 5, 11.) Sretan onaj čovjek koji ne mora ići na sud niti svjedočiti za koga. Ali su poslovi među ljudima često toliko zamršeni da i miroljubiv čovjek bude katkad prisiljen ići na sud kao tužitelj ili kao optuženik ili kao svjedok.

Imaš li koga tužiti, govori istinu. Ne služi se krivim potpisima ni lažnim ispravama, ni drugim varkama. Znaj da osim ljudi na zemlji ima još jedan sudac, Bog kod koga ćeš sigurno izgubiti parnicu,

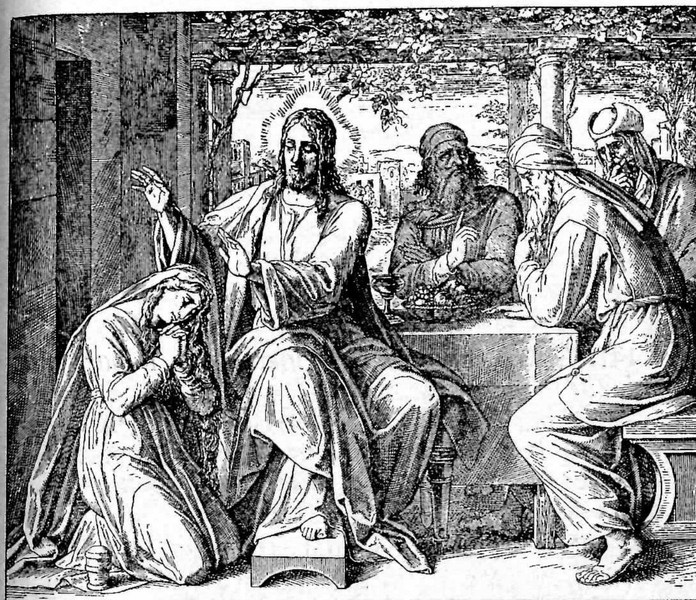
ako si je prijevarom dobio pred ljudima. Ako dođeš pred sud kao optuženik, govori onako kako znaš da je istina. Ako osjećaš da si kriv, priznaj i budi pripravan trpjeti primjerenu kaznu. Pozovu li te k sudu kao svjedoka, ne reci ni više ni manje, nego što ti je poznato. Ne daj se odvratiti od istine ni mitom ni obećanjima, ni prijetnjom, ni kakvim obzirima. Proslavi Boga i daj da pobijedi istina da dobije parnicu onaj koji je u pravu.

30. BOG ZABRANJUJE BLIŽNJEGA KRIVO SUDITI I OGOVARATI

1. Neki ljudi rado preziru one koji provode dobar kršćanski život, a osobito one koji su se obratili od grešnoga života, i pretresaju njihove pogreške. Spasitelj kori takve ljude ovako: »A zašto vidiš trun u oku brata svoga, a grede u oku svome ne opažaš? Ili kako možeš reći bratu svomu: Brate, daj da izvadim trun iz oka tvoga, kad sam ne vidiš grede u oku svome? Licemjere, izvadi najprije gredu iz oka svoga, pa ćeš onda vidjeti izvaditi trun iz oka brata svoga.« (Luka 6, 41). Sv. pismo veli i ovo: »Svaki će od nas dati Bogu račun za sebe. Zato, dakle, da ne sudimo više jedan drugoga.« (Rimljanima 14, 12).

2. Sv. pismo pripovijeda kako se Isus zauzeo za dobar glas jedne žene koja je bila nekoć grešnica pa se obratila.

Jednom je neki farizej, imenom Šimun pozvao Isusa na objed. Dok su objedovali, dođe u kuću jedna žena (imenom Marija Magdalena) koja je bila grešnica u gradu. Ona donese posudicu skupocjene pomasti i stane straga kod nogu Isusovih. Kako je gorko plakala, padale su joj suze na noge Isusove, i ona ih je kosom glave svoje otirala, i cjelivajući ih mazala skupocjenom pomašću. Kad je to vidio farizej, p o m i s l i u s e b i: »Da je ovo prorok, znao bi, dakako, ko je i kakva je žena koja ga se dotiče, i da je grešnica.« Tada mu reče Isus: »Šimune, imam ti nešto kazati.« On reče: »Učitelju, kaži!« A Isus

nastavi: »Dvojica su bili dužni jednome vjerovniku; jedan je bio dužan 500 dinara, a drugi 50. A kad nisu imali odakle da vrate, pokloni obojici. Koji će ga dakle više ljubiti?« Odgovori Šimun: »Mislim, da onaj, komu je više poklonio.« Isus mu reče: »Pravo si sudio.« I okrenuvši se k ženi, reče Šimunu: »Vidiš li ovu ženu? Uđoh u kuću tvoju, vode mi na noge nisi dao, a ova suzama obli moje noge i svojom kosom otre. Cjelova mi nisi dao, a ova, otkako uđe, ne presta cjelivati nogu mojih. Uljem mi nisi pomazao glave moje, a ona pomašću pomaza noge moje. Zato ti kažem: oprošteni su joj mnogi grijesi, jer je mnogo ljubila (Boga); a kome se manje prašta, manje ljubi.« A ženi reče: »Oprošteni su ti grijesi.« I stanu misliti u sebi oni što su sjedili s njime za stolom: »K o j e o v a j, d a i g r i j e h e o p r a š t a?« A ženi kaže Isus: »Vjera ti je tvoja pomogla, idi u miru!« (Luka 7, 36).

Isus se zauzima za Mariju Magdalenu koja plače radi svojih grijeha; hvali njezina dobra djela kojima je nastojala zadovoljiti pravdu Božju. Isus je ne smatra više javnom grešnicom; ne otkriva grijehe njezina pređašnjega života; Spasitelj o njoj dobro misli i govori kao o pokornici koja je vrijedna da joj oprosti grijehe i pribavi dobar glas što ga je bila nekoć izgubila.

Tako treba da radimo i mi. Naš bližnji ima, možda, i većih pogrešaka, ali ima i dobrih djela. Skrenimo pažnju na ta dobra djela.

141. *Kako treba da se brinemo za dobar glas bližnjega?*

Za dobar glas bližnjega treba da se brinemo tako da o bližnjemu dobro mislimo i govorimo, a pogrešaka njegovih da ne otkrivamo bez velikih razloga.

Marija Magdalena se kajala što je grijesima Boga uvrijedila, dapače i javnu je pokoru činila. Tako je zavrijedila da ljudi o njoj dobro misle i govore. Ali Šimun i ostali koji su s njim bili kod stola nisu se obazirali na to, već su imali na pameti samo njezine grijehe što ih je nekoć učinila. Oni su je krivo sudili.

142. *Ko bližnjega krivo sudi?*

Krivo sudi bližnjega ko bez dovoljna razloga zlo misli o njemu.

Ali Spasitelj nije tako činio. On se nije više spominjao njezinih grijeha, nego je isticao njezina pokornička djela i njezinu ljubav prema Bogu. Zato joj i reče: »Oprošteni su ti grijesi.«

Bog se, dakle, ne spominje više grijeha što ih je čovjek imao, ako počne činiti pokoru i ljubiti Boga. Ovako govori Bog po proroku Ezekielu: »Ako opaki bude činio pokoru za svoje grijehe . . ., i držao sve moje zapovijedi, i činio što je pravo i pravično . . ., svih njegovih opačina što ih je učinio, ja se neću spominjati. On će živjeti radi djela pravednosti.« (Ezekiel 18, 21).

Ne smije, dakle, ni čovjek bez velikog razloga spominjati grijehe svoga bližnjega. A ko tako čini, taj bližnjega ogovara.

143. *Ko ogovara?*

Ogovara ko bez potrebe otkriva pogreške bližnjega.

Ogovaranje je grijeh pred Bogom i gadna opačina pred ljudima. Ko ogovara povređuje dobar glas bližnjega i čini mu nepravdu. Ta nepravda može biti teški ili laki grijeh, prema tome da li je time bližnjemu nanesena veća ili manja šteta. Stim je veći grijeh što je veća i uglednija osoba koja ogovara ili koju neko ogovara.

Ne ogovara ko pripovijeda pogreške bližnjega koje su javno poznate. Ali je ipak bolje, i ljubav prema bližnjemu traži da što manje diramo u tuđe pogreške, a više nastojimo da svoje popravimo.

Katkad se nađe i među pobožnim ljudima takvih koji misle da nije grijeh otkrivati tuđe pogreške. Ali se varaju, jer ne može biti čist od grijeha koji bližnjemu otima dobar glas. Zato im je i pobožnost isprazna dok se ne poprave. Jer Sv. pismo kaže: »Ako ko misli da je pobožan, a ne zauzdava jezika svojega, nego vara srce svoje, njegova je pobožnost isprazna.« Jakov 1, 26). »Mnogi su pali od oštrice mača, ali više ih je palo od (zlih) jezika.« (Crkvenica 28, 22).

Ko je škodio dobru glasu bližnjega dužan je to popraviti koliko može; najlakše će to učiniti, ako ističe njegove prednosti i dobra djela pred onima pred kojima je naškodio njegovu dobru glasu.

Posebna je vrsta ogovaranja tako zvano došaptavanje. To biva onda kad se drugomu pripovijeda što je neko o njemu kazao. Douškivači razaraju mir čitavih obitelji i općina i uzrok su mnogih neprijateljstava i razdora. Grijeh douškivanja je veći od ogovora, kaže sv. Toma Akvinski, jer se njime ne razara samo čast

bližnjega, već također dobri odnosi i ljubav među ljudima. Sv. pismo veli: »Douškivača i dvojezičnoga ljudi proklinju; jer čini smutnje među mnogima koji žive u miru.« (Crkvenica 28, 15.).

Katkad smijemo otkriti tuđe pogreške, dapače smo i dužni kazati ih, na pr. roditeljima, učiteljima, poglavarima da se krivac popravi ili da se zapriječi kakva veća nesreća ili šteta. Djeca neka kažu svojim roditeljima, ako bi ih ko htio zavesti na zlo. Ko zna za kakva veća zla što ih neko namjerava učiniti, pa ih ne otkrije, nego šuti, postaje sukrivac tih tuđih grijeha.

Osma zapovijed Božja glasi: Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga!

144. *Što nam zapovijeda Bog u osmoj zapovijedi?*

U osmoj zapovijedi zapovijeda nam Bog da budemo istiniti; da istinito svjedočimo i brinemo se za dobar glas bližnjega.

145. *Što nam zabranjuje Bog u osmoj zapovijedi?*

U osmoj zapovijedi zabranjuje nam Bog pretvarati se i lagati; klevetati i lažno svjedočiti; krivo suditi, ogovarati i douškivati.

PAMTI! Kako je tebi milo da ljudi o tebi dobro misle i govore, tako je i svakomu drugomu milo, ako i ti o njemu dobro misliš i govoriš. Isus kaže: »Sve što hoćete da čine vama ljudi, činite i vi njima tako.« (Matej 7, 12).

Kad u društvu ko započne razgovor o pogreškama bližnjega, nastoj da svedeš razgovor na druge stvari; ako to ne možeš, onda pripovijedaj barem što znaš da je taj bližnji dobra učinio. Tako ćeš mu sačuvati dobar glas. Ako pak ni to ne možeš, onda radije šuti. Tako ćeš pokazati da ti nije milo slušati razgovore o pogreškama bližnjega.

Kad padneš u napast da govoriš o pogreškama bližnjega, sjeti se opomene Sv. pisma: »Što nećeš da drugi čini tebi, pazi da nigda ne činiš ni ti drugomu.« (Tobija 4, 16). Imaj, dalje, na pameti i svoje pogreške koje su, možda, i veće od pogrešaka bližnjega, pa se za njih postidi i kaj se pred Bogom, a bližnjega ostavi na miru.

DEVETA ZAPOVIJED BOŽJA: NE POŽELI ŽENE BLIŽNJEGA SVOGA

31. BOG ZAPOVIJEDA UZDRŽATI SVETOST I ČAST PORODICE

Sv. pismo kaže: »Ženidbu neka svi drže u časti; jer bludnicima i preljubnicima sudiće Bog.« (Hebrejima 13, 4). Sv. pismo hvali mnoge porodice koje su se odlikovale svetošću i pravednošću.

1. Osobito hvali Juditu i njezinu obitelj. Ta je junačka žena poslije smrti svoga muža vrlo pazila da uzdrži svetost i čast svoje porodice; živjela je povučeno ne samo zato da sačuva svoje dobro ime nego i da lakše i sabranije može Bogu služiti. Živjela je pokornički, bila je umjerena i postila je mnogo. »Ona je bila vrlo lijepa obličja, i njezin joj je muž ostavio brojnu obitelj i veliko gospodarstvo s množinom goveda i ovaca. I kod svih je ljudi uživala dobar glas, jer se veoma bojala Boga, i nikoga nije bilo koji bi o njoj što zlo govorio.« (Judita 8, 7).

Mnogo se hvali u Sv. pismu junačka majka Makabejka i njezinih sedam sinova. Ona je tako sveto odgojila svoju djecu da su svi voljeli podnijeti muku i junačku smrt, negoli povrijediti zakon Božji.

2. Među svetim obiteljima naročito se odlikuje obitelj sv. Joakima i Ane, roditelja bl. Djevice Marije. Oni su stanovali u Nazaretu; bili su pravedni i sveti, obdareni i rasvijetljeni osobitom milošću s neba. Ponizno su i čisto živjeli pred Bogom. Oni su svoju kćerku molitvama isprosili od Boga i njemu je prikazali. Nekoliko godina najbrižnije su je odga-

jali i poučavali u Božjim stvarima kod kuće u Nazaretu. Da je posve predadu Bogu, odveli su je već zarana u hram jerusalimski da bude ondje odgajana.

S pohvalom spominje Sv. pismo obitelj Zakarije i Elizabete, roditelja sv. Ivana Krstitelja. Oboje su bili pravedni pred Bogom, živeći u svemu po zapovijedima i uredbama Gospodnjim bez mane. I nisu imali djeteta, a oboje su odmakli u godinama. To im je zadavalo velik bol, pa su se ustrajno molili Bogu da im blagoslovi brak i dade djece. I Bog ih je uslišio i dao im sina Ivana. Njega su brižno odgojili i poučavali. Po Božjem određenju odvela je majka dječaka Ivana u pustinju. Ondje se on postom i molitvom i pokorničkim životom spremao da bude preteča Isusov. (Luka 1, 6).

Spomenute obitelji bile su bogobojazne. Pojedini članovi tih obitelji bili su Bogu odani i držali su zapovijedi Božje. Roditelji su i ukućani poučavali djecu u Božjim istinama i s njima zajedno vršili vjerske dužnosti.

146. *Kako će porodica uzdržati svoju svetost?*

Svoju svetost uzdržaće porodica tako da bude odana Bogu i drži njegove zapovijedi; da djecu odgaja u bogoljubnosti i zarana privikava na vršenje vjerskih dužnosti.

Sv. pismo izrijekom ističe pravednost spomenutih obitelji. Članovi njihovi bili su marljivi u poslu, jedan prema drugome pravedni; živjeli su trijezno i gotovo pokorničkim životom; nevolje su i slaboće međusobne strpljivo podnosili, a sve ih je vezala međusobna ljubav.

147. *Kako će porodica uzdržati svoju čast?*

Svoju čast uzdržaće porodica tako da članovi njezini budu jedan prema drugome pravedni, u poslu marljivi, u svemu umjereni; u nevoljama strpljivi i međusobnom ljubavlju povezani.

Sv. pismo kaže: »Ljubav je strpljiva i dobrostiva; ne zavidi, ne hvasta se, ne nadima se; ne čini što je ne-

pristojno, ne traži svoje, ne srdi se; ne raduje se nepravdi, a raduje se istini; sve podnosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi.« (I. Korinćanima 13, 4).

Bog je dao ljudima devetu zapovijed, jer hoće da poštuju svetost i čast obitelji. Zato je svaki čovjek dužan poštovati to dostojanstvo obitelji i da ništa ne čini što bi je moglo uznemiriti i unesrećiti.

148. *Što je dužan činiti svaki čovjek da se uzdrži svetost i čast porodice?*

Da se uzdrži svetost i čast porodice dužan je svaki čovjek poštovati dostojanstvo porodice i ništa ne činiti što bi moglo razoriti sreću porodičnoga života.

PAMTI! Početnik obitelji je sam Bog. Zato treba da je sveta i časna. Pogani su obeščastili obitelj, jer su smatrali ženu kao ropkinju koju mogu prodati, darovati i bez ikakvih prava otpustiti. A Bog zaštićuje obitelji, napose majke i zapovijeda da svaki čovjek poštuje svetost i čast obiteljskoga života. Kršćanska vjera visoko cijeni obitelj, a naročito majke. Zato katolička Crkva čini po naredbi Božjoj sve da uzdrži svetost i čast obiteljskoga života da tako zaštiti djecu i njihov kršćanski odgoj. Ugledu i časti majke u katoličkoj Crkvi mnogo pridonosi štovanje Majke Božje. Radi nje posebice štuju kršćani i cijene cijeli ženski rod.

Djeca ne mogu potpuno razumjeti, naročito dok su još manja, kako im je lijepo kad ih roditelji odgajaju, brižno nadziru i ljube; teško mogu shvatiti sreću takvih obitelji gdje se njihovi članovi među sobom lijepo sporazumijevaju i pomažu. Ali je teško i pogibeljno za djecu koja nemaju roditeljske kuće, odgoja i ljubavi. Neka znadu i takva djeca da i njih voli dragi Bog i da ih neće zapustiti, ako budu dobra i bogoljubna. Djeca neka zahvaljuju Bogu što imaju sreću da se odgajaju u obitelji. Dobra djeca traže svoju radost i odmor kod svojih roditelja i među svojom braćom. Neka znadu djeca i to da će roditelji odgovarati za njih pred sudom Božjim kako su ih odgojili. Ali će i svako dijete strogo odgovarati pred Božjim sudom i polagati račun o tom kako je slušalo svoje roditelje i odgojitelje i kako je pomoglo da se uzdrži svetost i čast njegove obitelji. Roditelji neka zajedno s djecom i ukućanima mole Boga za tu milost.

32. BOG ZABRANJUJE POVRIJEDITI SVETOST I ČAST PORODICE

Na Sinajskoj Gori proglasi Bog ovu zapovijed: »Ne poželi žene bližnjega svoga!« Sv. pismo kaže: »Onaj koji je preljubnik, radi bezumlja svojega srca, gubi svoju dušu; pribavlja sebi sramotu i porugu; njegova se ljaga neće izbrisati.« (Poslovice 6, 32).

Sv. pismo pripovijeda ovaj događaj: Prije nego je Isus započeo javno naučavati, pozove Bog iz pustinje Ivana, sina Zaharijina, da ljude pripravlja za dolazak Spasitelja.

U to vrijeme upravljao je Galilejom Herod Antipa. On je otpustio svoju zakonitu ženu i uzeo k sebi ženu svoga brata Filipa, imenom Herodijadu koja je došla k njemu zajedno sa svojom kćerkom (Salomom). Ivan Krstitelj ukorio je Heroda radi te žene i rekao mu: »Ne smiješ je imati.« Radi toga uhvati Herod Ivana Krstitelja, sveza ga i baci u tamnicu. I bio bi ga ubio, ali se bojao naroda koji je Ivana držao za proroka. A Herodijada nije mirovala dok nije bio ubijen Ivan Krstitelj. I pruži joj se zgoda kad je Herod, na dan svoga rođenja, priredio gozbu svojim velikašima iz Galileje. Kći Herodijadina igrala je i ugodila Herodu i njegovim gostima. A Herod se zakune djevojci: »Što god zatražiš, dać ti, bilo i polovicu kraljevstva mojega.« I ona izišavši upita svoju majku: »Što ću iskati?« A ona odgovori: »Glavu Ivana Krstitelja!« I uđe brzo pred Heroda i reče mu: »Hoću da mi odmah daš na tanjuru glavu Ivana Krstitelja.« Herod se nato ražalosti; ali radi zakletve i radi svojih gosti ne htjede je odbiti, nego odmah posla krvnika i zapovjedi da se donese Ivanova glava. Krvnik otide i otsiječe mu glavu u tamnici pa je donese na tanjuru djevojci, a ona je dade svojoj majci. Čuvši to učenici Ivanovi, dođu i uzmu njegovo tijelo i metnu ga u grob. (Luka 3, 20, Marko 6, 17).

Herod je otpustio svoju zakonitu ženu i uzeo k sebi drugu ženu. Radi toga grijeha korio ga je Ivan Krstitelj. Do toga grijeha ne bi bilo došlo, da je Herod odmah od početka odbijao i samu takvu pomisao i želju. Tako su već i te misli i želje bile nedopuštene i teški grijesi protiv devete zapovijedi Božje.

149. *Dokle nisu nečiste misli i želje grešne?*

Nečiste misli i želje nisu grešne dok su nam mrske i dok ih nastojimo izbiti iz glave.

150. *Što treba činiti kad nas stanu napastovati nečiste misli i želje?*

Kad nas stanu napastovati nečiste misli i želje, treba im se odmah iz početka usprotiviti i Boga u pomoć prizvati.

Herod je raskinuo svoju valjanu ženidbu i sklopio novi brak, premda je živjela još njegova zakonita žena, kao što je još živio i zakoniti muž Herodijadin. Takvo sklapanje novoga braka zabranjuje Božji zakon. Isus Krist kaže: »Što je Bog združio, čovjek neka ne rastavlja... Ko otpusti ženu svoju i oženi se drugom, čini preljubu... I ako žena ostavi muža svojega i uda se za drugoga, čini preljubu.« (Marko 10, 9).

Po nauci katoličke Crkve ne može se kršćanski brak razvrći ni međusobnim sporazumom ženidbenih drugova ni bilo kakvim drugim zakonom. Prema tome nijedan od ženidbenih drugova ne može sklopiti novu valjanu ženidbu tako dugo dok obadvoje živi. Po božanskom pravu traje kršćanska ženidba do smrti muža ili žene, tj. ona je nerazrešljiva.

Kršćanin katolik može sklopiti valjanu ženidbu samo pred svojim vlastitim župnikom ili njegovim zamjenikom.

✠ 151. *Kako dugo traje ženidbeni vez?*

Ženidbeni vez traje do smrti muža ili žene. Kršćanska ženidba je nerazrešljiva.

Bezbrojne koristi koje izviru iz zakona o nerazrešljivosti ženidbe nabraja Sv. Otac Papa Pijo XI u svom pastirskom pismu od 31 XII 1930 god.

a) Koristi ženidbenim drugovima. »Ovom nerazrešljivošću... zatvaraju se vrata tjeskobnom strahu, neće li u času nevolje i starosti drugi suprug uzmaknuti; i na mjesto straha stavlja se mirna sigurnost.«

b) Koristi djeci. Zakonom o nerazrešljivosti ženidbe najbolje su osigurana djeca, njihova zaštita i odgoj koji traje mnoge godine. »Jer sjedinjene sile roditelja lakše snose teške i dugotrajne terete te dužnosti. Gdje se pak brak razrešuje, trpe djeca koja ostaju bez pravoga odgoja ili bar gube njegove plodove; jer im se i suviše lako iz roditeljske nesloge i drugih zlodjela povrijedi nevino srce i budu zavedena s puta kreposti.«

c) Koristi narodu i državi. Nerazrešljivost ženidbe jamstvo je i ljudskoj zajednici i pojedinom narodu za čestito i neokaljano ćudoređe. »Ako se taj red čuva, zajamčena je sreća i blagostanje države, jer je država takva kakve su obitelji i ljudi od kojih je sastavljena.« Razvratna porodica uništava ne samo sebe već zarazuje svoju okolinu i ruši sreću, blagostanje i napredak naroda.

Zlatna, dakle, sveza kršćanske ženidbe nije okov, već ukras života, nije smetnja, već vrelo snage. Ali ženidbeni drugovi treba da kršćanski žive i da kreposnim životom učine da im brak ne bude teret nego sreća.

Ipak valja izbjegavati sve prigode gdje se, na žalost, danas ruglu izvrgava svetost ženidbe. A te su prigode katkad govori i pisma, igre, romani, prljave pripovijesti, kinematografske slike itd. Budu li, dakle, bračni drugovi, pa i ostali ljudi, imali na pameti nerazrešljivost kršćanskoga braka, neće se tražiti rastava braka, neće se ulaziti u sramotna privremena udruživanja, neće se povređivati bračna vjernost. Ali će onda nestajati i raspikuća i propalica; na ulici ostavljene siročadi; umorstva i samoubistva itd.

Iz važnih razloga može dopustiti crkvena oblast da ženidbeni drugovi ne žive u obiteljskoj zajednici. To se zove rastava. Ali tom rastavom nije nipošto razvrgnut ženidbeni vez. Stoga oni koji su rastavljeni crkvenom rastavom ne mogu nikako sklopiti novu valjanu ženidbu dok obadvoje živi.

Katolik koji raskida svoju valjanu ženidbu, pa sklapa novi brak i vjenča se pred nekatoličkim službenim licem, učini teški grijeh. Takva nova ženidba nije sakramenat niti ima valjanosti u katoličkoj Crkvi. Osim toga potpada takav katolik ili katolikinja i pod crkvenu kaznu izopćenja, tj. istim časom prestaje biti članom katoličke Crkve; ne smije pristupiti k sv. sakramentima; ne smije kumovati kod krsta i potvrde; uskraćuje mu se crkveni pogreb.

Deveta zapovijed Božja glasi: Ne poželi žene bližnjega svoga.

152. *Što nam zapovijeda Bog u devetoj zapovijedi?*

U devetoj zapovijedi zapovijeda nam Bog uzdržati svetost i čast porodice; napose zapovijeda da budemo čisti i stidljivi u svojim mislima i željama.

153. *Što nam zabranjuje Bog u devetoj zapovijedi?*

U devetoj zapovijedi zabranjuje nam Bog povrijediti čast i svetost porodice; napose nam zabranjuje misliti i željeti što je nečisto i besramno.

PAMTI! Dokle god živimo na zemlji, imaćemo napasti. Bog ih dopušta. Napast sama sobom nije nikakav grijeh, pa makar bila i najružnija. Paziti treba samo da nam bude mrska i da je odbijamo od sebe. U napasti se vidi koliko ko vrijedi i koliko ljubi Boga i spasenje duše.

Kad te stanu napastovati nečiste misli i želje, odmah im se usprotivi i zazovi u pomoć raspetoga Spasitelja, bl. Djevicu Mariju, sv. Josipa, anđela čuvara i druge nebeske zaštitnike. Spomeni se i svojih posljednjih stvari, a te su: smrt, Božji sud, nebo ili pakao.

Sveto pismo kaže: »Ovo je volja Božja, posvećivanje vaše da se uzdržavate od bludnosti i svaki od vas da zna držati svoje tijelo u svetosti i časti, a ne u strastvenoj požudi kao i neznabošci koji ne poznaju Boga.« (I. Solunjanima 4, 3).

Kloni se grešnih prigoda, zlih društava i svega što bi te moglo navesti na grijeh. Strogo pazi na

svoj pogled! Neoprezni i preslobodni pogledi često su uzrok velikim napastima. Dospiješ li kad i bez svoje krivnje u nevaljalo društvo, nastoj da se što prije ukloniš. Tu vrijedi opomena sv. Augustina, biskupa: »U bijegu je spas.« Hoćeš li očuvati svoju dušu od grijeha nečistoće, a ti se moli Bogu svaki dan, jer molitva pročišćuje osjećaje i uzdiže ih k nebeskim dobrima. Ako možeš, moli na dan barem jednu desetku krunice na čast Majci Božjoj. Nada sve pak dostojno primaj sv. sakramente ispovijedi i pričesti.

Ako saznaš da ko namjerava raskinuti ženidbeni vez, nastoj da ga od toga odvratiš. Tim ćeš učiniti veliko dobro djelo.

DESETA ZAPOVIJED BOŽJA: NE POŽELI NIKAKVE STVARI BLIŽNJEGA SVOGA

33. BOG ZAPOVIJEDA MARLJIVO VRŠITI POSLOVE SVOGA ZVANJA

Prva zapovijed koju je dao Bog našim praroditeljima bila je da imadu raditi. Sv. pismo veli: »I uzevši Gospodin Bog čovjeka namjesti ga u zemaljski raj da ga obrađuje i da ga čuva.« (I. Mojsijeva 2, 15). Tu je Božju zapovijed Spasitelj lijepo ocrtao u priči o talentima:

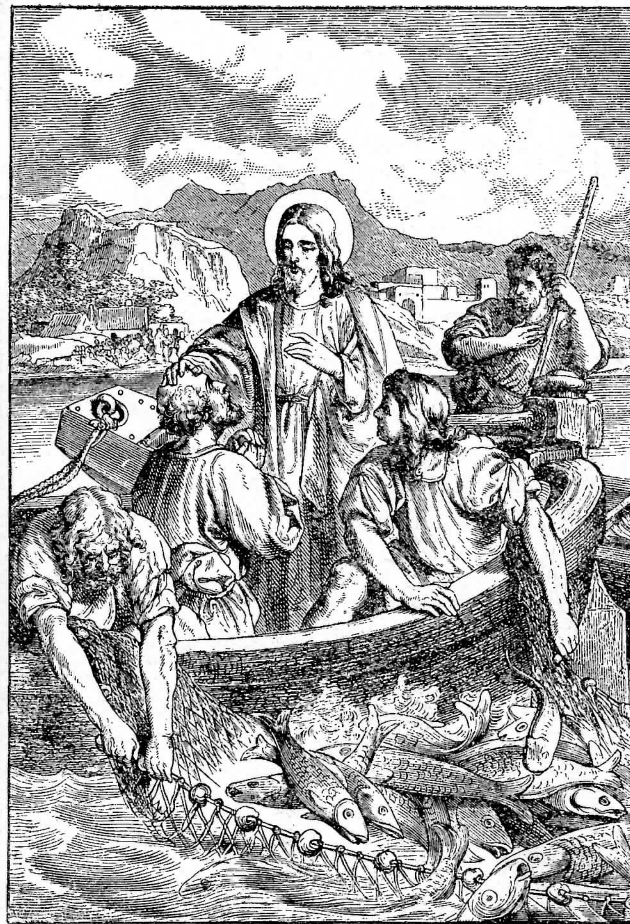
1. Neki čovjek polazeći na put dozva svoje sluge i predade im svoju imovinu. Jednomu dade pet talenata, drugomu dva, trećemu jedan: svakomu prema njegovoj moći; i odmah pođe na put. A onaj što primi pet talenata otide, te je radio njima i dobio još pet. Tako je i onaj što je primio dva, dobio još druga dva. A koji je primio jedan, ode te ga zakopa u zemlju i sakri novac gospodara svoga.

Poslije dugoga vremena dođe gospodar njihov i zatraži račun od njih. I pristupivši onaj koji je primio pet talenata, donese još pet talenata govoreći: »Gospodaru! Predao si mi pet talenata; evo, još sam pet dobio s njima.« Reče mu gospodar: »Dobro, slugo dobri i vjerni! U malom bio si mi vjeran, nad

mnogim ću te postaviti; uđi u veselje gospodara svoga.« Tada pristupi i onaj koji je primio dva talenta i reče: »Gospodaru! Predao si mi dva talenta; evo, još sam dva dobio.« Reče mu gospodar: »Dobro, slugo dobri i vjerni! U malom bio si mi vjeran, nad mnogim ću te postaviti; uđi u veselje gospodara svojega.« A pristupi i onaj koji je primio jedan talenat i reče: »Gospodaru! Znam da si tvrd čovjek; žanješ gdje nisi sijao i kupiš gdje nisi vijao; pa bojeći se otidoh i sakrih talenat tvoj u zemlju; i evo ti što je tvoje.« Ali mu gospodar odgovori: »Zli i lijeni slugo! Znao si da žanjem gdje nisam sijao i kupim gdje nisam vijao; trebalo je, dakle, da moj novac daš mjenjačima, a ja bih došavši uzeo svoje s dobitkom. Uzmite, dakle, od njega talenat i podajte onomu koji ima deset talenata; jer svakomu koji ima daće se, i obilovaće; a od onoga koji nema uzeće se i ono što ima. A nekorisnoga slugu bacite u tamu najkrajnju, ondje će biti plač i škripanje zuba.« (Matej 25, 14).

2. Jednom je Isus na Jezeru Genezaretskom učio narod iz lađe. S njim su bili njegovi apostoli. A kad Isus presta govoriti, reče Petru: »Hajde na dubinu, i bacite svoje mreže i lovite!« A Petar odgovori: »Učitelju! Svu noć smo se trudili i ništa nismo uhvatili; a l i n a t v o j u r i j e č b a c i ć u m r e ž u.« I učinivši to, uhvatili su veliko mnoštvo riba, da im se mreža razdirala. I namignuše na drugove koji su bili na drugoj lađi da dođu i da im pomognu. I dođoše i napuniše obje lađice tako te se skoro potopile. Kad to vidje Šimun Petar, pripade ka koljenima Isusovim govoreći: »Iziđi od mene, Gospodine, jer sam čovjek grešnik.« Jer udivljenje obuze njega i sve koji su bili s njim zbog mnoštva riba koje uhvatiše; a tako i apostole Jakova i Ivana koji su bili drugovi Šimuna Petra. (Luka 5, 1).

Pričom o talentima hoće Isus da pouči ljude kako svaki čovjek treba da ima neko z v a n j e, tj. stalno određene poslove što ih treba da radi u svom

životu. To će svakoga najbolje o č u v a t i o d n e p r a v e d n e ž e l j e za tuđim stvarima.

T a l e n t i, tj. t j e l e s n e i d u š e v n e s p o s o b n o s t i što ih Bog daje ljudima nisu jednaki, nego su različiti. Prema tim različitim sposobnostima zove Bog ljude u raznolična zvanja. Zato neki vrše ponajviše samo tjelesne poslove, a drugi pretežno duševne poslove.

154. *Čemu nam je Bog dao duševne i tjelesne sposobnosti?*

Duševne i tjelesne sposobnosti dao nam je Bog da možemo vršiti poslove svoga zvanja i tako koristiti sebi i bližnjemu.

Premda je Petar bio izmučen od posla što ga je radio cijele prošle noći, ipak je poslušao Isusa. On ga je ljubio, zato je marljivo sve činio kako mu je Isus rekao. On se pouzdao u Isusov blagoslov, jer je u njegovo ime išao na posao. Tim je Petar pokazao svoju dobru nakanu i zavrijedio ne samo obilni blagoslov kod ribolova nego je stekao zasluge i za dušu.

155. *Kako treba da vršimo poslove svoga zvanja?*

Poslove svoga zvanja treba da vršimo ne samo marljivo i uredno nego i s dobrom nakanom, tj. na slavu Božju i na spasenje svoje duše.

Sv. pismo kaže: »Sve što god činite riječju ili djelom, sve činite u ime Gospodina Isusa hvaleći Bogu i Ocu po njemu.« (Kološanima 3, 17).

156. *Na što, dakle, osobito gleda Bog u svim našim djelima?*

U svim našim djelima gleda Bog osobito na dobru nakanu kojom postaje svako i najneznatnije naše djelo veoma zaslužno kod Boga.

Sv. pismo veli: »Ako, dakle, jedete ili pijete ili drugo što činite, sve činite na slavu Božju.« (I. Korinćanima 10, 31).

157. *Kako možemo ukratko pobuditi dobru nakanu?*

Dobru nakanu možemo ukratko pobuditi ovako: »Bože i Gospodine! Sve neka bude na tvoju slavu!« ili: »Sve na veću slavu Božju!«

158. *Kada je korisno pobuditi dobru nakanu?*

Dobru nakanu korisno je pobuditi češće na dan, a osobito valja to činiti svako jutro i prije svakoga važnijeg posla.

PAMTI! Bog je i tebi dao talente, tj. duševne i tjelesne sposobnosti i milosti; ali će Bog od tebe tražiti račun kako si se njima služio. Zato idi spremno na poslove svoga zvanja, pa će nebeski Gospodar i tebi jednom kazati one utješljive riječi: »Dobro, slugo dobri i vjerni. U malom bio si mi vjeran, nad mnogim ću te postaviti; uđi u veselje gospodara svojega.« Ta misao neka te tješi i onda kad ne

uspije tvoj posao ili kad možda propada sav tvoj trud i muka. I u takvu slučaju reci: Hvala Bogu! Bog već zna zašto to tako biva. Imaj na pameti da Bog i može i hoće zlo okrenuti na dobro i da nas često milostivo kara za naše ili tuđe grijehe. Zato traži utjehe ponajviše kod Boga, pa budi strpljiv te se predaj u ruke Božje, jer Bog svojih ne ostavlja.

Ugledaj se u sv. Obitelj!

M a r l j i v o r a d i! Ali ne zaboravi na onoga od koga dolazi blagoslov i svaki napredak. R a d i u i m e I s u s o v o! Tim presv. imenom započni i svrši dan. Reci češće obdan: S v e n a s l a v u B o ž j u! Združi, dakle, svoj rad s pobožnom molitvom. Tad možeš biti siguran da će Bog blagosloviti tvoj rad. Ali i teškoće koje ti zadaje rad sjedini s teškoćama muke i smrti Isusove. Tako duhovno sjedinjen s Isusom idi na svoje svagdanje poslove. Tako su radili sveti ljudi. Tako radi i ti. Na taj način postaje sav tvoj rad također molitvom. Molitva i rad treba da budu tvoji najbolji i nerazdruživi prijatelji. Poslovice kažu: R a d i k a o d a ć e š s t o g o d i n a ž i v j e t i, a m o l i k a o d a ć e š d a n a s u m r i j e t i. — M o l i i r a d i!

34. BOG ZABRANJUJE NEPRAVEDNO ŽELJETI TUĐE STVARI

Na Sinajskoj Gori proglasio je Bog i ovu zapovijed: »Ne poželi kuće bližnjega svoga... ni sluge njegova, ni sluškinje, ni vola, ni magarca, niti išta što je njegovo.« (II. Mojsijeva 20, 17). Sv. pismo opisuje više događaja o tomu kako su nesretno svršili oni koji su nepravedno poželjeli tuđe dobro.

Tako čitamo u Starom zavjetu:

1. Dogodi se da je sirski vojvoda, imenom Naaman teško obolio od gube, pa pođe u Samariju k proroku Elizeju da ga ozdravi. Sa sobom ponese lijepe darove za proroka. Kad je došao na njegova vrata, poruči mu Elizej: »Idi te zaroni sedam puta u Jordan!« Nato se Naaman rasrdi i reče: »Mislio sam da će pristupiti k meni uime Boga svojega i metnuti ruku svoju gdje je guba, i gubu otjerati. Nisu li vode u Damasku bolje od sviju voda izrailjskih?« Ali sluge njegove stanu ga nagovarati neka samo posluša što mu je prorok kazao, pa će se očistiti od gube. Tada siđe vojvoda i zaroni u Jordan sedam puta, i tijelo njegovo postane zdravo. I dođe da zahvali proroku. Iznese mu darove i reče: »Doista, sad znam da nema nigdje Boga do u Izrailja,« i ponudi mu na dar srebra i zlata i lijepih odijela. No Elizej nije htio uzeti dara, nego mu reče: »Idi s mirom!« I otide vojvoda s darovima. Ali se G i e z i j e, sluga Elizejev, polakomio na srebro i zlato i lijepo odijelo koje gospodar njegov nije htio primiti. I potrči za Naamanom i reče mu: »Poslao me gospodar da ti kažem: »Evo, baš sad su došla dva mladića, učenici proročki; daj za njih talenat srebra i dvije lijepe haljine.« Naaman mu reče: »Evo, uzmi dva talenta!« I dade mu i dvije lijepe haljine. Kad se Giezije vrati kući i iziđe pred Elizeja, zapita ga gospodar: »Odakle, Giezije?« A on odgovori da nije nikuda išao. Ali mu prorok reče: »Sada si dobio srebra i haljina da kupiš maslinike i vinograde, i ovce i goveda, i sluge i sluškinje; ali će i guba Naamanova prionuti za te i za potomstvo tvoje dovijeka.« I Giezije otide od njega gubav i bijel kao snijeg. (IV. Kraljevska 5, 1).

2. Sv. pismo također spominje apostola Judu Iškariotskoga kako je bio pohlepan na novce i postao izdajnik Isusov. Bilo je to šest dana prije Isusove muke i smrti. Dođe Isus sa svojim apostolima u Betaniju gdje je bio Lazar koga je podigao iz mrtvih. Ondje zgotoviše Isusu večeru, i Marta je služila kod stola. Tada Marija Magdalena uzevši skupocjenu mast, pomaza noge Isusove i otare ih kosom svojom; i napuni se kuća mirisa od pomasti. A Juda Iškariotski reče: »Zašto se ova pomast nije prodala za trista dinara, i zašto se ne dade siromasima?« A to nije rekao što bi se brinuo za siromahe, nego jer je bio tat i imao kesu i nosio što se metalo u nju. A Isus reče: »Ostavi je da to čini za dan ukopa moga! Jer siromaha imate svagda sa sobom, a mene nemate svagda.« (Ivan 12, 5).

I Giezije i Juda su nepravedno željeli tuđe i sagriješili protiv desete zapovijedi Božje.

159. *Ko nepravedno želi tuđu stvar?*

Nepravedno želi tuđu stvar ko misli ili želi zadobiti je krađom, prijevarom ili drugim kojim nedopuštenim načinom.

Tako griješi protiv desete zapovijedi Božje ko misli na pr. štogod ukrasti, ako do toga i ne dođe:

ko želi drugoga prevariti, ako mu to i ne uspije; ko misli ili želi okoristiti se tuđom nevoljom; ko želi drugoga oštetiti; ko misli naškoditi drugomu; ko želi tuđu smrt da dobije baštinu; ko misli drugoga potkopati da dobije njegovu službu; ko misli neopazice premjestiti međašni znak na polju, livadi, vrtu da tim poveća svoj posjed itd. Ti grijesi su teški ili laki, prema tome da li je veća ili manja stvar koju nepravedno želi.

Giezija su nepravedne želje dovele do laži i prijevare i pribavile njemu i potomcima strahovitu bolest gube. A ako se nije pokajao i pokoru činio, propala mu je i duša. Juda je od nepravedne želje za novcem postao tat, zatim izdajica svoga Spasitelja, a napokon je pao u očaj i učinio samoubistvo. Isus je rekao za njega da bi mu bolje bilo da se ni rodio nije.

160. *Kamo dovode čovjeka nepravedne želje za tuđom imovinom?*

Nepravedne želje za tuđom imovinom dovode čovjeka na mnoga nepravedna djela i pribavljaju mu vremenu, a često i vječnu propast.

Sv. biskup Bazilije kaže: »Pohlepa za novcem napunja šume razbojnicima, kuće kradljivcima; obitelji nezadovoljnicima; sudnice lažnim svjedocima; stanove bijedom i nevoljom; oči sirota suzama, srca udovica uzdasima; zatvore zločincima i pakao prokletnicima.« A Sv. pismo kaže: »Jao vama koji združujete kuću s kućom i polje s poljem da više ne bude mjesta; zar mislite sami stanovati na zemlji? ... Gospodin veli: Doista će mnoge kuće ostati puste, a velike i lijepe bez stanovnika. Jer će deset rala vinograda dati jedan akov, a trideset vijača sjemena donijeće tri.« (Izaija 5, 8).

Deseta zapovijed Božja glasi: Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga.

161. *Što nam zapovijeda Bog u desetoj zapovijedi?*

U desetoj zapovijedi zapovijeda nam Bog da marljivo vršimo poslove svoga zvanja.

162. *Što nam zabranjuje Bog u desetoj zapovijedi?*

U desetoj zapovijedi zabranjuje nam Bog nepravedno željeti tuđe stvari.

~~~~~

PAMTI! Budi zadovoljan onim što ti je Bog dao. Pazi da te ne zaokupi nepravedna želja za novcem ili za drugim zemaljskim blagom! Sv. pismo veli: »A koji hoće da se obogate, upadaju u napast i zamku i u mnoge lude i škodljive želje koje obaraju ljude u propast i pogibao. Jer je korijen sviju zala pohlepa kojoj neki predavši se, zalutaše od vjere i na sebe navukoše jade velike.« (I. Timoteju 6, 9).

Čuvaj se i rasipnosti! Čežnja za uživanjem, kao i gošćenja, zatim skupocjene haljine i nakiti itd. mnoge je obitelji strovalilo u dugove, nagnalo da nepošteno upravljaju tuđom imovinom, a katkada ih i posve upropastilo.

Ali se čuvaj i škrtosti! Jer škrtost navodi na različite opačine kao: prijevaru, nepravdu i okrutnost; potkopava i ugušuje kreposti i uništava spasenje.

Kad te stanu napastovati opake misli i želje za tuđim stvarima, treba da im se odmah usprotiviš. Dokle god budeš odbijao takve napasti, neće se duša tvoja okaljati grijehom pohlepe. Imaj na pameti Isusovu riječ: »Što koristi čovjeku, ako cijeli svijet dobije, a duši svojoj naudi.« Isus je također rekao ovo: »Ne sabirajte sebi blaga na zemlji gdje ga moljac i rđa kvari i gdje ga tati potkopavaju i kradu! Nego sabirajte sebi blago na nebu gdje ga ni moljci ni rđa ne kvare i gdje ga tati ne potkopavaju i ne kradu.« (Matej 6, 19).

~~~~~

PET ZAPOVIJEDI CRKVENIH

UVOD

CRKVA JE DALA LJUDIMA ZAPOVIJEDI

Apostoli su neumorno propovijedali Isusovu nauku širom po svijetu kako im je to zapovjedio Isus prije svoga uzlaska na nebo: »Idite, dakle, i naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga; učeći ih da drže sve što sam vam zapovjedio. I evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta.« (Matej 28, 19).

Vjeru kršćansku primali su i Židovi i neznabošci. Među kršćanima koji su prije bili Židovi bilo ih je koji su još poslije krštenja držali propise židovskog zakona. Oni su tražili da te propise drže i kršćani koji su prije bili neznabošci, inače da se neće spasiti. Radi toga su nastale prepirke među vjernicima, osobito u gradu Antiohiji. I pošalju apostole Pavla i Barnabu u Jerusalim k ostalim apostolima da tu stvar riješe.

I sabraše se apostoli i starješine u Jerusalimu. Po mnogom raspravljanju ustade Petar i reče: »Draga braćo! Bog je posvjedočio za pogane kad im je dao Duha Svetoga kao i nama; i nije postavio nikakve razlike među nama i njima očistivši vjerom srca njihova. Zašto, dakle, sad kušate Boga da metnete na vrat učenicima jaram koji nisu mogli nositi ni oci naši ni mi. Nego vjerujemo da ćemo se spasiti milošću Gospodina Isusa kao i oni.« Tada zaključe apostoli i starješine da izaberu ljude između sebe i da ih pošalju u Antiohiju s Pavlom i Barnabom. I kad su izabrali ugledne muževe među braćom, predali su im pismo što su ga svojom rukom

napisali: »Nađe za dobro Duh Sveti i mi da ne stavljamo više nikakva bremena na vas osim ovoga potrebnoga: da se čuvate od žrtava idolskih i od bludnosti. Ako se budete toga čuvali, biće vam dobro.« Kad su pročitali poslanicu apostolsku u Antiohiji, obradovali su se kršćani i utješili se, što ne moraju više vršiti propise zakona židovskoga. (Djela apostolska 15).

Taj prvi apostolski sabor bio je godine 50.

Poslije sabora u Jerusalimu pokoravali su se kršćani zapovijedima apostola i ostalih crkvenih poglavara. S vremenom dali su vrhovni poglavari katoličke Crkve više zapovijedi, a među njima osobito ovih pet:

1. **Svetkuj zapovjedne blagdane.**
2. **Slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i u ostale zapovjedne blagdane.**
3. **Posti zapovjedne poste i u određene dane ne mrsi.**

4. Svake se godine najmanje jedanput ispovjedi i o Uskrsu pričesti.

5. Ne svadbuj svečano u zabranjeno vrijeme.

PAMTI! Nauči naizust »Pet zapovijedi crkvenih«! Slušaj poglavare katoličke Crkve! Apostolima i njihovim nasljednicima dao je Isus Krist svoju trostruku vlast: učiteljsku da naučavaju sve narode; pastirsku da daju spasonosne zapovijedi; i svećeničku da dijele svete sakramente. Tako Crkva vodi ljude u život vječni. Budi dobar kršćanin katolik; osjećaj i živi sa sv. Crkvom da i ti po njoj dođeš u nebo.

PRVA ZAPOVIJED CRKVENA

35. CRKVA ZAPOVIJEDA SVETKOVATI ZAPOVJEDNE BLAGDANE

Apostoli i prvi kršćani rado su se sjećali znamenitih zgoda iz Isusova života. Na godišnjicu tih događaja skupljali su se na određenim mjestima i slavili uspomenu toga dana sv. misom, primanjem sv. pričesti, molitvom i pjesmom. Poslije su se sjećali i znamenitijih događaja iz života bl. Djevice Marije i sv. mučenika. Tako su s vremenom pomalo nastajale različne svetkovine koje se još i danas slave.

Nekoje od tih svetkovina slave se svake godine na isti dan mjeseca pa se zovu nepomične svetkovine. Takve su Božić, Bogojavljenje itd. Druge opet slave se na isti dan u sedmici. To su pomične svetkovine, na pr. Uskrs, Spasovo, Duhovi, Tijelovo itd.

To su zapovjedni blagdani Gospodnji.

Povrh toga slavi Crkva i blagdane bl. Dj. Marije i svetih.

---

163. *Koji su zapovjedni blagdani Gospodnji?*

Zapovjedni blagdani Gospodnji jesu: Božić, Obrezanje Gospodinovo ili Nova godina, Bogojavljenje ili Sv. tri kralja, Uskrs, Spasovo, Duhovi i Tijelovo.

164. *Koji su zapovjedni blagdani Marijini?*

Zapovjedni blagdani Marijini jesu: Bezgrešno začeće bl. Djevice Marije i Velika Gospa.

165. *Koji su zapovjedni blagdani svetih?*

Zapovjedni blagdani svetih jesu: Sv. Petar i Pavao, Svi sveti, a u nekojim biskupijama i Sv. Josip.

Na te zapovjedne blagdane ne smiju vjernici raditi teške tjelesne poslove koje rade inače u sedmici, nego su dužni prisustvovati sv. misi.

Nisu više zapovjedni blagdani: drugi dan Božića, Uskrsa, Duhova, Prikazanje Isusovo u hramu ili Svijećnica (2 veljače), Navještenje Marijino ili Blagovijest (25 ožujka) i Rođenje Marijino ili Mala Gospa (8 rujna). Na te dane smiju vjernici raditi svagdanje poslove i nisu dužni ići k sv. misi. Ali katolička Crkva ipak preporučuje da svetkujemo i te svetkovine; no ako ih ko ne bi svetkovao, ne bi sagriješio.

166. *Kako treba svetkovati zapovjedne blagdane?*

Zapovjedne blagdane treba svetkovati kao i nedjelje.

Prva zapovijed crkvena glasi: Svetkuj zapovjedne blagdane.

167. *Što nam zapovijeda Crkva u prvoj zapovijedi?*

U prvoj zapovijedi zapovijeda nam Crkva svetkovati blagdane koje je naredila na čast triju božanskih osoba, na čast bl. Djevice Marije i svetih.

PAMTI! Blagdani su naređeni na slavu Božju, zato treba da se na te dane osobito čuvamo grijeha,

Na zapovjedni blagdan neka miruju tvoji svagdanji poslovi. Otrgni se od njih, služi više Bogu i radi oko spasenja svoje duše.

Što je veći koji blagdan, nastoj da ga to ljepše i dostojnije proslaviš. Čisto, a možda i novo odijelo neka je vanjski znak toga, a nastoj da se što bolje obnoviš i u duši. Ako možeš, pristupi k sv. pričesti. Tako ćeš najdostojnije, a za sebe najkorisnije proslaviti zapovjedne blagdane. Blažen onaj koji na zemlji dostojno slavi blagdane Božje, jer će i u nebu sudjelovati u radostima Božjih izabranika.

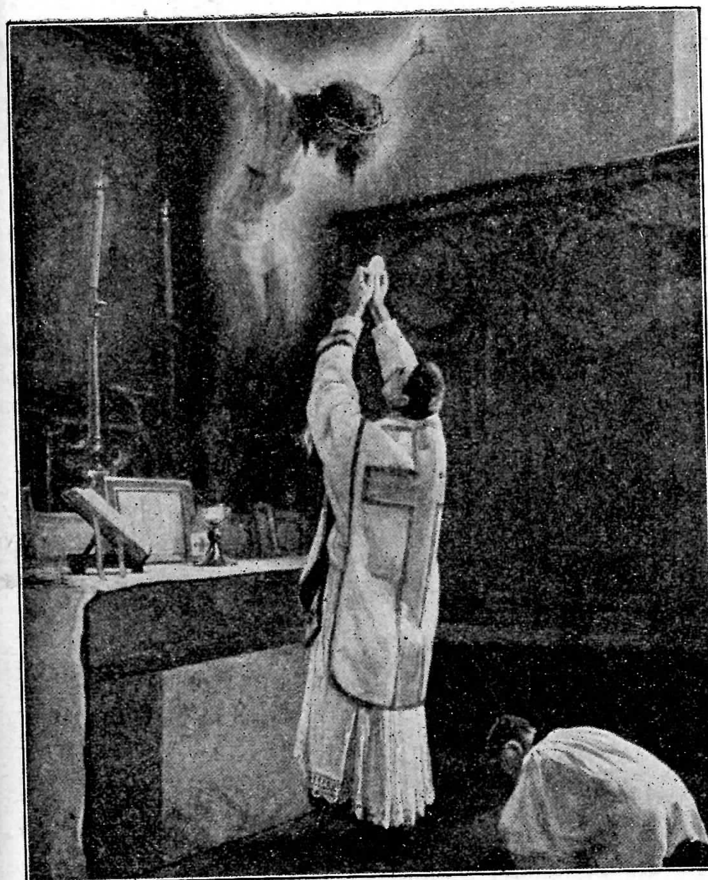
DRUGA ZAPOVIJED CRKVENA

36. CRKVA ZAPOVIJEDA POBOŽNO SLUŠATI SV. MISU U NEDJELJU I U OSTALE ZAPOVJEDNE BLAGDANE

Isus je u nedjelju uskrsnuo od mrtvih, i u nedjelju je Duh Sveti sašao nad apostole. Zato su odredili apostoli da se n e d j e l j a ima slaviti kao d a n G o s p o d n j i. A kad su kršćani, koji su prije bili Židovi, htjeli narinuti još i propise židovskoga zakona, odredili su apostoli na prvom saboru u Jerusalimu da kršćani nisu dužni držati te propise. Tako piše i sv. apostol Pavao u poslanici: »Neka vas, dakle, niko ne osuđuje za jelo ili za pilo, ili za koji blagdan, ili mlađ, ili za subote, što je sjena budućih stvari.« (Kološanima 2, 16). Štoviše, on oštro kori kršćane što se svetkovanjem starozavjetnih svetkovina vraćaju u Stari zavjet. (Galaćanima 4, 9).

Po nauci Sv. Pisma valja se, dakle, ostaviti svih starozavjetnih svetkovina pa i subote; jer je cijeli Stari zavjet samo sjena Novoga, pa tako je i subota samo sjena kršćanske nedjelje. Prema tome su prvi kršćani svetkovali kršćanske praznike, a ne židovske, i mjesto subote nedjelju. Na te dane klonili su se teških tjelesnih poslova i skupljali se na lomljenje hljeba, tj. na sv. misu kod koje su primali sv. pričest. (Djela apostolska 20, 7).

Kršćani katolici imadu u nedjelje i zapovjedne blagdane kloniti se teških tjelesnih poslova što ih obično rade poljodjelci, zanatlije i radnici. Ujedno je dužnost kršćana katolika i pobožno slušati sv. misu.

✠ 168. *Što je sveta misa?*

Sveta misa je nekrvna žrtva Novoga zavjeta u kojoj se Isus Krist pod prilikama kruha i vina neprestano prikazuje svomu nebeskomu Ocu.

Boja misnoga ruha ima pet. Bijela boja znači radost i nevinost i upotrebljava se na radosne blagdane. Crvena boja znači vruću ljubav i upotrebljava se na Duhove, i na svetkovine apostola i mučenika. Zelena boja znači nadu u sretan vječni život i upotrebljava se po Bogojavljenju do nedjelje sedamdesetnice i poslije Duhova do prve nedjelje adventske. Ljubičasta boja znači pokoru i poniznost, a upotrebljava se u adventu i od nedjelje sedamdesetnice do Velikog četvrtka. Crna boja, znak žalosti, upotrebljava se na Veliki petak, na zadušnicama i sprovodima.

169. *Koje su boje misnoga ruha?*

Boje misnoga ruha jesu: bijela, crvena, zelena, ljubičasta i crna.

170. *Ko je dužan slušati sv. misu u nedjelju i u ostale zapovjedne blagdane?*

U nedjelju i u ostale zapovjedne blagdane dužan je slušati sv. misu svaki kršćanin katolik koji je navršio sedmu godinu, ako ga ne ispričava valjan razlog.

Ta zapovijed obvezuje katolika, nalazio se on i izvan svoje župe, bilo u kojem god kraju svijeta.

171. *Kako griješi ko zanemari svetkovati nedjelje i zapovjedne blagdane?*

Ko zanemari svetkovati nedjelje i zapovjedne blagdane teško griješi, ako to čini bez opravdanoga razloga.

Teško griješi također ko druge sprečava da ne mogu svetkovati te dane.

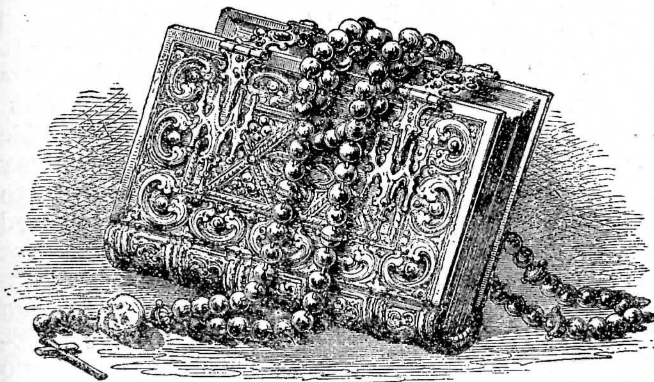
U nedjelju i u zapovjedne blagdane idi i na propovijed, na kršćanski nauk i večernju (blagoslov).

Druga zapovijed crkvena glasi: Slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i u ostale zapovjedne blagdane.

172. *Što nam zapovijeda Crkva u drugoj zapovijedi?*

U drugoj zapovijedi zapovijeda nam Crkva pobožno slušati sv. misu u nedjelju i u ostale zapovjedne blagdane.

PAMTI! Ne povodi se za onima koji nedjelje i zapovjedne blagdane oskvrnjuju teškim tjelesnim poslovima, neumjerenim jedenjem i pijenjem i raspuštenim vladanjem. Ako vidiš da neki ljudi ne mare za Bogu posvećene dane, reci kako je nekoć rekao Matatija, pobožni junak Starog zavjeta: »Bio nam Bog milostiv, nama ništa ne koristi ostaviti zakon i pravdu Božju.« (I. Makabejska 2, 21).

U nedjelje i zapovjedne blagdane neka ti bude glavna briga da u pravo doba ideš k sv. misi. Ne daj se spriječiti nikakvim poslom! Ne idi na izlete dok nisi zadovoljio dužnosti sv. mise. Znaj da se u sv. misi obnavlja najsvetija žrtva koju je Isus prikazao na Kalvariji. Doista, nema ništa svetije od sv. mise! Ali nema niti ništa nedostojnije, negoli kod te najsvetije žrtve nedolično se vladati. Razgovore svoje obavljaj izvan crkve, a u crkvi šuti i pobožno se moli, jer se na oltaru prikazuje Isus i za tebe. Kad ideš u crkvu, potrebno je da poneseš molitvenik i krunicu. Iz molitvenika prati glavne dijelove sv. mise; a ako nemaš na duši smrtnoga grijeha i ako

si natašte, pripravi se i za sv. pričest. Nedjelje i zapovjedni blagdani neka ti budu svetinje! Drži ih vjerno i tim pokaži također i pred svijetom da si kršćanin katolik. Isus je rekao: »Ko priznaje mene pred ljudima, priznaću i ja njega pred Ocem svojim nebeskim.«

TREĆA ZAPOVIJED CRKVENA

37. CRKVA ZAPOVIJEDA POSTITI ZAPOVJEDNE POSTE I NE MRSITI U ODREĐENE DANE

Na početku svoga javnog djelovanja otiđe Isus u pustinju i ondje je postio četrdeset dana i četrdeset noći. Potom je svladao sotonu koji ga je tri puta napastovao, i otjerao ga riječima: »Odlazi, sotono, jer je pisano: Gospodinu Bogu svomu klanjaj se i njemu jedinomu služi.« Tada ga ostavi đavao.

Isus je rekao da molitva združena s postom ima vrlo veliku moć. Jednom pristupi k njemu čovjek, padne pred njim na koljena i zamoli ga da se smiluje njegovu sinu. Taj je otac kazivao Isusu kako njegov sin mnogo trpi, pada u vatru mnogo puta, a često i u vodu. Još je rekao Isusu da je doveo sina i pred apostole, ali ga nisu mogli ozdraviti. A Isus mu reče: »Dovedite ga ovamo!« I kad dođe pred njega, zaprijeti Isus đavlu, i on iziđe iz dječaka. Od toga časa je dječak potpuno ozdravio. Tada pristupe učenici k Isusu nasamo govoreći: »Zašto ga mi nismo mogli izagnati?« Isus odgovori: »Ovaj se rod (đavolski) izgoni samo molitvom i p o s t o m.«

Znajući to, apostoli su i prvi kršćani rado postili, osobito kad su htjeli izmoliti od Boga koju važniju milost. Osim toga su postili na neke određene dane u godini. S vremenom je Crkva naredila stalne dane na koje su vjernici imali postiti.

Važno je na zapovjedne poste paziti na to da li ćemo uzimati hranu od mesa ili ne, ali je n a j v a ž n i j e d a o n a k o p o s t i m o k a k o t o C r k v a p r o p i s u j e. Tada je post zaslužno djelo pred Bogom. Najbolje, dakle, posti onaj kršćanin katolik koji sluša Crkvu.

Treća zapovijed crkvena razlikuje n e m r s i p o s t. Zapovijed nemrsa zabranjuje jesti meso i juhu od mesa; a zapovijed posta zabranjuje jesti više nego jedanput do sitosti. Crkva je točno ustanovila koji su određeni dani nemrsa i koji su zapovjedni posti.

O nemrsu

173. *Što nam propisuje Crkva za dane nemrsa?*

Za dane nemrsa propisuje nam Crkva da se uzdržavamo od mesa i juhe od mesa.

Crkva nam dopušta na dane nemrsa jesti jaja, mlijeko i mliječne proizvode kao i sve vrste začina pa i od životinjske masti. Smijemo na te dane jesti ribe, rake, žabe, puževe, oštrige, kornjače i druge hladnokrvne životinje.

174. *Koji su određeni dani nemrsa?*

Određeni dani nemrsa jesu svaki petak; zatim svi zapovjedni posti izuzevši ponedjeljak, utorak, srijedu (osim čiste srijede ili pepelnice) i četvrtak u k o r i z m i.

175. *Komu je zabranjeno mrsiti u određene dane?*

U određene dane zabranjeno je mrsiti onomu koji je navršio sedmu godinu, ako ga ne ispričava valjan razlog, na pr. bolest, siromaštvo itd.

O postu

176. *Što nam propisuje Crkva na zapovjedne poste?*

Na zapovjedne poste propisuje nam Crkva da zakratimo sebi jelo tako da ne jedemo više nego jedanput na dan do sitosti, a ujutru i uveče da malo založimo.

Na zapovjedne poste nije dopušteno jesti među obrocima, osim ako je ko slab, a treba da vrši poslove svoga zvanja. Koliko će ko jesti kod maloga obroka ujutru i uveče, mjerodavni su mjesni običaji savjesnih vjernika. Dopušteno je uzeti potpuni obrok (tj. do sitosti) uveče mjesto o podne.

177. *Koji su zapovjedni posti?*

Zapovjedni posti jesu: svi dani u korizmi izuzevši nedjelje, tj. od čiste srijede ili pepelnice do Velike subote o podne; zatim kvaterna srijeda, petak i subota; napokon uoči Božića, Duhova, Velike Gospe i Svih svetih.

U gdjekojim biskupijama je zapovjedni post još i uoči Bezgrešnog začeća bl. Djevice Marije, (na pr. u zagrebačkoj nadbiskupiji). U korizmeni ponedjeljak utorak, srijedu (izuzevši čistu srijedu) i četvrtak jesu zapovjedni posti, ali se kod obroka smije jesti meso.

178. *Kad su kvaterni posti?*

Kvaterni posti jesu četiri puta u godini: srijedom, petkom i subotom. Proljetni: iza prve korizmene nedjelje; ljetni: prvu sedmicu iza Duhova; jesenski: iza svetkovine Uzvišenja Sv. Križa (14 rujna); i zimski: iza svetkovine sv. Lucije (13 prosinca).

179. *Ko je dužan postiti zapovjedne poste?*

Zapovjedne poste dužan je postiti ko je navršio dvadeset i prvu godinu, pa sve do svoje šezdesete godine, ako ga ne ispričava valjan razlog, na pr. bolest, siromaštvo, naporan rad itd.

Kršćanin katolik koji je započeo šezdesetu godinu života, nije više dužan postiti, ali nemrs treba da drži i dalje. U nedjelje i zapovjedne blagdane nema ni posta ni nemrsa izuzevši blagdan u vrijeme korizme. Post uoči određenih zapovjednih blagdana prestaje, ako padne u nedjelju i ne prenosi se na subotu.

U mnogim biskupijama su vrlo ublaženi propisi o postu i nemrsu poradi teških životnih okolnosti. Biskupi redovno daju oprost od posta: bolesnicima i onima koji se oporavljaju od bolesti; zatim onima koji rade teške tjelesne i duševne poslove, pogotovu, ako su slabijega zdravlja. U tome neka se svako drži propisa svojih crkvenih poglavara. Na posne dane je dopušteno svakomu toliko jesti koliko mu nužno treba da može vršiti poslove svoga zvanja. Nije razborito prestrogo postiti do iznemoglosti, pa zanemariti zbog toga svoje poslove ili ih drugomu naprtiti.

Isto tako biskupi redovno daju oprost od nemrsa siromasima koji su prinuždeni jesti što im se dade; zatim onima koji služe ili borave u kućama gdje se u dane nemrsa ne dobiva nemrsna hrana; bolesnicima kojima je potrebna hrana od mesa; putnicima koji na putovanju ne mogu dobiti zdravih nemrsnih jela.

Župnici i upravitelji župa mogu također dati oprost od posta ili od nemrsa pojedinim svojim župljanima pa i čitavim obiteljima. Ali to biva u pojedinim slučajevima, i ako ih vjernici zamole iz važnih razloga.

180. *Zašto nam Crkva propisuje post i nemrs?*

Crkva nam propisuje post i nemrs da činimo pokoru za grijehe i lakše obuzdavamo zle sklonosti; da se uspješnije Bogu molimo i sigurnije spasimo.

Post i nemrs koristi ne samo duši nego i tijelu. To nam potvrđuju liječnici koji bolesnicima često uskraćuju ne samo meso nego i druga jela. To nam svjedoči i vlastito iskustvo. Umjereni ljudi su zdraviji i dulje žive.

Bezbrojni sveci doživjeli su na zemlji visoku starost, jer su bili umjereni i mnogo su postili. Post, dakle, koristi i tijelu, i umjerenost još nije nikomu naškodila; a premnogi su uništili zdravlje baš neumjerenošću i prije vremena pali u grob.

Treća zapovijed crkvena glasi: Posti zapovjedne poste i u određene dane ne mrsi.

181. *Što nam zapovijeda Crkva u trećoj zapovijedi?*

U trećoj zapovijedi zapovijeda nam Crkva postiti zapovjedne poste i ne mrsiti u određene dane.

PAMTI! Nastoj da u svemu slušaš Crkvu i vršiš njezine propise. To vrijedi i za post. Kad postiš, imaj na pameti da je post naređen radi spasenja tvoje duše. Nemoj kršiti zapovijedi o postu i nemrsu, a pogotovu ne iz obzira prema ljudima. Znaj da teško griješi ko prezire i prestupa zapovijed o postu i nemrsu i ne mari za nju, premda bi je mogao držati.

Treba da držiš post i nemrs onako kako to želi i propisuje Crkva, tj. u duhu pokore za grijehe; iz ljubavi prema Bogu; iz poslušnosti prema Crkvi i radi spasenja svoje duše.

Združuj svoj post i nemrs s djelima ljubavi prema bližnjemu. Uskraćuj sebi koji zalogaj i zato da ga možeš dati sirotinji. Osobito to vrijedi, ako s opravdanog razloga ne bi mogao držati tu crkvenu zapovijed. A ti naknadi to djelima milosrđa. Pomozi nevoljnicima, bolesnicima, siročadi, nemoćnim starcima i staricama. Ta dobra djela biće pred Bogom naknada što nisi mogao postiti.

ČETVRTA ZAPOVIJED CRKVENA

38. CRKVA ZAPOVIJEDA ISPOVJEDITI SE SVAKE GODINE NAJMANJE JEDANPUT I O USKRSU SE PRIČESTITI

Prvi su kršćani živjeli u zajednici s dobrim i sa zlim ljudima. Zli su im zadavali mnoge neprilike i muke. Jedni su ih svojom nevjerom odvraćali od vjere Kristove, a drugi su ih svojim zlim primjerima poticali na zlo. A bilo je i takvih koji su ih proganjali i na okrutan način ubijali. Osim toga su mnogi kršćani donijeli sa sobom iz poganstva i svoje zle navike s kojima su se trebali boriti. Ali su uz pomoć Božju ustrajali u vjeri i bogoljubnom životu; a jaku pomoć za to dobivali su u sakramentima, osobito u sv. ispovijedi i pričesti.

U prvim stoljećima ispovijedali su se kršćani biskupu ili svećeniku, i to natajno (natiho) kao što to biva i danas. Ako je pak koje zločinstvo bilo javno poznato i sablaznilo vjernike, krivac zločinstva bio je dužan svoj grijeh javno ispovjediti pred cijelom kršćanskom zajednicom. Mnogi bi to činili i dragovoljno iz revnosti. Ali kad su se počeli neki vjernici zbog toga odvraćati od ispovijedi, ukinula je Crkva javnu ispovijed. Tako je ostala ispovijed samo natajno do danas.

Već je od početka kršćanstva nalagao ispovjednik pokorniku neku pokoru ili zadovoljštinu za grijehe koju je on ili javno ili tajno bio dužan učiniti. Pokornička djela su ova: pokornik nije smio doći na sv. pričest dok god mu ne bi prošao rok pokore i dok nije svojim popravkom zaslužio oproštenje svoje vremene kazne. Povrh toga imao se pokornik uzdržavati od zabave i veselja i vršiti dobra djela kao: moliti, postiti, milostinju dijeliti, bolesnike dvoriti itd. Za javne grešnike bili su još i posebni stroži propisi.

Kad je takvim pokornicima istekao rok javne pokore, odriješio ih je obično biskup na Veliki četvrtak i primio ih natrag u zajednicu vjernika. Pokora je trajala u prvo doba često puta po više godina, a katkad i čitav život. Međutim, ako je koji pokornik pokazao veliko skrušenje i revnost u pokori, i ako su za njega molili pobožni kršćani, osobito mučenici, skratio bi mu biskup rok pokore. To se zove oproštenje vremenih kazna.

Pošto su pokornici svršili rok pokore i dobili odrešenje, smjeli su redovno pristupati k sv. pričesti. U prvo doba kršćanstva bio je vrlo spasonosan i lijep običaj da su se svi kršćani koji su bili kod sv. mise zajedno s misnikom pričešćivali. Ko se nije svaki dan pričešćivao, taj je to zacijelo učinio nedjeljom i blagdanima.

Kad su prestali progoni kršćana, s vremenom je hladnjela revnost mnogih pa su neki samo rijetko pristupali k stolu Gospodnjem. Ali bilo je i takvih koji su posve zanemarili primati sv. sakramente ispovijedi i pričesti. Zato je Crkva na saboru u Lateranu u Rimu 1215 god. naredila za-

povijed da se svaki kršćanin katolik imade ispovjediti najmanje jedanput svake godine i o Uskrsu se pričestiti.

O svetoj ispovijedi

✠ 182. *Kakvu je vlast dao Isus apostolima na dan svoga uskrsnuća?*

Na dan svoga uskrsnuća dao je Isus apostolima vlast opraštati grijehe.

✠ 183. *Kojim je riječima dao Isus apostolima vlast opraštati grijehe?*

Vlast opraštati grijehe dao je Isus apostolima ovim riječima: »Primite Duha Svetoga! Kojima oprostite grijehe, oprostiće im se, a kojima zadržite, zadržaće se.«

✠ 184. *Komu su apostoli predali vlast opraštati grijehe?*

Vlast opraštati grijehe predali su apostoli biskupima i svećenicima.

Biskupi i svećenici opraštaju grijehe u sv. ispovijedi ili sakramentu pokore.

✠ 185. *Što je sakramenat pokore?*

Sakramenat pokore je sakramenat u kojem biskupi i svećenici mjesto Boga opraštaju grijehe.

U sakramentu pokore opraštaju se grijesi samo skrušenim vjernicima, tj. onima koji se od srca kaju što su grijesima Boga uvrijedili, koji se iskreno ispovjede i volju imaju popraviti se i za grijehe zadovoljiti.

✠ 186. *Mogu li se svi grijesi oprostiti u sakramentu pokore?*

U sakramentu pokore mogu se oprostiti svi grijesi koji su učinjeni poslije krštenja.

Sakramenat pokore potreban je za spasenje svakomu koji je smrtno sagriješio poslije krštenja.

✠ 187. *Što treba činiti da dostojno primimo sakramenat pokore?*

Da dostojno primimo sakramenat pokore treba: ispitati svoju savjest: pokajati se: odlučiti da nećemo više griješiti: ispovjediti se i zadovoljiti za grijehe.

✠ 188. *O čemu moramo razmišljati prije ispovijedi?*

Prije ispovijedi moramo razmišljati o tom što smo sagriješili, tj. moramo ispitivati svoju savjest.

Kod velikih ili smrtnih grijeha ispitaj se i za broj grijeha koliko puta si ih učinio.

✠ 189. *Što moramo u sebi pobuditi da nam Bog oprosti grijehe?*

Da nam Bog oprosti grijehe, moramo u sebi pobuditi pokajanje.

✠ 190. *Što će reći pokajati se?*

Pokajati se reći će žaliti i mrziti na učinjene grijehe.

Kod ispovijedi je najvažnije da se skrušeno pokaješ. Bez pokajanja Bog nikomu ne oprašta grijehe.

✠ 191. *Što moramo odlučiti prije ispovijedi?*

Prije ispovijedi moramo odlučiti da ćemo se popraviti i da nećemo više griješiti.

✠ 192. *Što će reći ispovjediti se?*

Ispovjediti se reći će skrušeno kazati učinjene grijehe svećeniku da nas od njih odriješi.

✠ 193. *Zašto moramo kazati ispovjedniku svoje grijehe?*

Svoje grijehe moramo kazati ispovjedniku, jer je tako naredio Isus Krist.

✠ 194. *Kako se počinje ispovijed?* ?

Ispovijed se počinje ovako: »Skrušeno ispovijedam svoje grijehe koje sam učinio(la) od...«

O smrtnim grijesima kaži koliko puta si ih učinio(la). Ako toga točno ne znaš, reci otprilike

koliko puta na dan, na sedmicu, na mjesec. Pošto kažeš sve to, moli ovako: »**Molim pokoru i odrešenje od grijeha.**«

Izatoga klečeći još u ispovijedaonici završi ispovijed skrušenim pokajanjem.

Kratka ispovjedna molitva po Rimskom obredniku glasi: Ispovijedam se Bogu svemogućemu i tebi oče.

✠ 195. *Kako se završuje ispovijed?*

Ispovijed se završuje ovako: »K a j e m s e o d s v e g a s r c a, š t o s a m u v r i j e d i o(l a) B o g a, n a j v e ć e i n a j m i l i j e d o b r o. M r z i m n a s v e s v o j e g r i j e h e i t v r d o o d l u č u j e m d a ć u s e p o p r a v i t i i d a n e ć u v i š e g r i j e š i t i.«

Ako si na ispovijedi zaboravio(la) kazati koji smrtni grijeh, ispovijed je ipak bila valjana, pa se smiješ pričestiti. Što si zaboravio(la), reći ćeš na idućoj ispovijedi. Ali ako je ko na ispovijedi hotimice zatajio koji smrtni grijeh, ispovijed mu je bila nevaljana i svetogrdna, pa se ne smije pričestiti dok se valjano ne ispovijedi.

✠ 196. *Što moramo izvršiti poslije ispovijedi?*

Poslije ispovijedi moramo i z v r š i t i o n u p o k o r u koju nam je zadao ispovjednik.

Zadovoljštinu ili pokoru činimo i onda kad strpljivo podnosimo sve nevolje koje nam pošalje Bog.

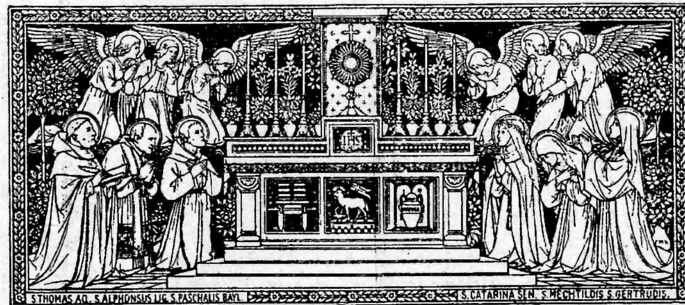
O svetoj pričesti

✠ 197. *Što je kod posljednje večere rekao Isus nad kruhom, a što nad vinom?*

Kod posljednje večere rekao je Isus nad kruhom: »O v o j e t i j e l o m o j e«, a nad vinom: »O v o j e k r v m o j a.«

✠ 198. *Što je postalo od kruha i vina kad je Isus rekao: »Ovo je tijelo moje, ovo je krv moja?*

Kad je Isus rekao: »Ovo je tijelo moje, ovo je krv moja«, od kruha je postalo pravo tijelo Isusovo, a od vina prava krv njegova.

To je bila prva p r e t v o r b a ili p r v a s v e t a m i s a. Poslije tih riječi Isusovih ostale su od kruha i vina još samo p r i l i k e k r u h a i v i n a, tj. sve ono što od kruha i vina vidimo i osjećamo kao: oblik, boja, tek, miris itd.

✠ 199. *Koju je vlast dao Isus apostolima na posljednjoj večeri?*

Na posljednjoj večeri dao je Isus apostolima vlast da i oni pretvaraju kruh i vino u tijelo i krv njegovu.

Tu vlast dao je Isus apostolima kad im je rekao: »T o č i n i t e n a m o j s p o m e n!«

✠ 200. *Komu su apostoli predali vlast pretvarati kruh i vino u tijelo i krv Isusovu?*

Vlast pretvarati kruh i vino u tijelo i krv Isusovu predali su apostoli biskupima i svećenicima.

✠ 201. *Gdje pretvaraju biskupi i svećenici kruh i vino u tijelo i krv Isusovu?*

Biskupi i svećenici pretvaraju kruh i vino u tijelo i krv Isusovu u svetoj misi.

To biva kod p r e t v o r b e n a o l t a r u p r i j e p o d i z a n j a.

Jer se tijelo i krv Isusova pod prilikama kruha i vina t v o r i i č u v a n a o l t a r u da bude našoj duši za hranu, zato se ta najsvetija tajna kršćanske vjere zove p r e s v e t i o l t a r s k i s a k r a m e n a t.

✠ 202. *Što je presveti oltarski sakramenat?*

Presveti oltarski sakramenat je pravo tijelo i prava krv Isusa Krista pod prilikama kruha i vina našoj duši za hranu.

Taj sveti sakramenat zove se još: Euharistija, Sveta hostija, Pričest, Presveto tijelo, Popudbina itd.

Isus je naredio taj sakramenat zato da bude uvijek među nama; zatim da se u svetoj misi žrtvuje za nas; napokon da nam se u sv. pričesti daje za hranu.

Presveti oltarski sakramenat ostaje tako dugo dok ostaju prilike kruha i vina.

✠ 203. *Što primamo u svetoj pričesti?*

U sv. pričesti primamo tijelo i krv Gospodina našega Isusa Krista duši za hranu. To je nebeska hrana.

✠ 204. *S kim se najuže združujemo kod sv. pričesti?*

Kod sv. pričesti združujemo se najuže s Isusom Kristom. To je najveća milost Božja.

✠ 205. *Koju još milost dobiva duša u sv. pričesti?*

U sv. pričesti dobiva duša još milost da se može lakše čuvati grijeha i činiti više dobra.

✠ 206. *Ko dobiva tu milost u sv. pričesti?*

U sv. pričesti dobiva tu milost svaki koji je čist od smrtnoga grijeha.

Ko bi se usudio pristupiti k pričesti u smrtnom grijehu, taj bi učinio svetogrđe. Stoga valja brižno nastojati da mu ispovijed bude valjana. Dobro je da se prije sv. pričesti svako još jedanput skrušeno pokaje. Na pričest valja doći natašte, tj. da od ponoći ništa ne jedemo i ne pijemo. Prije nego pristupiš k oltaru na sv. pričest, izmoli molitvu: »Ispovijedam se Bogu svemogućemu, bl. Mariji vazda Djevici itd....«

Kad svećenik obrnut od oltara prije pričešćivanja drži u ruci Svetu hostiju, tad se duboko naklonjen(a) udaraj u prsi triput, i svakiput izgovori ove riječi: **»Gospodine, nisam dostojan(na) da uniđeš pod krov moj, nego samo reci riječ, i ozdraviće duša moja.«**

207. *Zašto je Crkva naredila da se o Uskrsu pričestimo?*

Crkva je naredila da se o Uskrsu pričestimo, jer je u to doba Krist naredio presveti oltarski sakramenat, umro za nas i uskrsnuo od mrtvih; pa treba da i mi duhovno uskrsnemo i započnemo bolji kršćanski život.

Sv. pričest o Uskrsu može se primiti već od četvrte korizmene nedjelje, a i ranije, ako to biskup odredi. Zato neka se u tom svako drži propisa svoga biskupa. Ko se nije pričestio prije Uskrsa, dužan je to učiniti poslije. Rok uskrsne ispovijedi i pričesti traje do nedjelje Presv. Trojstva. Teško sagriješi ko bez opravdanog razloga zanemari tu veliku dužnost.

Četvrta zapovijed crkvena glasi: Svake se godine najmanje jedanput ispovjedi i o Uskrsu pričesti.

208. *Što nam zapovijeda Crkva u četvrtoj zapovijedi?*

U četvrtoj zapovijedi zapovijeda nam Crkva da se svake godine najmanje jedanput ispovjedimo i o Uskrsu pričestimo.

PAMTI! Isus Krist je zapovjedio da primamo njegovo tijelo i krv kad je rekao: »Ja sam kruh živi koji sam s neba sišao... Ako ne jedete tijela Sina čovječjega i ne pijete krvi njegove, nećete imati života u sebi. Ko jede tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni, i ja ću ga uskrisiti na sudnji dan.« (Ivan 6, 51). Isus nam, dakle, najstrože zapovijeda da ga primamo u sv. pričesti. Tu Kristovu zapovijed Crkva katolička ističe kad i ona zapovijeda da najmanje jedanput, i to u Uskrsu pristupimo k sv. pričesti. Ko

to zanemari, a nema velikog razloga koji bi ga opravdavao, neka se boji prijetnje Isusove koju je on u svojoj priči o velikoj večeri izrekao: »A kažem vam da nijedan od onih ljudi koji su bili pozvani neće okusiti večere moje« tj. neće se spasiti. (Luka 14, 24).

Roditelji, staratelji i odgojitelji neka brižno nastoje da i djeca koja su došla k razumu prime što prije sv. pričest. Pouka neka bude primjerena dobi i sposobnosti djece da uzmognu razlikovati tu nebesku hranu od običnoga kruha. A poslije prve pričesti s vremenom neka se opširno pouče o sv. sakramentima ispovijedi i pričesti.

Želja je sv. Crkve da i izvan uskrsnoga vremena krijepiš dušu presv. tijelom Isusa Krista. Zato ako možeš, dođi češće k stolu Gospodnjemu, pa ćeš se uvjeriti da je sv. pričest doista izvor vremene i vječne tvoje sreće.

PETA ZAPOVIJED CRKVENA

39. CRKVA ZABRANJUJE SVADBOVATI SVEČANO U ZABRANJENO VRIJEME

Kad je sv. Ivan Krstitelj pripravljao ljude za dolazak Spasitelja, govorio je narodu: »Pokoru činite, jer se približi kraljevstvo nebesko... Ne varajte se mišlju: imamo oca Abrahama, jer vam kažem: Bog može i od ovoga kamenja podići djecu Abrahamovu.« (Matej 3, 1). Čovjek se, dakle, ne smije dičiti samo time što je u pravoj vjeri ili što je kršćanin katolik, jer Bog ne treba takvih koji su samo imenom katolici. Svojim djelima treba biti katolik, tj. treba vršiti ono što nam nalaže katolička Crkva. Sv. pismo kaže: »Odbacimo, dakle, djela tamna. Hodimo pošteno kao po danu: ne u proždrljivosti i pijankama, ne u ložnicama i nečistoći, ne u svađi i zavisti... i ne brinite se za tijelo po požudama.« (Rimljanima 13, 12). Treba, dakle, da čini i djela pokore ko se hoće spasiti.

Crkva je odredila vrijeme za djela pokore: advent ili dolazak Gospodnji i korizmu, a služe kao priprava za dva najveća kršćanska blagdana: Božić i Uskrs.

Advent, tj. četiri nedjelje prije Božića naredila je Crkva da se dostojno pripravimo za blagdan Isusova rođenja; počinje se nedjeljom koja je najbliža svetkovini sv. Andrije (30 studena). Korizmu tj. šest nedjelja prije Uskrsa naredila je Crkva da se dostojno pripravimo za blagdan slavnoga Isusova uskrsnuća; korizma se počinje čistom srijedom ili pepelnicom. Ujedno toga dana započinje korizmeni post.

Šesta nedjelja u korizmi zove se Cvjetnica. Cvjetnicom počinje velika sedmica. Velika zove se zato što su se u njoj zbili veliki događaji za čovječanstvo kojih se svake godine kršćani spominju. Ti su događaji: svečani ulazak Isusov u Jerusalim; naređenje presv. oltarskog sakramenta; muka i smrt Isusova. Na Cvjetnicu, Veliki utorak, srijedu i Veliki petak čita se muka Gospodina našega Isusa Krista. U nekojim mjestima se na Veliku srijedu, četvrtak i petak poslije podne drže večernje koje se zovu tužaljke ili lamentacije. Tad se pjevaju tužaljke proroka Jeremije, i čitaju se štiva Sv. pisma koja govore o muci Kristovoj.

U adventu i korizmi služi se sv. misa nedjeljom u ljubičastom misnom ruhu. Sv. Crkva hoće da nas i tom bojom misnoga ruha sjeća da činimo pokoru za svoje grijehe i da se brinemo više za spasenje duše. Na pokoru nas sjeća i obred pepeljenja koji se u našim crkvama obavlja na čistu srijedu ili pepelnicu ili pak na prvu nedjelju korizmenu. Tad nam svećenik malo pospe glavu blagoslovenim pepelom govoreći riječi Sv. pisma: »Spomeni se, čovječe, da si prah i da ćeš se u prah obratiti.«

Od pepelnice do Uskrsa, kao i od prve nedjelje adventske do Božića zabranjuje Crkva podjeljivati pod sv. misom svečani blagoslov zaručnika, koji se izvan toga vremena može njima podijeliti, ako to zatraže. Zato se to vrijeme i zove zabranjeno vrijeme. Ujedno Crkva

vrlo odvraća svoje vjernike od toga da u zabranjeno vrijeme prisustvuju bučnim svadbenim slavama i drugim zabavama.

209. *Koje je zabranjeno vrijeme u crkvenoj godini?*

U crkvenoj godini je zabranjeno vrijeme advent i korizma, tj. vrijeme od prve nedjelje dolaska Gospodnjega do Božića i od čiste srijede ili pepelnice do Uskrsa.

210. *Na što treba da osobito mislimo u adventu i korizmi?*

U adventu i korizmi treba da osobito mislimo koliko je milosrđe pokazao Bog time što nam je poslao svoga Sina, Isusa Krista da nas otkupi mukom i smrću na križu.

211. *Kako ćemo najbolje provesti adventsko i korizmeno vrijeme?*

Adventsko i korizmeno vrijeme najbolje ćemo provesti tako da se klonimo bučnih zabava i veselja; da više postimo, molimo i činimo djela milosrđa; da skrušeno primimo sv. sakramente ispovijedi i pričesti.

Peta zapovijed crkvena glasi: Ne svadbuj svečano u zabranjeno vrijeme.

212. *Što nam zabranjuje Crkva u petoj zapovijedi?*

U petoj zapovijedi zabranjuje nam Crkva svadbovati svečano u zabranjeno vrijeme.

PAMTI! Žalosno je što neki katolici nastavljaju pokladne i bučne zabave u korizmeno vrijeme i tako vrijeđaju ozbiljnost i dostojanstvo tih dana. Poradi takvoga neurednog života mnogi padaju u siromaštvo, propadaju tjelesno i duševno, zavode druge lošim primjerom i zanemaruju Boga i spasenje duše.

Ali ima ipak velik broj kršćana po cijelom svijetu koji iskreno osjećaju s Crkvom katoličkom; vesele se njezinu napretku i pobjedama, a žaloste se, ako ona trpi i stradava. Takvi su kršćani sretni što su rođeni i odgojeni u katoličkoj Crkvi; što dobivaju po njoj neprestano Božju milost i blagoslov od najranije mladosti do smrti. Oni se raduju što mogu slušati riječ Božju koju im Crkva navješta, osobito po nedjeljama i blagdanima; što mogu primati sv. sakramente i prisustvovati žrtvi sv. mise. Dobri kršćani katolici od srca se vesele što mogu pozvati svoga svećenika da im blagoslija kuće i obitelji njihove, da im utješi bolesnike, pouči djecu i daje savjete za krepostan kršćanski život. Odani su svojoj vjeri, jer znadu što znači živjeti po vjeri; oni se brinu da se vrše Božje i crkvene zapovijedi; podupiru Crkvu i živo sudjeluju u katoličkoj akciji pod vodstvom svojih vrhovnih crkvenih poglavara. Katolička vjera im je svetinja i ono što je jedino potrebno. To neka tješi i potiče svakoga da ustraje u dobru.

Svakog svećenika bez razlike koga poznaš i ne poznaš, pozdravi kad ga sastaneš lijepim kršćanskim pozdravom: »Hvaljen Isus!«

Dobri se kršćani katolici radije odriču zemaljskog dobitka, zabave i izleta, negoli da propuste nedjeljnu sv. misu i slušanje kršćanskog nauka. I oni se raduju ovom životu; ali svoje pristojne zabave ne priređuju u zabranjeno vrijeme, jer slušaju svoju Crkvu i poštuju svetost toga vremena. Dobri kršćani ljube Boga, drže Božje i crkvene zapovijedi i idu u svom životu ravno putem koji vodi k Bogu.

40. BOG KAŽNJAVA ONE KOJI PRESTUPAJU BOŽJE I CRKVENE ZAPOVIJEDI

1. Bog je rekao Adamu u raju: »S drveta znanja dobra i zla nemoj jesti, jer u koji dan budeš s njega jeo, umriječeš doista.« (I. Mojsijeva 2, 17). Praroditelji su ipak jeli s toga drveta, premda su dobro znali da im je to Bog zabranio. Oni su, dakle, svojevoljno i hotimice prestupili Božju zapovijed i tako su sagriješili.

2. Sagriješiti se može mišlju. Tako je sagriješio Herod kad je razmišljao kako bi ubio betlehemsko djetešce; farizeji kad su mislili kako će uhvatiti Isusa u riječi da ga mogu poslije tužiti itd.

Sagriješiti se može govorom. Tako je sagriješio onaj Izrailjac koji je psovao ime Božje; zatim Holoferno kad je rekao: pokazaću ja da nema drugoga Boga osim kralja Nabukodonozora; svjedoci koji su lažno svjedočili na Isusa itd.

Sagriješiti se može činom. Tako su sagriješili Izrailjci klanjajući se zlatnom teletu; Ahab i Jezabela kad su dali ubiti nevina Nabota i prisvojili njegov vinograd; Juda kad je izdao Isusa itd.

Sagriješiti se može propustom. Tako su sagriješili Izrailjci koji nisu marili za službu Božju; kršćani kasnijih vjekova koji su zanemarivali sv. misu, uskrsnu ispovijed i pričest itd.

3. Svi grijesi nisu jednaki. Sagriješiti se može teško. Tako je sagriješio Herod kad je otpustio svoju zakonitu ženu i uzeo ženu svoga brata, ili kad je dao ubiti sv. Ivana Krstitelja. Teško je sagriješio Juda, izdajnik, kad je samoga sebe ubio itd. Svi su ti prestupili Božje zapovijedi u velikim stvarima i učinili teški grijeh.

Sagriješiti se može lako. Sagriješili su lako Ananija i Safira kad su lagali radi prodane njive itd. Ti su prestupili Božju zapovijed u maloj stvari i učinili laki grijeh.

4. Bog kažnjava na ovom i na drugom svijetu one koji prestupaju Božju ili crkvenu zapovijed. Tako je na ovom svijetu kaznio naše praroditelje kad ih je istjerao iz raja, pa su se morali mnogo mučiti i napokon umrijeti; zatim ljude za vrijeme patrijarha Noe općim potopom; Izrailjce kad je dopustio da ih odvedu u sužanjstvo; Giezija kad je prenio na njega gubu Naamanovu; Ananiju i Safiru kad su umrli naglom smrću itd.

A mnoge je Bog kaznio i na drugom svijetu. Tako je kaznio mukama u paklu izdajnika Judu, za kojega je Spasitelj rekao da bi mu bolje bilo da se ni rodio nije; zatim Sodomićane koji su imali na duši teški grijeh, a nisu se htjeli skrušeno pokajati niti popraviti. Ti su ljudi teškim grijesima zaslužili mnoge teške kazne na ovom svijetu i vječnu muku u paklu. Tako će Bog kazniti i sve grešnike koji se ne poprave.

Mukama u čistilištu kazni Bog one koji su učinili lake grijehe, a nisu za njih zadovoljili Bogu na ovom svijetu. Ali će trpjeti u čistilištu i oni koji su, istina, zaslužili da ih Bog teško kazni, ali su svojim pokajanjem i skrušenom ispovijeđu dobili od Boga oproštenje teških grijeha. Ti su ljudi grijesima zaslužili da trpe vremene kazne također u čistilištu.

✠ 213. *Što učini ko hotimice prestupi Božju ili crkvenu zapovijed?*

Ko hotimice prestupi Božju ili crkvenu zapovijed učini grijeh.

✠ 214. *Kako može čovjek sagriješiti?*

Čovjek može sagriješiti, ako zlo misli, govori, čini, ili ako ne izvrši ono što mu je dužnost.

✠ 215. *Jesu li svi grijesi jednaki?*

Svi grijesu nisu jednaki: ima velikih i malih grijeha.

✠ 216. *Kako se zovu veliki grijesi, a kako mali?*

Veliki se grijesi zovu teški ili smrtni, a mali se zovu laki grijesi.

✠ 217. *Zašto se veliki grijesi zovu teški ili smrtni?*

Veliki grijesi zovu se teški ili smrtni, jer njima teško vrijeđamo Boga, gubimo milost posvećujuću, djetinstvo Božje i pravo na nebo, a pribavljamo sebi vječnu smrt u paklu.

✠ 218. *Zašto se mali grijesi zovu laki?*

Mali grijesi zovu se laki, jer se lakše opraštaju pa i izvan sakramenta pokore.

S m r t n i g r i j e h čini čovjek onda kad jasno spozna da je v e l i k a s t v a r koju zabranjuje ili zapovijeda Božja ili crkvena zapovijed, pa ipak svojevoljno i potpuno pristane na to da tu stvar učini ili zanemari.

✠ 219. *Ko učini smrtni grijeh?*

Smrtni grijeh učini ko svojevoljno prestupi Božju ili crkvenu zapovijed u v e l i k o j s t v a r i.

✠ 220. *Ko učini laki grijeh?*

Laki grijeh učini ko svojevoljno prestupi Božju ili crkvenu zapovijed u m a l o j s t v a r i; ili je prestupi u velikoj stvari, ali ne posve svojevoljno.

Čuvati se treba svakoga grijeha bio teški ili laki.

✠ 221. *Zašto se treba čuvati svakoga grijeha?*

Svakoga grijeha treba se čuvati, jer svakim grijehom vrijeđamo Boga, a sebi pribavljamo kazne na ovom i na drugom svijetu.

✠ 222. *Kakve kazne zaslužujemo smrtnim grijehom?*

Smrtnim grijehom zaslužujemo mnoge teške kazne na ovom svijetu i vječnu muku u paklu.

✠ 223. *Kakve kazne zaslužujemo lakim grijehom?*

Lakim grijehom zaslužujemo vremene kazne na ovom svijetu i na drugom u čistilištu.

PAMTI! Da se lakše čuvaš grijeha, drži se ovih pravila:

N e p o u z d a j s e o d v i š e u s e b e, već u pomoć Božju. »Pomoć je naša u imenu Gospodina koji stvori nebo i zemlju.« K l o n i s e osoba, mjesta, društva, igara i zabava koje bi te mogle navesti na grijeh. O d v r a t i p o g l e d od svega što te navodi na grijeh. Često m o l i, osobito u napasti.

Promisli da B o g s v e v i d i, čuje i zna. »Božje oko uvijek gleda, sakrit' mu se ništa ne da.« Znaj da ćeš jednom u m r i j e t i i doći na sud Božji. S v a k i d a n o d l u č i da nećeš više vrijeđati Boga; a ako po slaboći ipak sagriješiš, skrušeno se pokaj, osobito naveče prije nego pođeš na počinak, i odluči što prije poći k sv. ispovijedi i pričesti.

41. CRKVA IMA VLAST OPRAŠTATI VREMENE KAZNE I IZVAN SAKRAMENTA POKORE

Kad je Isus osnivao Crkvu i dao joj vrhovnog poglavara, rekao je Šimunu Petru: »Ti si Petar (to jest stijena), i na toj stijeni sagradiću Crkvu svoju, i vrata je paklena neće nadvladati. I tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga; pa što god svežeš na zemlji, biće svezano i na nebesima; i što god razriješiš na zemlji, biće razriješeno i na nebesima.« (Matej 16, 19). A poslije svoga uskrsnuća predao je Isus Petru vrhovnu v l a s t u č i t e l j s k u, p a s t i r s k u i s v e ć e n i č k u riječima: »Pasi jaganjce moje« i »Pasi ovce moje.« (Ivan 21, 15). A drugom zgodom rekao je Isus svim apostolima: »Zaista vam kažem: što god svežete na zemlji, biće svezano i na nebesima, i što god razriješite na zemlji, biće razriješeno i na nebesima.« (Matej 18, 18).

Isus je, dakle, dao vlast svojoj Crkvi, tj. Sv. Ocu Papi i s njime sjedinjenim biskupima da može opraštati ne samo grijehe nego i s v e o n o š t o s p r e č a v a ljudima ulaz u nebo. A ulaz u nebo sprečavaju i vremene kazne koje bi ljudi zbog grijeha morali trpjeti na zemlji ili u čistilištu.

Isus je mukom i smrću zaslužio neizmjerno više, negoli je to bilo potrebno za otkupljenje čovječanstva. Sve te preostale zasluge Kristove, zatim zasluge bl. Djevice Marije i ostalih svetih sačinjavaju zajedničko duhovno blago katoličke Crkve.

Od toga duhovnog blaga uzima katolička Crkva kad nam otpušta vremene kazne izvan sakramenta pokore. To se ukratko zove oproštenje vremenih kazna ili oproštenje. Jer valja imati na pameti da svakim grijehom zaslužujemo vremene kazne koje nam Bog ne oprašta uvijek zajedno s grijesima. Preostale kazne morali bismo pretrpjeti ili ovdje na zemlji ili na drugom svijetu u čistilištu. Kad nam Crkva daje oproštenje, tad nam oprašta te preostale kazne, a oprašta nam ih i Bog, ako izvršimo dobro djelo tačno onako kako je to odredila Crkva da se dobije oproštenje.

224. *Što je oproštenje?*

Oproštenje je otpuštenje vremenih kazna koje nam Crkva daje izvan sakramenta pokore.

Ko je u smrtnom grijehu ne može dobiti oproštenje vremenih kazna; za oproštenje se traži da je čovjek u milosti posvećujućoj.

Za dobivanje oproštenja propisala je Crkva i neka dobra djela, na pr. molitve, hodočašća, pohod crkve, primanje sv. sakramenata ispovijedi i pričesti, učenje kršćanskoga nauka; zatim upotrebljavanje blagoslovenih predmeta kao: križića, medaljica, blagoslovene vode, škapulara itd; dalje vršenje nekih pobožnosti kao: križnoga puta, upis u različita nabožna društva itd.

225. *Što se zahtijeva da dobijemo oproštenje?*

Da dobijemo oproštenje, zahtijeva se da smo u milosti posvećujućoj; zatim da tačno izvršimo sve što je Crkva odredila za dobivanje oproštenja.

Kad nam Crkva daje oproštenje na pr. 100 dana, ili 7 godina ili 10 god. itd., oprašta nam samo jedan dio vremenih kazna. A može nam Crkva oprostiti i sve vremene kazne koje smo zaslužili grijesima.

226. *Kolikostruko je oproštenje?*

Oproštenje je dvostruko: obilato ili potpuno kad nam se opraštaju sve vremene kazne; i neobilato ili nepotpuno kad nam se oprašta samo jedan dio vremenih kazna.

227. *Možemo li oproštenje komu drugomu namijeniti?*

Oproštenje možemo namijeniti dušama u čistilištu, ako to Crkva izrijekom odredi ili dopusti.

Primjeri za neka nepotpuna oproštenja: »Isuse krotki i ponizni Srcem, učini srce moje po Srcu svojem«. 300 dana opr. Za »Anđeo Gospodnji« ili »Kraljice neba« 10 god. opr.; a ko ne bi znao tih molitava dobije to oproštenje, ako izmoli pet puta Zdravo Marijo... Za »Djelo vjere, ufanja i ljubavi« 7 godina opr. Ta se oproštenja dobiju toliko puta koliko god puta te molitve pobožno izrečemo. Za molitve iza tihe sv. mise klečeći zajedno sa svećenikom (tri puta Zdravo Marijo... itd.) 10 godina opr. Za trostruki zaziv: »Presveto Srce Isusovo — smiluj nam se« na završetku tih molitava 7 godina opr. Za litanije lauretanske, Srca Isusova, Imena Isusova, Sv. Josipa i Svih svetih po 300 dana opr. Član »Bratovštine kršćanskoga nauka« koji se jedanput na mjesec ispovjedi i pričesti ima 7 godina opr.; ko ide na kršćanski nauk pa se na blagdan bl. Gospe ispovjedi i pričesti dobije svakiput 7 godina opr. Za učenje kršćanskoga nauka pola sata 100 dana opr.

Primjeri za neka potpuna oproštenja. Ko poslije sv. pričesti klečeći izmoli pred slikom ili kipom raspetog Spasitelja molitvu »Evo ja, o dobri i preslatki Isuse...« i k tomu doda još jedan Očenaš... Zdravo Marijo... i Slava Ocu na nakanu Sv. O. Pape, dobije potpuno oproštenje, a može ga namijeniti i dušama u čistilištu. Ko skrušenim srcem izvrši pobožnost križnoga puta, dobije potpuno oproštenje, a može ga namijeniti dušama u čistilištu.

Među potpuna oproštenja idu i ona što ih Sv. O. Papa podjeljuje u nekim znamenitim crkvenim zgodama, a napose svake dvadeset i pete godine. Takvo se oproštenje zove jubilejsko oproštenje ili jubilej. Jubilejsko oproštenje mogli su vjernici cijeloga svijeta dobiti godine 1933 kad se slavila 1900 godišnjica smrti Isusove. A posljednje redovno jubilejsko oproštenje bilo je 1925, pa će idući jubilej biti opet godine 1950, 1975, itd.

Mnoga oproštenja možemo postići i na našim obližnjim hodočasnim mjestima ili prošteništima kamo dolaze brojna hodočašća. Takva su hodočašća spasonosna onda, ako ih izvršujemo kako to Crkva ište. A Crkva želi da zbog hodočašća ne zanemarujemo drugih svojih dužnosti; zatim da ih izvršujemo s dobrom nakanom i vrijeme na putu pobožno provodimo; napokon da se na hodočasnom mjestu molimo, da prisustvujemo sv. misama, da se dobro ispovjedimo i pobožno pričestimo.

PAMTI! Pobožno se služi tim oproštenjima! Tako ćeš skratiti mnoge vremene kazne i teške pokore koje te čekaju na zemlji i u čistilištu. A koliko ćeš ujedno pomoći svojim pokojnicima, ako im namijeniš oproštenje! Kako li će tebi biti zahvalne te duše, ako im pomogneš da se što prije oslobode čistilišta i dođu u nebo! One će tebe osobito zagovarati pred Božjim prijestoljem.

Crkva se nježno spominje pokojnika i naredila je posebnu sv. misu »Requiem« ili »Zadušnice« i cijelu »Službu za mrtve«. Ona želi time da se i mi

što više služimo tim sv. pomagalima da pomognemo svojim pokojnicima sv. misom i »Službom za mrtve«. Napose pak želi Crkva da što više oproštenja namijenimo dušama naših najbližih pokojnika: kao roditelja, braće, rođaka i dobrotvora.

U »Službu za mrtve« stavlja Crkva i ove riječi Sv. pisma: »Smilujte se meni, smilujte se meni barem vi, prijatelji moji, jer se ruka Božja dotakla mene.« (Job 19, 21). Tim riječima očituje nam sv. Crkva želje i molbe duša u čistilištu da im pomognemo i da na njih ne zaboravimo. Mnogi su roditelji i rođaci ostavili svojoj djeci i rodbini lijepu baštinu, pa je dužnost njihova da im na taj način uzvrate i zahvale za ljubav.

Za vrijeme jubilejskih oproštenja obratili su se premnogi grešnici k Bogu i našli mir i utjehu. Kako će mnoge, inače dobre duše žaliti u svojim dugim i teškim mukama u čistilištu, što se nisu više i bolje služile oproštenjima!

42. ŠTO TREBA ČINITI DA DOBIJEMO ŽIVOT VJEČNI

Jednom dođe k Isusu neki mladić i kleknuvši pred njim reče mu: »Učitelju dobri! Što mi valja činiti da dobijem život vječni?« A Isus odgovori: »Ako hoćeš da uđeš u život, drži zapovijedi.« A mladić upita: »Koje zapovijedi?« Isus odgovori: »Ne ubij, ne čini preljube, ne ukradi, ne reci lažna svjedočanstva; poštuj oca svoga i mater svoju; i ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe.« Kaže mu mladić: »Sve sam to držao od mladosti, što mi još treba?« Isus odgovori: »Ako hoćeš savršen da budeš, idi, prodaj sve što imaš i podaj siromasima; i imaćeš blago na nebu; i dođi i idi za mnom.« Kad je čuo mladić ovu riječ, otide žalostan, jer bijaše vrlo bogat. (Marko 10, 17).

Isus nije mladiću zapovjedio, nego mu je samo savjetovao da proda svoje zemaljsko blago. Drugo je savjet, a drugo je zapovijed. Zapovijedi mora držati ko se hoće spasiti, a savjete samo, ako dragovoljno hoće. Ko savjete posluša i drži, postaće savršeniji i imaće veću nagradu na nebu. Evanđelje Isusovo, tj. nauka njegova, preporučuje dragovoljno siromaštvo, savršenu čistoću i potpunu poslušnost. Po njima se čovjek odriče bogatstva, osjetilnih užitaka i oholosti života, veli sv. Toma Akvinski.

Pored Božjih i crkvenih zapovijedi ima, dakle, savjeta što ih je Isus preporučio u evanđelju. Zato se i zovu evanđeoski savjeti.

228. *Koji su evanđeoski savjeti?*

Evanđeoski savjeti jesu: dragovoljno siromaštvo, savršena čistoća i potpuna poslušnost duhovnim poglavarima.

229. *Ko je dužan držati evanđeoske savjete?*

Evanđeoske savjete dužan je držati ko se dragovoljno sam na to obvezao, kao na pr. redovnici koji se zavjetuju da će držati ta tri evanđeoska savjeta.

Po evanđeoskim savjetima prinosi čovjek Bogu za žrtvu svoje imanje, svoje tijelo i svoju volju. Da se po njima može lakše doći do savršenosti, vidi se po velikim djelima što su ih učinili premnogi redovnici propovijedajući u misijama; dvoreći bolesnike, brinući se za siromašnu djecu, za nemoćne starce i starice, za umobolne, gubavce; poučavajući mladež u školama i zavodima; pišući nabožne i znanstvene knjige itd. Bezbrojni sveti redovnici i redovnice odlikovali su se velikim pokorničkim djelima, molitvom, razmatranjem Božjih istina, i odricanjem digli su se do visokog stepena savršenstva. Svi su ti po evanđeoskim savjetima uvelike proslavili Boga i katoličku Crkvu.

Ali evanđeoski savjeti nisu za svakoga, već samo za onoga koga Bog zove na savršeniji život. Zato neka se svako Bogu moli da upozna što je njegova volja, i potom odabere zvanje u kojem će sigurnije postići svoju vremenu i vječnu sreću. Ali jedno je bez čega se niko ne može spasiti, a to je što je Isus rekao bogatom mladiću: »Ako hoćeš da uđeš u život, drži zapovijedi.«

Ali je Isus rekao i ovo: »Zaista vam kažem: sve što ištete u molitvi, vjerujte, da ćete primiti,

i biće vam« (Marko 11, 24); »Valja svagda moliti i nikad ne klonuti duhom« (Luka 18, 1); »Koji vjeruje i pokrsti se, spasiće se«; zato treba svako da vjeruje što je Bog objavio; da drži što je Bog zapovjedio; da prima sv. sakramente i da se Bogu moli.

230. *Što treba činiti, ako hoćemo dobiti život vječni?*

Ako hoćemo dobiti život vječni, treba:
vjerovati što je Bog objavio;
držati što je Bog zapovjedio;
primati sv. sakramente i Bogu se moliti.

PAMTI! Kad je Isus jednom došao u Betaniju, primile su ga u svoju kuću sestre Marta i Marija. Dok se Marta brinula kako će što ljepše podvoriti Gospodina, Marija je pobožno slušala Isusove riječi. I pristupi Marta k Isusu i reče: »Gospodine, zar ne mariš što me sestra ostavi samu da služim? Reci joj, dakle, da mi pomogne.« I odgovori joj Gospodin: »Marta, Marta, brineš se i uznemiruješ za mnogo. A samo je jedno potrebno. Marija je najbolji dio izabrala koji se neće oduzeti od nje.« (Luka 10, 38).

I ti, kršćanski mladiću i djevojko, odaberi taj najbolji dio. To znači: brini se najviše za to da upoznaš Isusovu nauku i da po njoj živiš, pa ćeš dobiti život vječni. Drži se opomene Sv. pisma: »Sine moj! služi Bogu srcem savršenim i dušom dragovoljnom; jer sva srca ispituje Gospodin i svaku pomisao zna. Ako ga uštražiš, naći ćeš ga; ako li ga ostaviš, odbaciće te za svagda.« (I. Dnevnika 28, 9).

A Isus kaže: »Budi vjeran do smrti, i daću ti krunu života.« (Otkrivenje 2, 10).

Sve na veću slavu Božju!

MOLITVE I OBRASCI

Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se ime tvoje. Dođi kraljevstvo tvoje. Budi volja tvoja, kako na nebu, tako i na zemlji. Kruh naš svagdanji daj nam danas. I otpusti nam duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim. I ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla. Amen.

Zdravo Marijo, milosti puna, Gospodin s tobom; blagoslovena ti među ženama, i blagosloven plod utrobe tvoje, Isus. Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas grešnike sada i na čas smrti naše. Amen.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu. Kako bijaše na početku, tako i sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

Vjerujem u Boga, Oca svemogućega, Stvoritelja neba i zemlje. I u Isusa Krista, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, koji je začet po Duhu Svetom, rođen od Marije Djevice, mučen pod Poncijem Pilatom, raspet, umro i pokopan; sašao nad pakao; treći dan uskrsnuo od mrtvih; uzašao na nebesa, sjedi o desnu Boga Oca svemogućega; odonud će doći suditi žive i mrtve. Vjerujem u Duha Svetoga, svetu Crkvu katoličku, općinstvo svetih, oproštenje grijeha, uskrsnuće tijela, život vječni. Amen.

Deset zapovijedi Božjih: 1. Ja sam Gospodin Bog tvoj; nemaj drugih bogova uz mene. 2. Ne uzmi imena Gospodina Boga svoga isprazno. 3. Spomeni se da svetkuješ dan Gospodnji. 4. Poštuj oca i mater da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji. 5. Ne ubij. 6. Ne sagriješi bludno. 7. Ne ukradi. 8. Ne reci lažna svjedočanstva na bližnjega svoga. 9. Ne poželi žene bližnjega svoga. 10. Ne poželi nikakve stvari bližnjega svoga.

Pet zapovijedi crkvenih: 1. Svetkuj zapovjedne blagdane. 2. Slušaj pobožno svetu misu u nedjelju i u ostale zapovjedne blagdane. 3. Posti zapovjedne poste, i u određene dane ne mrsi. 4. Svake se godine najmanje jedanput ispovjedi, i o Uskrsu pričesti. 5. Ne svadbuj svečano u zabranjeno vrijeme.

Sedam svetih sakramenata: 1. Krst. 2. Potvrda. 3. Presveti oltarski sakramenat. 4. Pokora. 5. Posljednje pomazanje. 6. Sveti red. 7. Ženidba.

Pet poglavitih istina kršćanskih: 1. Samo je jedan Bog. 2. Tri su božanske osobe. 3. Bog je sve stvorio, sve uzdržava i upravlja. 4. Sin Božji je čovjekom postao i smrću nas svojom na križu otkupio. 5. Bog dobro vijekom nagrađuje, a zlo vijekom kazni.

Dužnosti kršćanske: Prva: Kloni se zla duhovnoga ili grijeha. Druga: Čini dobro, ili: drži zapovijedi Božje i živi kreposno.

Tri bogoslovske kreposti: 1. Vjera. 2. Ufanje. 3. Ljubav.

Djelo vjere: Vjerujem u te, Bože moj, da si jedan jedini božanstvom, a troj osobama, Otac, Sin i Duh Sveti. Vjerujem da je druga osoba, Sin Božji, krepošću Duha Svetoga, čovjekom postao, rodio se i sve nas otkupio; i da će doći suditi žive i mrtve; da će dobre naplatiti slavom nebeskom, a grešnike kazniti mukama paklenim. Vjerujem nadalje sve ono što vjeruje i vjerovati uči sveta Mati Crkva rimokatolička. A sve to vjerujem zato, što si to navijestio ti, Bože, koji si neizmjerna mudrost i vjekovita istina koji ne možeš prevariti niti prevaren biti, jer sve znaš i vidiš. O Bože, umnoži vjeru moju!

Djelo ufanja: Ufam se u te, o premilostivi Bože moj, da ćeš mi po zasiugama muke i smrti Isusove, i po mojim dobrim djelima, s pomoću tvojom učinjenim, oprostiti sve grijehe i dati slavu nebesku. A to se ufam zato, što ti, Bože svemogući, dati možeš što si obećao, i u obećanju si svojem stalan i vjeran. O Bože, učvrsti ufanje moje!

Djelo ljubavi: Ljubim te, o Bože moj, svim srcem i dušom svojom nada sve, i više nego samoga(u) sebe; jer si ti sam po sebi svake ljubavi dostojan, i zaradi tebe ljubim bližnjega svoga kao samoga(u) sebe. O Bože, užezi ognjem ljubavi svoje srce moje ter iz ove goruće prema tebi ljubavi jako se kajem, što sam ikada uvrijedio(la) tebe neizmjerno dobro. Mrzim na sve grijehe života svoga, i to većma nego na ikoje drugo zlo. O da te nisam nikada uvrijedio(la)! Tvrdo odlučujem da ću se čuvati svakoga grijeha te volim umrijeti nego ikojim grijehom, osobito smrtnim uvrijediti tebe najveće

dobro. A sve ću počinjene grijehe, po milosti tvojoj iskreno ispovjediti i dostojnu za njih pokoru učiniti. Smiluj mi se, dakle, o svemogući Isuse, i budite mi na pomoć, milostiva Marijo i sveti Josipe! Amen.

Četiri posljednje stvari čovjeka: Smrt, sud, pakao i kraljevstvo nebesko. »U svim djelima svojim spomeni se posljednjih stvari, pa nećeš nikada sagriješiti.«

Anđeo Gospodnji navijestio Mariji — I ona začela po Duhu Svetom. Zdravo Marijo... Evo službenice Gospodnje — Neka mi bude po riječi tvojoj. Zdravo Marijo... I Riječ tijelom postala — I prebivala među nama. Zdravo Marijo...

Moli za nas, sveta Bogorodice,

Da dostojni postanemo obećanja Kristovih.

Pomolimo se. Milost svoju molimo te, Gospodine, ulij u duše naše da mi koji smo po anđelovu navještenju spoznali utjelovljenje Krista, Sina Tvoga, po muci njegovoj i križu k slavi uskrsnuća privedeni budemo. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Kraljice neba, raduj se! Aleluja!
Jer kog si dostojna bila nosit', Aleluja!
Uskrsnu kako je rekao! Aleluja!
Moli Boga za nas! Aleluja!
Raduj se i veseli se, Djevice Marijo! Aleluja!
Jer uskrsnu Gospodin uistinu. Aleluja!

Pomolimo se. Bože, koji si se dostojao razveseliti svijet uskrsnućem Sina svoga, Gospodina našega Isusa Krista, daj, molimo te, da po njegovoj Majci, Djevici Mariji, postignemo radosti vječnoga života. Po istom Kristu Gospodinu našem. Amen.

Krunica bl. Djevice Marije: (Na tri mala zrna) 1. Koji neka nam umnoži vjeru. 2. Koji neka nam utvrdi ufanje. 3. Koji neka nam usavrši ljubav.

Krunica radosna: (Na desetke) 1. Koga si, Djevice, po Duhu Svetom začela. 2. Koga si, Djevice, idući Elizabeti u pohode nosila. 3. Koga si, Djevice, rodila. 4. Koga si, Djevice, u hramu prikazala. 5. Koga si, Djevice, u hramu našla.

K r u n i c a ž a l o s n a: (Na desetke) 1. Koji se za nas krvlju znojio. 2. Koji je za nas bičevan bio. 3. Koji je za nas trnjem okrunjen bio. 4. Koji je za nas teški križ nosio. 5. Koji je za nas propet bio.

K r u n i c a s l a v n a: (Na desetke) 1. Koji je od mrtvih uskrsnuo. 2. Koji je na nebo uzašao. 3. Koji je Duha Svetoga poslao. 4. Koji je tebe, Djevice, na nebo uzeo. 5. Koji je tebe, Djevice, na nebu okrunio.

Zdravo Kraljice, majko milosrđa; živote, slasti i ufanje naše, zdravo! K tebi vapijemo prognani sinovi Evini. K tebi uzdišemo tugujući i plačući u ovoj suznoj dolini. Svrni, dakle, odvjetnice naša, one svoje milostive oči na nas, te nam poslije ovoga progona pokaži Isusa, blagosloveni plod utrobe tvoje. O blaga, o mila, o slatka Djevice Marijo!

Ispovjedna molitva: Skrušeno ispovijedam svoje grijehe koje sam učinio(la) od.... (zatim kaži barem sve smrtne grijehe kojih se sjećaš)

Molim pokoru i odrešenje od grijeha.

Pokajanje: Kajem se od svega srca, što sam uvrijedio(la) Boga, najveće i najmilije dobro. Mrzim na sve svoje grijehe i tvrdo odlučujem da ću se popraviti i da neću više griješiti.

Kratka ispovjedna molitva po Rimskom obredniku: Ispovijedam se Bogu svemogućemu i tebi oče.

Općenita ispovijed: Ispovijedam se Bogu svemogućemu, blaženoj Mariji, vazda Djevici, blaženomu Mihailu arkanđelu, blaženomu Ivanu Krstitelju, svetim apostolima Petru i Pavlu, svima svetima i tebi, oče, da sam sagriješio(la) vrlo mnogo mišlju, riječju i djelom, moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh! Zato molim blaženu Mariju, vazda Djevicu, blaženoga Mihaila arkanđela, blaženoga Ivana Krstitelja, svete apostole Petra i Pavla, sve svete i tebe, oče, da se moliš za me kod Gospodina Boga našega.

Molitva prije jela: Blagoslovi, Gospodine Bože, nas i ove tvoje darove koje ćemo primiti od tvoje darežljivosti. Po Kristu Gospodinu našem. Amen.

Molitva poslije jela: Zahvaljujemo ti, svemogući Bože, za sva tvoja dobročinstva. Koji živiš i kraljuješ u vijeke vjekova. Amen.

Prije učenja: Molimo Te, svemogući Bože, djela naša preteci milošću svojom i pomoću svojom prati da svaka naša molitva i svako naše djelo Tobom započne i Tobom započeto da se dovrši.

Poslije učenja: Hvala Ti za sva dobročinstva Tvoja, svemogući Bože, koji živiš i vladaš uvijek i dovijeka. Amen.

Za pokojne: Pokoj vječni daruj im, Gospodine, i svjetlost vječna svijetlila njima!

Anđelu čuvaru:

Anđele čuvaru mili!
Svojom snagom me zakrili.
Prema Božjom obećanju
Čuvaj mene noću danju.
Osobito pak me brani
Da mi dušu grijeh ne rani.
A kad s ovog svijeta pođem,
Sretno da u nebo dođem
Da se ondje s tobom mogu
Vijekom klanjat' dragom Bogu.

Jutarnje molitve: U ime Oca, i Sina, i Duha Svetoga. Amen.

Bože i Gospodine, sve neka bude na tvoju slavu!

Oče naš... Zdravo Marijo... Vjerujem u Boga...

Božansko Srce Isusovo! Ja ti prikazujem po bezgrešnom Srcu Marijinu sve molitve, sva djela i trpljenja ovoga dana u naknadu za naše uvrede i na sve nakane na koje se ti neprestano prikazuješ na oltaru.

Slatko Srce mog Isusa, daj da te ljubim sve to više! Slatko Srce Marijino, budi moje spasenje! Sveti Josipe, moli za nas! Sveti anđele čuvaru, moj sveti imenjače, zaštitniče i svi sveti Božji, molite za me! Božja pomoć neka bude uvijek s nama.

Večernje molitve: U ime Oca, i Sina, i Duha Svetoga. Amen. Na svršetku ovoga dana klanjam ti se, Bože moj, i zahvaljujem za sve dobro što si mi danas iskazao. Duše Sveti, prosvijetli me da mogu spoznati svoje grijehe koje sam danas učinio(la) i da se za njih istinski pokajem.

Ispitivanje savjesti:

1. Molitve?
2. Psovka? Kletva?
3. Sv. Misa?
4. Roditelji?
5. Svađa? Srditost?
6. Besramno?
7. Krađa?
8. Laž?
9. Besramne misli?
10. Želja za tuđim stvarima Petak i posni dani?

Kajem se od svega srca, što sam uvrijedio Boga najveće i najmilije dobro. Mrzim na sve svoje grijehe i tvrdo odlučujem da ću se popraviti i da neću više griješiti.

Bože, vjerujem u te, jer si nepogrešivo istinit! Bože, ufam se u te, jer si beskrajno milosrdan! Bože, ljubim te, jer si neizmjerno dobar!

Anđeo Gospodnji navijestio Mariji...

Vječni Oče! Mi te molimo za duše u čistilištu koje si otkupio krvlju svoga Sina. Oče naš... Zdravo Marijo... Pokoj vječni daruj im. Gospodine! I svjetlost vječna svijetlila njima. Neka počivaju u miru. Amen.

Premila Majko, Marijo Djevo,
Anđele dobri, čuvaru moj!
Čuvajte mene i ove noći
Da usnem miran počinak svoj! Amen.

Za roditelje, učitelje i poglavare:

Oče naš.... Zdravo Marijo....

Za rodbinu i dobročinitelje:

Oče naš.... Zdravo Marijo....

Za bolesnike, osobito za one koji umiru:

Oče naš.... Zdravo Marijo....

SADRŽAJ

Deset zapovijedi Božjih

Strana

POPIS SLIKA

Nr. 4190

Ordinariatus Archidioecesis zagrebiensis

NIHIL OBSTAT

Dr. Hren Carolus, m. p.
censor.

IMPRIMATUR

Zagreb 8 Junii 1935

Dr. Salis Sewis, m. p.
Eppus Cons., Vicarius gen.